

Naprej po začrtani poti narodnega
edinstva k popolni zmagi nad ostanki
fašizma in črno reakcijo

— UVODNIKK —

Od samega začetka so se v naših srcih ustvarjale vedno večje in silnejše želje — z uspehom proslaviti spominski dan — obletnico Edinosti. To smo želeli, ker smo se zavedali, da praznujemo in proslavljamo nekaj, kar se imenuje naše, kar nam je vsem tako tesno priljubljeno in nam daje najmočnejšo oporo pri številnih nalogah, k kulturnemu in narodnemu napredku, širjenju narodne borbene zavesti v duhu bratskega edinstva z vsemi naprednimi in demokratičnimi silami sedaj po skončani vojni k ostvaritvi velikih tekovin zmage Združenih narodov.

Naše misli ob tej priliki segajo prav tja, v tisti naporni začetek in rojstvo našega lista, ko je zverinski fašizem z vso brutalnostjo besnel skoro pod njegovo kontrolo po celi Evropi, ko so njegovi zvesti služabniki sejali med ljudstvom strupeno propagando proti vedno močnejši in krepkejši protifašistični koaliciji, ko so narodni izdajalci in njihovi pomagači poveljevali največje ljudske zdajalce v povesti narodov Jugoslavije, ko je bilo treba podvzeti energične korake k graditvi narodnega edinstva in razbijanju strupenega fašističnega omrežja.

Naše misli segajo nazaj k tistemu rojstnemu dnevu našega lista — temno in usodno dobo — ne zato, da nam je priljubljena po razmerah in dogodku, ampak zato, ker iz dna duše sovražimo fašizem in vse kar on predstavlja. Prav zato si obujamo ta spomin na naporno delo, na velike preizkušnje v našem delu, na naš dosedanj uspeh, ki smo ga skozi zadnje štiri leta dosegli, da bi naš dosedanj uspeh še toliko bolj obogatili z lastnimi izkušnjami, kar je dobrega, še bolj krepko utrdili in razvili, kar je slabega popravili in odstranili.

Mi se danes poleg vsega spominjamo vseh zavednih in rodoljubnih izseljencev, ki so poslušali glas resnice, ki so tako krepko in odločno šli po poti narodnega edinstva v neizprosni borbi za popolno in brezkompromisno zmago nad fašističnimi silami, ki so se odzvali svoji novi domovini, ko je potrebovala moralno in materialno pomoč, in naposled vseh zvestih in rodoljubnih jugoslovanskih izseljencev, ki so priskočili v pomoč svojim krvnim bratom in sestram tako za časa vojne kot sedaj pri graditvi nove, svobodne in enakopravne Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Mi se spominjamo vseh onih, ki so položili svoja življenja na bojnem polju s zavestjo, da bi drugi po skončani vojni svobodno in srečno živeli človeka dostojno življenje. Oni so položili svoja življenja na oltar zveste prisrge Združenih narodov, ki je oblikovana v deklaraciji na Jalti in pozneje v Potsdamu, ki je oblikovana v deklaraciji Združenih narodov, Atlanski listini.

Vse to na dan četrte obletnice Edinosti, na dan našega praznika, rojstva našega lista, ki je pri vsemu temu zavzemal odločno vlogo v protifašistični vojni, ki jo zavzema sedaj po skončani vojni v prid narodnim in delavskim interesom, v prid obligacij Združenih narodov pri reševanju narodnih vprašanj, da se upoštevajo narodne pravice tako kakor zahtevata pravičnost in poštenost, kakor to zahtevajo ogromne in velike žrtve, ki so položene na oltar zmage Združenih narodov za trajen in pravičen mir — vse to nas opozarja in opominja k neposrednim nalogam.

Črna reakcija, rušitelj mednarodnega edinstva, ostanki fašizma, delajo z polno paro proti mednarodnega edinstva, proti sodelovanju in kooperacije Združenih narodov, protiv izvedbi velikih tekovin zmage Združenih narodov, oblikovanih v krimski in potsdamski deklaraciji. Skrajna in črna reakcija, veliki industrijski podjetniki prav tako skušajo dane obljube za časa vojne, ki so jih obljubili delavcem, razveljaviti, znižati mezno lestvico, dvigniti cene življenskim in drugim potrebščinam, povrniti ljudstvo v predvojno dobo.

Tako vidimo z ene strani reakcijo, rušitelje miru in ostanke fašizma z drzni gonji in pripravah tretje svetovne vojne, a z druge strani nastopanje proti osnovnim pravicam manjših narodov, proti pravicam delavcev in delavk pri opravičenih zahtevah za izboljšanje življenjskega in gospodarskega položaja. Vidimo zlobno propagando proti Sovjetski zvezi, proti novi in svobodni Jugoslaviji, proti ostvaritvi tekovin zmage Združenih narodov.

To nas prav sedaj ob četrth obletnici Edinosti, opozarja in opominja k še trdnjejši in odločnejši bratski edinstvi Slovenčev in Slovencev vse povsod. To je edina in pravilna pot, po kateri so šli narodi v Jugoslaviji k zmagi, Združenimi narodi k zmagi — po tej poti gredo vsi miroljubni narodi v svetu za trajen in pravičen mir.

Na to pot nas kličejo še neosvojenimi bratje in sestre Primorski in Koroški Slovenci. Na to pot kliče pravica in poštenost, kličejo ogromne ljudske žrtve, ki so bile položene v tej vojni.

Zato brez omahovanja, brez predsodkov, samo z čisto zavestjo, da narodno edinstvo vodi k popolni zmagi nad ostanki fašizma in črno reakcijo — pojdemo složno naprej!

PROGLAS N.O.O ZA SLOVENSKO
PRIMORJE IN TRST

Trst. (Tanjug). — Pokrajinski Narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst, je naslovil slovenskemu narodu v Primorju sledeči proglas:

"Množična streljanja, požiganje celih vasi, internacije, pretepanje, sistematično uničevanje gospodarstva in vseh kulturnih tekovin — so bila sredstva z pomočjo katerih je italijanski fašizem zadnjih 25 let skušal oslabiti našo borbo, ki smo jo vodili za svojo svobodo."

"V tej neenaki borbi, na življenje in smrt, mi smo zmagali, ker smo bili edinstveni, ker se nismo ustrašili žrtve, ker je vsak naš človek, moški, žene in otroci, bil samo to, ki ni poznal strahu, kateri ni poznal milost napram prijatelju. Pred nami so uničevane divizije črnosrajčnikov, SS-ovcev in drugih fašističnih band od katerih tisoči ginejo v naši zemlji."

"Sami smo se osvobodili, sami smo izvajali svoje pravice. In zdaj nam hočejo te težke izkušnje, zaneprav pravice in svobodo, odvzeti, zanikati."

"Nekateri hočejo razsekati naša življenja z črtami, ki so brez miselnosti in nepravilne. Zemlja, katera predstavlja geografično, ekonomsko in etnografično celino, skušajo razdeliti na tri dele tako, da večji del naseljen kompaktno z slovenskim prebivalstvom ostane odrezan od svojega morja ozkim koridorjem. Gorica — katera predstavlja kulturni center slovenskega Primorja, ki je tesno povezana s Soško dolino, primorskimi planotami, hribi in zapadnim Krasom, je tako izpostavljena nemogoči meji, ekonomskemu in kulturnemu umiranju."

"Prav nič manjša ni brezmiselnost odtrgati Trst od Julijske Krajine, kateri je odvisen od nje v vsakem pogledu in čigar prebivalstvo v veliki večini v neomajani volji izraža težnje po priključitvi k Jugoslaviji. Na nekaj tisočih ne bomo nikdar pristali in nikdar o dobili. Mi vemo kaj to pomeni. Z ene strani pomeni: umiranje in propast naše industrije, naših mest, a z druge strani pomeni predati velik del naše zemlje istemu tlačitelju, ki nas je dolgi

25 let uničeval."

Pokrajinski Narodno osvobodilni Trst, edino svobodno izvoljeni predstavnik italijanskega in slovenskega antifašističnega ljudstva, pozivlja celokupni narod, da v tem času, ko se rešuje njegova usoda, še bolj okrepi svojo borbo, ki jo bomo vodili vse dotlej dokler ne bodo ostvarjeni ideali tisočev padlih primorskih sinov in hčera in zahteve vsega naroda naše pokrajine, da se naša zemlja priključi FLR. Jugoslaviji.

Vsi poštteni Slovenci in Italijani

Slovenija čestita
maršalu Titu

PREDZIDIJ SNOSA: Ob tem slovesnem dnevu Vam Prezidij Slovenskega narodno osvobodilnega sveta pošilja v imenu slovenskega naroda tople pozdrave in izraža prisrčne želje za uspeh pri

MARŠAL TITO

Vašem velikem ustvarjalnem delu za dobro jugoslovanskih narodov.

Slovenski narod goji do Vas, graditelja bratstva med slovenskimi narodi in vztrajnega borca za pravičen mir, nedeljeno vdanost. Na Vaš rojstni dan Vam posebej izreka vso hvalečnost za napore, da bi z našo svobodno domovino združili njen še neosvojen del,

morajo z podvojenimi silami vztrajati v borbi za svoje pravice in celemu svetu dokazati, da je rešitev problema Julijske Krajine mogoča edino v najtesnejšem slovensko-italijanskem bratstvu, nikakor pa delitvi ozemlja.

Zavedati se moramo, da je vse kar smo dosedaj dosegli rezultat naše borbe, da je prav tako od nje odvisna tudi naša bodočnost. Svobodo in pravice smo si izvajali v borbi na življenje in smrt, in za to, ne bomo dopustili, da bi nam kdorkoli to zanikal ali kratil."

v neomajnem prepričanju, da se bo z Vašim zalaganjem za pravično stvar preprečila nameravana krivica nad malim, a hrabrim in zmagovitim narodom, ki je za svobodo tako kraval.

Predsednik Josip Vidmar.

Ob priliki rojstnega dneva, so poslane čestitke maršalu Titu, tudi druge številne organizacije in ustanove slovenskega naroda, medtem ko je slovenski tisk posvetil velik del prostora opisu o življenju, delu in veliki njegovi zaslugi za doseg bratskega edinstva narodov Jugoslavije.

Maršal Josip Broz - Tito je rojen dne 24. maja 1892. leta.

ZNASTVENI BOGO-
MOLETS UMRL

Moskva — Zadnjo soboto je v svojem laboratoriju nenadno umrl v 65. letu starosti zelo znani sovjetski znanstvenik dr. Aleksander Bogomolets. Dalj časa je bil bolan za srčno boleznijo, kakor pove sporočilo.

Dr. Bogomolets je pred nedavnim vzbudil veliko pozornost z izumom seruma za podaljšanje življenja na 150 let. Delal je dalj časa na tem izumu in se pričakuje da pride do svoje ostvaritve, da se bo človeško življenje lahko podaljšalo s znanstveno iznajdbo dr. Bogomoleta-a.

Vlada Jugoslavije Smatra za Svojo Glavno Obveznost Pred Svojimi
Narodi, Tako Često Napadenimi in Ogroženimi od Italije, da s
Pomočjo Svojih Zaveznikov Končno Zagotovi Mir na Svojih Mejah

TEKST — GOVORA, KI GA JE PODAL EDVARD KARDELJ, PODPREDA ZVEZNE VLADE FLRJ NA ZASEDANJU SVETA MINISTROV ZA ZUNANJE ZADEVE V PARIZU

Gospod predsednik, gospodje! Ko je 19. septembra 1945. leta sklenil Svet zunanjih ministrov, da odpolje komisijo ekspertov v Julijsko Krajino z naloge, da pro-

J. VIDMAR, pred. SNOS.

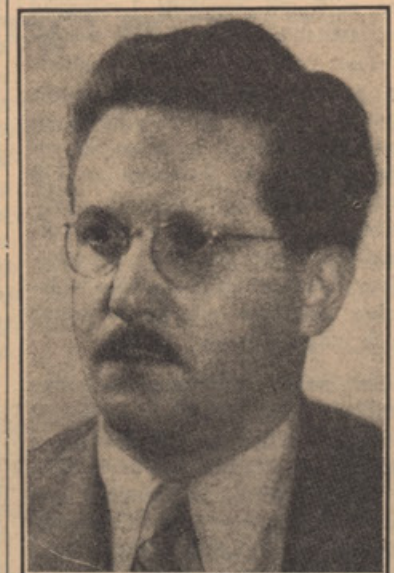
užijo vprašanje jugoslovansko-italijanske meje in "da izdelajo poročilo o liniji, ki bi v glavnem bila etnična linija in ki bi pustila minimum prebivalstva pod tujo vlado", ni Jugoslavija z ničemer pokazala nerazpoloženja proti takemu sklepu, čeprav je šlo za proučevanje ozemlja, ki je sestavljen del nacionalnih teritorijev Jugoslavije, čeprav se je s tem do gotove mere tretirala zavezniška dr-

žava, kakor da je bila v taboru sovražnih držav. Ko je Jugoslavija postavljala svoje zahteve za popravilo rapalske krivice, je želela in se trudila, da se končno ugotovi dejansko stanje v Julijski Krajini, kar je storila s stališčem, da je proučevanje tega stanja v njenem lastnem interesu. In zares najbistvenejše ugotovitve poročila komisije ekspertov, posebno tiste, ki se nanašajo na osnovno etnično stanje, se strinjajo z glavnimi stališči jugoslovanske vlade, ki jih je iznesla v službenih dokumentih in izjavah.

Te osnovne ugotovitve so sledeče:

1. V pogledu zapadne in južne Istre, to je štirih istrskih okrajev, o katerih poročilo govori, je komisija ugotovila, da se "nahaja italijanski element v glavnem v mestih, na obali ali blizu obale", da "živi hrvaško in slovensko prebivalstvo v glavnem po vaseh", da se "nahaja v mnogih primerih okrog mest, naseljenih z Italijanci", da se "to prebivalstvo širi proti obali v treh glavnih smereh", v zapadni in južni Istri in da je "nemogoče govoriti o jasni etnični demarkacijski liniji". Komisija ni niti imela naloge proučevati in ni proučevala, kar je povsem naravno, ostalih področij Istre, za katere je splošno znano, da so čisto hrvaška in da tam Italijanov praktično ni. V ekonomskem po-

gledu je komisija ugotovila da je v dobi med dvema vojnama, to je za časa italijanskega gospodarstva nad Istro, agrikultura nazadovala zaradi italijanske konkurence. Kakor je znano, je jugoslovanska vlada, če abstrahiramo gotove razli-

E. KARDELJ, podpr. vlade FLRJ.

ke, iznesla prav iste ugotovitve v pogledu etničnega in ekonomskega stanja zapadne in južne Istre, ki se v nobenem primeru ne more deliti od istrskega polotoka.

2. Kar se Trsta tiče, ugotavlja komisija ekspertov, da "izgleda, da je center mesta skoraj popolnoma italijanski, večina predmestij, ki ležijo v neposredni zvezi z mestom, imajo slovensko večino,

Govora predsed. Trumana in
jug. veleposlanika Kosanoviča

Dne 18. julija je novi jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Sava N. Kosanović izročil ameriški vladi svojo poverilnico. Ob tej priliki sta bila izmenjana dva važna nagovora med predsednikom Trumanom in veleposlanikom Kosanovičem. Posebne važnosti je odgovor predsednika Združenih držav, ki ga tukaj podajamo v prevodu. Vzlic veliki propagandi, s katero se po radiju in v časopisih zastruplja ameriška publika od strani reakcije vseh barv — črne, blede, rožnate in brezbarvne — ki pod nobenim pogojem ne mara sprejeti nove ljudske Jugoslavije in njenega načina za ohranitev svobode in pravice, ki jo je priborila osvobodilna fronta in njena vojska, — je odgovor predsednika Trumana totalna zmaga za vse one, ki so novi Jugoslaviji in njenim ljudskim voditeljem in boriteljem ves ta čas stali ob strani in jih moralno in materialno podpirali.

Odgovor predsednika Trumana se glasi:

Gospod veleposlanik:

Z veseljem sem sprejel pisma, s katerimi Vas prezidij Federalne ljudske republike Jugoslavije akreditira kot veleposlanika Jugoslavije pri vladi Združenih držav.

Kot posledica mnogih zvez prijateljstva, ki so ga skočili med ameriškim ljudstvom in narodi Jugoslavije številni sinovi in hčere Jugoslavije, ki so se priselili v to deželo, je ameriško ljudstvo z zanimanjem opazovalo napredek razvoja v Jugoslaviji od njene formacije kot narod po prvi svetovni vojni pa vse skozi oteženo pot njene kasnejše zgodovine. Jugoslovani, ki so prišli v Združene države, so veliko doprinesli h ameriški kulturi in napredku in posebno primerno se mi zdi, ko Vas pozdravljam kot jugoslovanskega veleposlanika, da pozdravljam obenem nečaka slovitega Nikole Tesle, kojega znanstveno delo je toliko pripomoglo k blagostanju in napredku Amerike in ostalega sveta.

Ameriški narod in njegova vlada se bosta dolgo spominjala junake naše borbe, ki so jo vodili Jugoslovani zoper nadštevne sile osišča tekoma druge svetovne vojne

— borbe, ki je stala Jugoslavijo toliko življenj in povzročila strašno razdejanje njenih domov in podeželja, kar pa predstavlja odlični doprinos h končnemu porazu osišča in zlih sil, ki jih je osišče predstavljalo. Ameriško ljudstvo s sočutnim zanimanjem zasleduje napore narodov Jugoslavije pri porajljanju opustošene dežele v nedavni vojni, da dosežejo posamezni in skupaj z drugimi Združenimi narodi uresničenje tistih idealov svobode in demokracije, ki so navduševali Združene narode k zmagi.

Upam, da se ne boste obotavljali obiskati mene in druge člane vlade Združenih držav tekom Vašega bivanja v tej deželi in vprašati za pomoč, ki bi jo znali nuditi za ojačanje prijateljske zveze med našima dvema deželama. Prosim, izročite članom Prezidija moje pozdrave in moje iskrene želje za doseg materialnega in duševnega blagostanja narodov Jugoslavije.

NAGOVOR VELEPOSLANIKA
KOSANOVIČA:

Gospod predsednik:

Ko Vam oddajem pisma, s katerimi me Prezidij Federalne ljudske republike Jugoslavije akreditira kot njenega veleposlanika, želim poudariti globoko prijateljstvo, ki ga občutijo narodi Federalne ljudske republike Jugoslavije napram amerškemu ljudstvu.

Mnoge vezi vežejo ljudi moje in Vaše dežele.

Jugoslovani ne bodo nikoli pozabili, da je bil predsednik Wilson tisti, ki je tako točno in popolno razumeval zgodovinske težnje Srbov, Hrvatov, Slovencev in Makedoncev za ustanovitev zveze južnih Slovanov in ki jim je nudil tako veliki podpore. In če se tedaj naši napor ni popolnoma obnesli, so bile pač krive splošne razmere, ki so obstajale tiste čase.

Niti nam ni mogoče nikdar pozabiti pravega prijatelja in sočutnika, ki smo ga mi z drugimi svobodoljubnimi narodi sveta našli v velikem Franklinu D. Rooseveltu tekom težavnih let fašističnega nasilja. Besede njegove poslanice novembra 1941 — "Niste pozabljene" (Nadaljevanje na 8 strani)

B. KIDRIČ, min. za ind. in trgov.

je ekspertov bistveno ne razlikujejo od ugotovitev naše vlade.

V PREDLOGU KOMISIJE JE
NIZ NAPAČNIH TOLMAČENJ
DEJSTEV

Komisija je morala opraviti naporno delo in mi moremo dati samo priznanje članom in svetovalcem komisije, ki so nedvomno mnogo doprinesli k temu, da je mogoče boljše razumeti dejstva o položaju v Julijski Krajini.

(Nadaljevanje na 8 strani)

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaro-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.Oton Župančič Molotovu
in StalinuKako preprosta je resnica! Ka-
ko jasna in kratka je beseda o nji.
Brez lepotečenja, brez ovinkov,
brez zvijač in sofizmov je razgr-
nila pred svetom gola dejstva, in

OTON ŽUPANČIČ

ta dejstva sama govore za nas in
za našo pravico. Beseda o Trstu
in Julijski Krajini, o Italiji in Ju-
goslaviji — kakor na dlani leži
pred nami preteklost, sedajnost in
bodočnost teh pokrajin in usoda
velikega dela Evrope, ki je z nji-
mi tesno povezana. Ta jedrnat
in moška beseda je prišla iz Mo-
skve, navdihnil jo je generalisim
Stalin, izrekel jo je zunanji mini-
ster sovjetske zveze Molotov. Slo-
venski pisatelji so od nje radostno
prevzeti in jo z globoko občutno
hvaležnostjo sprejemajo kot ozna-
nilo in zagotovilo nečesa dragoce-
nega, predragocenega, da bi hoteli
biti še kdaj brez tega: zaveznitva
največje države na svetu in
razumevajoče pozornosti njenih
dveh največjih mož. Čutimo toplo,
krepko, tovariško roko, čutimo
zdravo, zvesto slovensko kri, ču-
timo utripanje bratstva in edinstva,
pogum se nam jekleni, in v težki
uri nam je dobro pri srcu.

Oton Župančič

Proti beli Ljubljani

"Hej tovariši, ali vidite Ljub-
ljanski grad!" je udarilo s suhe-
ga grla."Kje ste sedaj švabobranci, ki
nam branite vhod v našo Ljub-
ljano, kje!" izklicajo glasovi na-
ših borcev so odmevali v gozdo-
vih nazaj proti Turjaku. Upognje-
na pleča so se jim vzravala in
trudne oči so zažarele. "Ljublja-
na!" Bili so utrujeni, prašni in
žejni, toda ta hip so na vse to
pozabili.Borci, ki so se dolge mesece
borili v Kočevskih gozdovih, in
oni, ki so v borbi prihajali k nam
preko dalmatinskega kamenja od
onstran Velebita, so začutili v
svojem srcu neugnano veselje, o
katerem so sanjali vsa ta dolga
leta.Z Golovca je zapihala hladna
sapa. Visoko v zelenih krošnjah
je nemirno zašušelo in "zdelo se
je, da drevje pozdravlja naše bor-
ce."Nekje za hribi je zamolklo za-
bobljelo. Po grebenu se je vzpe-
njal brigadni obveščevalec proti
položajem. Govoril je kratko s ko-
mandantom, pozdravil in zopet v
diru izginil za ovinkom.S čela je prišlo povelje: "Tiši-
na!" Brez glasu so se borci po-
nikali po cesti. Slišal si le še
zamolklo udarjanje okovanih vo-
jaških čevljev. Kmalu smo zapu-
stili belo, zaprašeno cesto in kre-
nili na desno v gozd. Pod nami
je ležala Pijava gorica. Nisi sli-
šal ne pasjega lajanja, niti otroš-
kega smeja. S prostim očesom pa
si lahko opazil zelene postavne
Nemcev, ki so se plazili med ne-
mimi hišami."Na položaje!" Pogleli smo z
drevje. V dolini je zagrmelo. Moč-
no je udarilo med nas, Sovražna
artiljerija. Zopet je udarilo, zo-
pet . . . in utihnilo.Samo nekaj trenutkov je vladala
tišina in začelo se je, pokanje,
suštenje lo na vse strani, ko da
bi se kroglice razletavale ob vejah.
"Napadajo!" Naši mitraljezi so
zaregali v odgovor, puške so po-
čile. Zgrabili smo se."Tovariši, po njih! Na juriš!"
je na desni zagrmel "operativni."
"Na juriš! Bijte po njih!" je za-
danelo iz mladih grl. In pognali
smo se kvišku. Mek drevjem smo
si krčili pot za belimi. Samo tu
in tam se sprožijo kak strel. Umika-
jo se. "Hura!" In že smo v
vasi. Nismo se ustavili, gnali smo
jih naprej proti Gumnišču.Med tem se je stemnilo. V trdi
noči smo zasedli položaje na gre-
benu, levo in desno od vasi.Proti jutru je javil obveščeva-
lec: "Sovražnik se je umaknil iz
Škofljice in je zasedel drugi gre-
ben nad vasjo." Mahnili smo jo na-
prej, zasedli Škofljico in polo-
žaje na prvem grebenu. S prvo
jutranjo zarjo je počilo. Borba je
bila kratka. Vrgli smo jih nazaj,
na Orlov vrh; zasedli Lisičji vrh
in položaje na pobočju.Tovariš Janez, komandant Lrev-
stikovce brigade, se je za kratakhip ustavil in se zazrl v grad Li-
sičje. Rdeča jutranja zarja je le-
žala nad njim. "Da, grad Lisičje,"
in s prstom je pokazal proti glo-
beli, v kateri so počivala trupla
partizanov, ki so jih pred leti
poklali beli in zmetali v globino.
Toda kmalu mu je pogled ušel
proti Orlam in naprej proti Ljub-
ljani."Sdaj je prišel tisti čas, ko bo-
ste plačevali zadnje račune," je
siknil med zobmi.Naslednji dan zjutraj je prišlo
povelje: "Vrzi te sovražnika iz va-
si Orla in zasedite tam položaje."
Žigodaj se je začelo. In zopet
je zvižgalo in grmelo, toda v do-
poldanskih urah smo se začeli
spuščati v dolino. V strelcih smo
prodrali. Obstali smo na zadnjem
področju, kjer ni bilo več drevja.
Po goli jasi smo prodrali navkre-
ber. Sredi jase so nas opazili in
in tedaj je zaregalo. V hipu smo
polegli. Toda samo za hip. Kratek
pogled na levo in desno, če
je zveza v redu in že je zadonelo;
"Na juriš, na juriš!" Po strmini
smo se zapodili proti sovražnim
bunkerjem."Takoj smo na vrhu! Na juriš!
Tovariši naprej!" je grmel koman-
dant na čelu svojega bataljona.
Bili smo na vrhu. Grmeli so mi-
nometi, mitraljezi in puške. "Bum
— treski!" Bil je pravi pekel. Pred
nami so čepeli bunkerji in bruhal
ogrenj iz lin. Samo še dvajset ko-
rakov — in v mrtvem prostoru
bomo. Samo še dvajset korakov —
in za vedno bo ugasnil ogrenj v
njihovih linah.Toda nenadoma treščili za nami,
zemlja pod nogami je zatrepala.
"Tanki!" je zaklical nekdo.
Nemogoče bo izvesti povelje. Na-
zaj!Umaknili smo se na stare polo-
žaje. Komandanta Levstikove in
Ljubljanske brigade sta se zami-
šljeno sklanjala nad zemljevidom."Povelje je povelje. Izvršili ga
bomo. Še enkrat napademo." Ob
dveh popoldne smo bili priprav-
ljeni. In zopet je komandant ba-
taljona France drvel na čelu svo-
jega bataljona. "Naprej, na juriš!"
Vrgli smo se za njim. Žvižga-
lo je in grmelo. Tedaj pa je
tovariš France zakrilil z rokami,
opotekel se je in se zgrudil."Naprej! Tovariši, maščujmo
Franceta!" je kriknil njegov na-
mestnik.Dosegli smo cesto pod vrhom
hriba. Na desni pred mano je šel
mitraljezec. V hipu, ko je skočil
za rob ceste, ga je zadelo. In ko
sem ga dohitel, sem lahko samo
še pokleknil k njemu in mu polo-
žil roko na prsi — ne vem zakaj.
Hotel sem mu zaustaviti živi čre-
k krvi, ki mu je vrel iz rane. To-
da nenadoma se je dvignil, se
naslonil na komolec in pogledal
preko roba ceste proti dolini: "Tam
— tam je Ljubljana, Ljubljana...
In jaz ne bom prišel tja." Dvignil
je roko in zamahnil proti Ljublja-
ni, toda roka mu je padla na rob
ceste. (Nadaljevanje na 6 strani)

NAJ ŽIVI BORBENA SKUPNOST NARODOV JUGOSLAVIJE

Na svetu nimamo boljših prijateljev

Uvodnik: "LJUDSKE PRAVICE"

Razgovor s predsednikom SNO-
S-a tov. Josipom Vidmarjem o v-
tisu potovanja po Sovjetski Zvezi.
Dne 10. maja so se vrnili z 26
dnevnega obiska v Sovjetski Zve-
zi, delegati Društva za kulturno
sodelovanje Jugoslavije z ZSSR,
med njimi predsednik SNO-S-a tov.
Josip Vidmar. Naš Urednik je na-
prosil tov. predsednika za razgo-in bambusa. Bogastvo takšnih k-
loh si je težko predstavljati. Za-
dostuje naj, če povem, da zasluži
vsak kolhoznik na svojem hektar-
ju zemlje poleg skupnih dohodkov
na leto še zase posebej blizu
12.000 rubljev, kar je visoka de-
lavska plača v Rusiji. Poleg tega
dobi iz skupnih kolhoznih dohod-
kov, vse kar mu je potrebno. Dr-
žava vzdržuje v kolhozno šolo in
bolnišnico. Dovolj je, če povem, da
ima ta kolhoz, ki ne šteje 700 hiš,
eno srednjo šolo, takozvano de-
set-letko in 2 sedemletki in da je
v zdravstveni stroki zaposlenih
stalno od 21 do 25 zdravnikov sa-
mo na tem kolhozu.VIDA TOMŠIČ, čl. kontr. Komisije
vor, v katerem je odgovoril na
nekatera vprašanja.KOD VAS JE VODILA POT PO
SOVJETSKI ZVEZI?Z letalom smo odpotovali iz Beo-
grada naravnost v Moskvo. Toda
spotoma se je vreme sprevrglo in
zato smo se ustavili najprej v Ki-
jevu, prestolnici Ukrajine. Nad vse
ljubeznivo so nas sprejeli zastop-
niki ukrajinskega zunanjega mi-
nistristva in kijevski umetniki. V
Kijevu smo prenočili. Kolikor se
je v kratkem času dalo, smo si
ogledali mesto in njegove zname-
nitosti. Na razpolago so nam bili
autobusi. Nam na čast so priredili
večerjo, na kateri smo se seznanili
z najvidnejšimi ukrajinskimi u-
metniki.Naslednje jutro smo odleteli v
Moskvo. Tu smo doživeli izredno
gostoljubno sprejem. Že na letališ-
ču so nas pričakovali zastopniki
zunanjega ministristva ter pred-
stavniki Voks-a (vsevezna orga-
nizacija za kulturno sodelovanje).
Na razpolago so nam bile vse udob-
nosti. Avtomobili, knjige, gledališ-
ča, sploh vse, kar si je želel kdo
ogledati, vse od veličastne razsta-
ve zmage in vojnega plena pa do
Leninovega mavzeja in kremelj-
skega muzeja. V Moskvi smo se
zadržali več dni, nato pa smo od-

LESKOŠEK FRANC

potovali v Leningrad.

Tam so nas sprejeli prav tako
bratsko in prisrčno. Imeli smo
vse možnosti spoznati Leningrad
kot mesto, kot obnovljajoče se me-
sto, kot industrijsko in kot kultur-
no središče. Vsakdo si je lahko
ogledal vse, kar je želel. Pred od-
hodom je priredil leningrajski so-
vjet banket, na katerega so bili
povabljeni poleg političnih vodi-
teljev tudi vodilni leningrajski pi-
satelji in umetniki. Vse naše biva-
nje v Leningradu je poteklo v iz-
redno prišrčnih odnošajih, kakor
je to mogoče samo v Rusiji.Tam smo se nato razdelili v dve
skupini. Eno je šla v Kijev, v
Ukrajino in drugam, druga pa, v
kateri sem bil tudi jaz, je krenila
v Tbilisi (Tiflis) v Gruzijo. Tudi
tam smo bili sprejeti nad vse pri-
srčno in gostoljubno. Občutili smo
še posebno simpatije majhnega
naroda do majhnega naroda, ki
sta se oba še le v novejšem ča-
su osvobodila. Ogledali smo si
znamenitosti, med njimi tudi roj-
stno hišo Stalina v Goru, ki jo
obnavljajo in vzdržujejo z razum-
ljivo pieteto.Iz Tbilisa smo poleteli še v pre-
stolnico Adžarske avtonomne repu-
blike Batum, blizu turške meje ob
Črnem morju. Iz Batuma smo na-
pravili izlet v kolhoz, ki se bavi s
pridobivanjem čaja, pomaranč,
mandarin, citron, tungovega oljaogromno naprej in so se razvili
tako, da lahko naprimer v Adžari-
ji, ki je bila najbolj zaostala po-
krajina v prejšnjih časih, govorijo
z vsakim kolhoznikom o svetovni
politiki prav tako, kakor se lahko
porazgovorijo, z moskovskim meš-
čanom, ki ima te stvari takorekoč
iz prve roke. Vsi imajo po radiju
in po časopisu najtočnejše infor-
macije o političnem življenju po
svetu, poznajo vse mednarodne
probleme, in se lahko o vsem z
njimi porazgovorijo. Tako je tudi

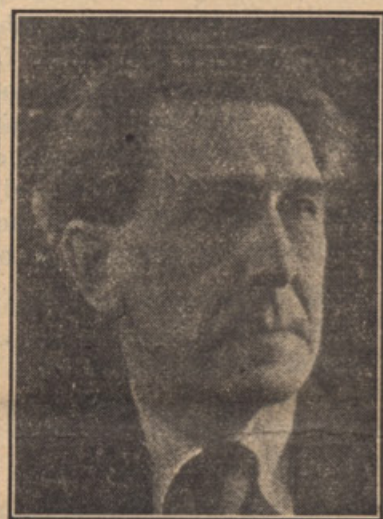
MAČEK IVAN

naprimer v Abhaziji, to je pokra-
jini, ki bi nekako odgovarjala na-
šemu Sandžaku na meji Albanije.KAKŠEN JE V SOVJETSKI ZVE-
ZI ODNOS DO DOGODKOV PO
SVETU? KAKO GLEDAJO NA
PROBLEM JULIJSKE KRAJINE
IN TRSTA? KAKŠEN JE ODN-
OS SOVJETSKJE JAVNOSTI
DO TEH PROBLEMŌV?S posebnim zadovoljstvom la-
ho ugotovim, da je vprašanje Ju-
liske krajine in Trsta v Sovjet-
ski zvezi prav tako aktualno, ka-
kor pri nas v Jugoslaviji. Prav v
Adžariji, katero sem pravkar o-
menil, so nas kolhozni vprašali,
kaj mislimo, ali bomo dobili Trst
ali ne. Temu se ni čuditi, kajti
prav zadnje dni, rekel bi ves zad-
nji teden, so bile zadnje strani o-
srednjih listov "Izvestij" in "Prav-
de", ki so posvečene zunanji po-
litiki, napolnjene s poročili in raz-
pravami o Trstu in Julijski kraji-
ni. Objavljeni so bili podrobni re-
ferati z zemljevidi, z razlago zame-
ljevidov in situacije, vsi naši ar-
gumenti in protiarگumenti, vsi go-
vori tov. Kardašja, izjave Molotova,
slovo vse, kar se je o tej stva-
ri bistvenega povedalo. Posebni
dopisniki stalno poročajo iz Trsta
o vseh dogodkih. Skratka: Vsa
Sovjetska javnost gleda na vpra-
šanje Trsta in Julijske krajine
prav tako, kakor gledamo mi in

BRECLJ MARIJAN

rodna država samo lahko želi. Nik-
jer nismo videli niti najmanjšega
nezaupanja, niti najmanjše nepri-
jaznosti med vsemi temi narodi,
ki so združeni v Sovjetski zvezi,
pa naj si bodo to Ukrajinci, Rusi,
Gruzini, Adžari, Kalmiki, Tata-
ri, Armenci ali Jevreji; nikjer niti
najmanjšega trenja, absolutno sa-
mo odnos človeka do človeka, nik-
jer ničesar, kar bi lahko te odno-
se motilo. V političnem pogledu
pa so vsi ti narodi popolnoma eno-
dušni in so dejansko srečni, da
žive v Sovjetski Zvezi. To se opa-
ža vose povsod. Najmočnejše se je
ta enotnost naravno manifestirala
na praznik dela 1. maja pri para-
di Rdeče Armade in pri manife-
stacijah ki so sledile paradi. Čez
Rdeči trg je šlo po vojaški paradi
v sedmih urah na 2.000.000 ljudi
in to ljudi vseh mogočih narodnos-
ti, zastopnikov vseh narodov, naj-
različnejših ustanov, sindikatov
i. t. d. Zanimivo je bilo opazovati
vso to ogromno množico, ki se je
premikala čez Rdeči trg. Prihajala
je iz gornjega konca trga, ki
visi proti reki Moskvi. Približno
na prvi tretjini stoji Leninov ma-
vzej. Tu ima svoje mesto gene-
ralisim Stalin z ministri in mar-
šali Sovjetske zveze. Vsa ta mno-
žica, ki je korakala v enajstih o-
gromnih kolonah čez Rdeči trg, se
je tu spontano zaustavljala in za-
makneno pozdravljala Stalina.Vse povsod je vladal sicer najv-
zornjši red, le tu se je ta reka
ljudi zaježila. Navdušenje pa tak-
šno, da ga sploh ni moči popisati.Vsi narodi so v Sovjetski zvezi
zadovoljni zaradi tega, ker prvič,
čutijo, da jih nihče ne ovira v
njihovem individualnem razvoju
in drugič, ker pri svojem indivi-
dualnem razvoju celo dobivajo
podporo in pomoč od kulturno naj-
višjega, to je ruskega naroda. Ru-
si pošiljajo vse mogoče strokov-
njake v nacionalne republike in
avtonomne pokrajine, ki tem zao-
stalejšim narodom organizirajo
kulturne ustanove, ustanavljajo
gledališča in tehnično vodijo njih-
ovo kulturno življenje in sicer;
decoda po intencijah vsakega po-
sameznega naroda. Rusi jim samo
nudijo tehnična sredstva in me-
tode, po katerih se lahko takšna
nacionalna kultura čim hitreje
razvija. Jasno je, da so vsi ti
narodi v kratkem času pomaknili

POLIČ GORAN

z istim zanimanjem ali bo razsod-
ba pri mirovnih pogajanjih pra-
vična ali ne. Vsi vidijo, da pri-
stopamo mi pravično stvar. To pa
jih zelo živo zadeva, kakor vse,
kar se zgodi važnega v svetovni
politiki. Zanimajo jih prav tako In-
donezija, kakor Libanon in Egipt
i. t. d. Vse to se pri njih podrobno
obravnavna in Sovjetska javnost v-
se te stvari spremlja z živim za-
nimanjem. Da uživamo mi Jugo-
slavani pri njih še prav posebno
naklonenost in ljubezen, to so že
neštokrat dokazali. To smo vi-
deli tudi iz ganotja, s katerim so
abhazijski kolhozni sprejeli od
nas Titovo sliko, ki so jo takoj
namestili na najčastnejšem mestu
poleg slike Stalina. Jugoslavija je
med njimi zelo popularna zaradi
junaške narodno osvobodilne bor-
be, ko je — kot poudarjajo — naš
boj tudi njim krepil zaupanje v
zmago, ne zaradi naše fizične si-
le, nego zaradi naše trdne vere
v njihovo zmago. Nepristano smo
slišali zagotovila, in to od vseh
sovjetskih ljudi, ki so bili kdaj
v Jugoslaviji, da se počutijo pri
nas kot doma. Tudi mi smo se
počutili pri njih kot doma in smo
izredno lahko dobivali stike z vsa-
kim sovjetskim človekom, česar
ne doživljamo z lepa pri ljudeh,
ki jih prvič vidiš. Naš kontakt z nji-
mi pa je bil res izreden in izred-
no prisrčen.KAKŠEN JE ODNOS SOVJET-
SKEGA LJUDSTVA DO OBNO-
VE IN IZGRADNJE, KAKO JE
PETLETKA ZAJELA DELOVNO
LJUDSTVO?Vse to je vidno in najrazličnej-
ših strokah življenja. Če vzamemo
naprimer varne. Bili smo v raz-
nih ruskih tovarnah. Obiskali smo
najprej direktorja, ki nam je na
kratko razložil zgodovino podjetja
in načrte za razvoj v bodočih pe-
tih letih. Tu je natančno odmerje-
no, kaj in koliko proizjaja danes
in koliko bo čez pet let. Vse to
se vrši s zelo intenzivnim delom, ne
samo fizičnim, nego tudi propa-
gandnim delom. Pet letni načrt se
delavcu in nameščencu podrobno
obrazloži in se tudi skupno z nji-
mi sestavlja, naloga direktorja to
je, da pridobi delavstvo ob sode-
lovanju sindikata za tiste napore,
ki so potrebni, da se doseže in še
prekorači po načrtu predvidena
proizvodnja. Delavstvo sprejema
sklep o petletki z velikanskim na-
vdušenjem in z velikansko pri-
pravljenostjo za vsakršen napor.
Nikjer ni ne mrmanja, pa tudi
ne hladnega odnosa do petletke.Povsod kjer smo utegnili smo
govorili z delavci iz najrazličnej-
ših tovarn in podjetij, in s kol-
hozni in povsod smo imeli obču-
teke, da vsi ti ljudje natančno
vedo, da je tako najboljši, in z
neverjetno vnetostjo vse, da se
načrt, ki je skupno z njimi se-
stavljen, do kraja izvede. To smo
videli prav tako v tovarnah, kakor
v kolhozi. To je naravnost po-
razna stvar za človeka, ki je na-
vaden individualnega gledanja na
gospodarske probleme. Tam pa
nam je predsednik kolhoza pove-
dal:"Danes imamo toliko in toliko
hektarjev obdelanih, s takšnimi
in takšnimi plantažami, čez pet
let pa jih bo toliko in toliko, in si-
cer v prvem letu toliko, v drugem
toliko i. t. d."Vse obravnavajo na skupnih se-
stankih in podrobno razdele vse
delo po delovnih brigadah. Nikjer
se ne dela brez načrta tja v en
dan, vse je natančno pretehtano in
odmerjeno, tako, da ni nobenega
dvoma, da bo petletka absolutno
dosegla popolnen uspeh.Najbolj pomembno delo na ob-
novi se vidi v Stalingradu. Vse
velike tovarne že delajo in delavci
teh tovarn že imajo zopet zgra-
jene svoje kolonije s prijetnimi
hišicami, udobjem in vsem, kar je
potrebno za življenje delovnega
človeka. Razen tega so obnovlje-
ne že večje javne zgradbe. Seveda
pa se še kljub temu vidijo povsod
sledovi strahotnega razreja-
nja. Jaz sem naprimer stanoval
v hotelu "Inturist". Imel sem so-
bo, ki je bila v vsakem pogledu
čista in lepa, le v kotu je bila
še luknja, ki jo je napravila gra-
nata, tako da sem se lahko raz-
govarjal s tovarišem pod menoj.V Stalingradu so delali pri obnovi
čudeže, toda vse se seveda da se,
ne da storiti naenkrat. Zelo ra-
zumno in odlično je izvedena ob-
nova v Leningradu, kjer so me-
sto in hiše sproti restavirali. Kar
se pa ni dalo več popraviti, so
podrli, tako da danes Leningrad,
če hodiš po mestu, ne kaže nik-
jer sledov razaranja. Če dobro
gledaš, opaziš, da so po nekaj ok-
na z zabita z deskami ali pa hiše,
od katerih stoji samo fasada, da
se ne kvari lice ulice. V splošnem
pa ne kaže Leningrad danes nik-
jer več sledov nekdanjega straho-
tnega razaranja. Kje drugod na
svetu je kaj takega mogoče?!Ogromno skrb posvečajo v Sov-
jetski zvezi kmetijski proizvo-
dnji. Nepristano objavlja Moskva
poročila o posejanih površinah in
kulturnih, kako se posevki razvi-
jajo, redno se objavljajo klimatska
poročila, ki so važna za letino.
Sproti se dajajo vsa potrebna na-
vodila. Vsa Sovjetska javnost z
največjo budnostjo spremlja na-
pore za doseg čim boljše žetve,
zavedajoč se, da je od tega odvi-
sen ne samo dobrobitsovjetskega
sen ne samo dobrobit sovjetskega
Evrope.Poudarim naj še: Iz Sovjetske
zveze smo se vrnili ne le z obču-
tkom hvaležnosti za nad vse pri-
ateljjski in gostoljubni sprejem,
temveč tudi z globokim občutkom
in zavestjo, da nikjer na svetu ni-
mamo boljših prijateljev kakor v
Sovjetski zvezi, ki je takšno na
vsem koraku tolikšno zanimanje za
vse naše zadeve in toliko odkri-
tosrčne volje, da nam pomaga pre-

KOZAK FERDO

broditi vse težave.

V nadaljnjem razgovoru smo
prosili tov. predsednika, naj bi o
podrobnostih svojega opazovanja
v Sovjetski zvezi, zlasti o svojih
stikih s kulturnimi delavci in spo-
znavanjem njihovega dela, še se-
znanil slovensko javnost. Tov.
predsednik nam je zagotovil, da
bo to radevolje napravil tako s
predavanji, kakor tudi s članki v
jugoslovanskih časopisih in revijah.

Po "Ljudski Pravici".

Mladinska organizacija obli-
kuje zavest in značaj
mladega narodaNaloga vzgajanja mladine bo-
mo rešili uspešno samo tedaj, če
bomo imeli neprestano pred očmi
probleme, pred katerimi je naša
država. Če hočemo določiti, v kaš-
nem duhu mora naša organizacija
vzgajati mladino, na kaj se mora
v naši organizaciji pripravljati
mlado pokolenje Federativne
ljudske republike Jugoslavije, tedaj
moramo jasno pota bodočega raz-
voja naše države in na osnovi te-
ga določiti, kakšne so poglavitne
in najnujnejše naloge vzgoje in v-
pliva naše organizacije na milio-
ne mladincev in mladink, ki se
zbirajo v njej.Naša narodno osvobodilna borba
ni bila samo borba za uničenje in
izgon vseh okupatorjev in njihovih
pomagačev, ampak je bila obenem
tudi velika ljudska revolucija, ki
je prinesla velike državne in druž-
bene gospodarske spremembe v
naši državi. Prvič v zgodovini je
prevzelo in krepko drži v rokah
oblast našo ljudstvo — delavski
razred, delovno ljudstvo vsaj in
ljudska inteligenca. Zato država
ni več sredstvo za tlačanje večine s
strani manjšine izkoriščevalcev,
država služi ljudstvu v njegovi
borbi za zgraditev boljšega in kul-
turnega življenja.V novi Jugoslaviji so si naši na-
rodi zgradili in uredili svoje življe-
nje na osnovi popolne enakoprav-
nosti in medsebojnega spoštova-
nja. Zato so tudi izginila naspro-
tva stare Jugoslavije, ki je tlačila
narode, ovirala njihov razvoj in
zastupljala njihovo sožitje.Naša ljudska oblast temelji na
širokih demokratičnih načelih:
razvoj države gre po poti vedno
širše in globlje demokracije. Naj-
boljši ljudje iz vrst delavskega
razreda, kmetov in inteligenice iz-
grajujejo državo z neposredno u-
deležbo pri ljudski oblasti. Naša
nova država, ki je zgrajena na na-
čelih polne ljudske demokracije,
ki jo vodijo napredne sile naše
družbe, se zato ne boji prosvetiti
ljudske množice, kakor se je bala
stara Jugoslavija. Nasprotno,
prosvetitev najširših slojev ljud-
stva in s tem tudi mladine je bi-
stven in neobhoden pogoj gospo-
darskega in kulturnega razvoja
naše domovine. Že leto dni rešuje-
jo naši narodi težka vprašanja ob-
nove in izgradnje naše obubožane
domovine. Velikanska zgodovinska
naloga, ki je pred ljudsko oblastjo
in ki so se je lotile množice de-
lovnega ljudstva z delavskim raz-
redom na čelu, je — napraviti v-
se, da bi postala naša dežela —
ko si je priborila svobodo in de-
mokracijo — tudi gospodarsko mo-
čna, napredna in industrijska raz-
vita država delovnega ljudstva.
Tudi mlado pokolenje nove Jugo-
slavije pomaga pri obnovi in iz-
gradnji naše države, v katero vnaša
svoje rodoljubje in ves svoj
mladinski ogenj.Vse vzgojne naloge Ljudske
mladine izhajajo iz teh osnovnih
načel in pridobitev, na katerih je
zgrajena Federativna ljudska re-
publika Jugoslavija. Ko se spra-
(Nadaljevanje na 6 strani)

Borba za narodno osvobojenje v literaturi slovenskega naroda

Piše: CECIL URBAN

V nobeni literaturi evropskih narodov ni takega odraza osvobodilnih bojev naroda za svojo samostojnost kakršnega nahajamo v literaturi južnih in južnovzhodnih Slovanov. Borba teh narodov, ki so v teku minulih stoletjih dajali herojski odpor na svojih zemljah roparskim tučcem — borba, ki nas je dosegla prav do naših dni je vstvarjala cele cikle epičnih pesnitev v preteklem, ki pozneje dobijo globoki izraz v leposlovnih književnostih.

F. VIDMAR, narodni heroj

Ziv interes vzbuja to dejstvo, kar je treba tu posebno pripomniti, da medtem ko v literaturi germancev skoz in skoz lahko opazimo poudarek poziv na nasilno osvajanje tujih krajev, na opoeti-ziranje roparstva (pesem o nibe-lungah), ki se kot rdeča nit vleče po vseh nemških knjigah in poveličava cinično program njih gospodarstva na celem svetu, ter uničevanje drugih narodov, literatura Slovanov poziva k obrambi, k osvobojenju domovine, k zedinjenju zatiranih narodov.

Iste ideje borbe za svobodo, za svetlo usodo naroda, isti poziv k jedinstvu otpora skupnemu sovražniku mi nahajamo tudi v literaturi slovenskega naroda.

Že v starodavni epohi južnih slovanov, v "pesmijah o kraljeviču Marku", zaščitnika naroda od Turkov, imamo tudi slovenske epske narodne pesmi. No turški jarem ni tako težko pritiskal Slovence kakor je Bolgare in Srbe, ni bil tako dolgotrajen; samo en del slovenske zemlje je bil potlačen turškimi zavojalci.

Bolj strašen, krvoloč in krut sovražnik je vstal na zahodu — germanci, skozi stoletja so pritiskali Slovane in posebno Slovence, katerih zemlje so se raztezale tik ob meji germanskih. Borba s nemškimi fevdalci našla je svoj odjek v narodnih pesniških tvorbah Slovencev. Grozno doni bojovna pesem slovenskih kmetov XVI stoletja "Le vkup, ti uboga gmajna".

Bakljlo prižgimo, prižgimo jih sto da bodo svetile do rabeljnov, do biričev.

Naše mesto jih je nasitilo naša kri jih je napojila tirjajmo svoje meso in svojo kri. Mi smo sejali, naša je žetev — sužnji, vstanite!

Le vkup, uboga gmajna!

Vnemljivi bojni klic "za staro pravdo" skupen vsem vstajam slovenskih kmetov po vseverjetni navadi spremljale so pesmi borbe in trpljenja v vrazjem robstvu. Mnogo imamo ostalih odlomkov v katerih so se obdržali do današnjega dne samo še utrinki fraz, namigljaji o starodavnih dogodkih. Tako v pesmi o "Lepi Vidi" speljana v tujino Slovenka se spominja domovine:

—Oh! sirota uboga, kaj sem strila oh! komu sem jaz doma pustila dete svoje, sinka neboljega. Vsa dan vendar je pri oknu stala. Se po sinku, oču, mož jokala.

V drugi narodni pesmi "Mati in tri hčerke", mlajša odpeljana v tujino materi takole odgovarja:

Dobro mi je, dobro da se smili bogu! S solzami se vmišlem, no, s pelinom brišem. . .

Pisemstvo slovenskega naroda je splošno v X stoletju, no prvih pisanih spomenikov, prastarih literarnih spomenikov jih ni čeravno zgodovina nam prča, da takih spomenikov je bilo ne malo, lepopisov, urbarjev, življenjepisov, zgodb. Varovali so pri cerkvah, v samostanih, šolah. Zgornji pa so ravno tako, kot današnjega dne gine veliko število veličastvenih spomenikov človeške kulture, ki so uničevali in uničili nemški bar-

bari. Tudi v tistih starodavnih časih ravno takole kakor dandanjši germanski nasilniki so skušali jih zaslužiti tudi duševno. Rokopise, knjige, knjižnice ugonabljali so kar je bilo "eretično" in "puntarsko". Zategadelj samo v nekaterih narodnih pesmah mi najdemo odzvoke in namigljaje literarne pravne preteklosti.

Mali slovenski narod s enega kraja je bil izpostavljen pod udar Italijanov s drugega namj so pristiskali in tlačili Nemci. Zemlja slovencev samo malim krajem se je dotikala zemlji drugih Slovanov. Stoletja trpel je slovenski narod pod navalom tučcev. Utopaval je v neravni borbi. K svobodi mu je kazala ena sama pot — zveza in skupna borba s drugimi južnoslovanskimi narodi. In ko je napredni del naroda spregledal in to pot spoznal, tedaj tudi literatura Slovencev, se je več in bolj razvijala z idejo zveze južnih Slovanov kot pot borbe proti tlačenju in ponemčevanju.

Zarad tega s tako navdušenostjo pozdravlja slovenski pesnik Vodnik (1758-1819) "Napoleonovo Ilirijo" v katero so bile vključene vsa Slovenska, del Hrvaške, Istria in Dalmacija. Star pesnik posvetil je temu dogodku pesem Ilirija oživljena".

Ilirija vstani! Vstaja, izdiha. Kdo kliče na dan?

Pogledam okrog Izločit ne morem Skor svojih otrok

Od nekdanj snežniki. So najina last — Od tod se je naša Razgledala čast.

Že močan na morju Ilirjan je bil K'ne ladije tesat Je Rimljan učil.

Ilirsko me kliče Latinec in Grek Slovensko me pravjo Domači vsi vprek.

Dobrovčan, Korotan, Primorec, Gorenec Pokopljan po starem Se zove Sloven'c.

Zelo kratka je bila doba Ilirje. In čez nekoliko let ta sami Vodnik piše svojo pesem: "Nemški ino kranjski konj".

Nemški konj slovenj'mu reče: Brate, kaj medliš na cest? Mene v dobri reji 'majo Ovsu nujajo trikrat Čiste noge mi igrajo Nositim po labodje vrat.

No, kranjska (slovenska) para mu odgovarja:

Tud' bi lahko jaz bil tak Al' tepejo me po glavi, Lačnemu je stati v mlak.

In bolesten klic se izvije iz pesnikovih prs:

V taki nevoli "Zvol" Bit' še tud' živ.

Mnogo pozneje veliki slovenski pisatelj Ivan Cankar (1896-1918), prvo zbirko njegovih pesmi je ljubljanski škof skupil in sežgal, v trenutku gneva in bridkosti piše: "Zgodovina slovenskega naroda je zgodovina sužnja, hlapca, ki je služil čela stoletja. No Cankar je imel vero v svoj narod in da pride čas prerojenja, svobode, za to njegovo vero so ga presledovali avstrijanci.

Vera v svetlo bodočnost svojega naroda živela je tudi v drugih slovenskih pesnikih: France Prešernu (1800-1849), enem iz največjih lirikov slovenske poezije v znanem "sonetnem vencu" najdemo tele kitice:

V samoti iz oči mi solza lije, Zatorej pesmi tebi v čast zložene. Iz krajev niso, ki v njih solnce sije

Minuli sreče so in slave časi, Ker vredna dela niso jih budile.

Omolknili so pesmi skladi glasi, Ker niso jih zatrle časov sile. Kar raste rož na mladem nam Parnasi, Izdihljaji, solze so jih redile.

Da bi nam srce vnel za čast dežele, Med nami potolažil razprtije,

In spet zedinil rod Slovenščine cele Da b' od skladote njega poezije Potihnil ves prepir, bile veselo Viharjev jeznih domačije!

V razmeru malega članka seveda je zelo težko dati analizo vsej slovenski literaturi. Zaraditega o slovenskih pisateljih lahko rečemo v splošnih potezah, da so skupno s pesniki dajali izraz narod-

Dr. CANJKAR STANKO

nim težnjam, iskali in kazali pot svojemu narodu, bili so zaščitniki njegove nacionalne kulture: Levstik, Jenko, Jurčič, Stritar, Prešern, Kersnik, Meško, Gregorčič in Ivan Cankar.

Pošastna hitlerovska druhal svojim napadom je na slovenske narode izvedla takšno trpljenje, ki ga zgodovina človeštva ne pozna, no vzbudila je tudi gnevni odpor vseh svobodoljubnih narodov, razvnela njihove neizčrpne sile k slavnim bitkam za domovino, za čast, za svobodo.

V eni nepregledni vrsti z drugimi južnoslovanskimi narodi, prekaljen v ognjeviti borbi proti svojega vekovnega sovražnika, mali slovenski narod, ki svojim delom daje odgovor na strastno vprašanje postavljeno Cankarjem:

Kedaj, o bratje, sije naša zvezda. Kedaj pač doživimo krasne dni. Ko med imeni slavnih se narodov. S častjo i naše bo ime glasilo!

Pomnožiti vrste Zveze in Edinosti naj bo naša borbena obveznost

Ob četrti obletnici Edinosti, tu di jaz želim izraziti svoje misli, kakor menda vsak drugi naročnik, zastopnik ali dopisnik. Če nam je potreben tak list, koliko vreden in koristen odgovarja list sam. V primeru z tem odgovarja tudi velika požrtvovalnost naročnikov in aktivnih delavcev, ki so od samega začetka skrbeli in delali za njegovo obstoj. To je dokaz, da je priljubljen kljub temu, da se dobi tu in tam še nasprotnik ne samo proti listu, temveč proti napredku in progresu delovnega ljudstva.

Njegovi pionirji, ki so na začetku njegovega smernice in sklenili izdati list, se niso ustrašili začetnih težkoč, niso se ustrašili vzdrževati in skrbeti za njegov obstoj. Ne bo odveč podati kratek pregled od samega začetka. Kot znano v letu 1942 se je vršila vstanovna konvencija, katere rezultat je bil, da so vstanovljene tri bratske Zveze kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Glavna in poglavitna naloga je bila, kako zediniti tri bratske narode, kako pospešiti moralni in materialni doprinos k zmagi nad fašizmom. Za nas slovenske izseljence je to obnem datum začetka našega naprednega gibanja in vstanovitve lista Edinosti. Seveda z tem ni rečeno, da se slovenski izseljenci niso prej zanimali za kulturni napredek, da niso bili člani naprednih delavskih organizacij. Skoro v vsaki naslednji jih je bilo vedno lepo število organiziranih pri podpornih društvi, pevskih zborih, delavsko političnih klubih in tudi pri unijskem gibanju. Toda začetek njihovega centraliziranega gibanja se začelja z letom 1942.

Kaj smo imeli in z čem smo razpolagali ob začetku? Razen dobre volje in ideje, jasno odrejeno in načrtano pot, drugega nismo imeli kljub temu, da je bila želja že davno prej mnogih po dobrem delavskem časopisu, kateri bi zagovarjal delavske in narodne interese. Nismo imeli ne urednika, ne čerkostavca in niti denarja. Imeli smo dobro in trdno voljo, spoznali smo potrebo, da smo tudi mi del naroda, ki je poklican doprinesiti svoj delež za skupne stvari v težki in naporni vojni. Ta duh je prevladoval pri slovenskih delegatih, ki so se udeležili vstanovne konvencije in enoglasno sklenili, da se dela že poleg vstanovitve organizacijskih podružnic tudi na tem, da se izda čimprej list. Tako se je postavila ta težka naloga pred prvega kandidata za urednika, tov. Jurija Matetiča.

Res težka naloga za enega navadnega delavca, še težja pa obveznost, ki čaka človeka za tak poklic. Ker sva takrat takorekoč skoro skupaj živela, sem opazil, da ni bil ta sklep piknik za tov. Matetiča. Toda odločil se je z pripombo, poskusil bom. Vem da nihče drugi kakor on sam bi najlažje podal sliko, kako grenak je bil v samem začetku ta kos kruha. Tedaj in na prste preštetih sedanjih nasprotniki niso pošteno premislili, niso dajali korajžja in vzpodbudo, ki je potrebna človeku bodisi pri takem ali kakem drugem koristnem delu. Zamišljali so, da mora biti urednik kar rojen za tak poklic, z polno vrečo, večje, vprašavev in klica, kar s logiko slovničnih nenapak, zamišljali so razne stvari brez da bi sami pomagali k zboljšanju in skupnem napredku.

To je bil seveda začetek in danes? kaj danes vidijo tisti, ki so imeli toliko prigovorov in zbadanj, ki so podcenjevali idealno stvar brez katere nismo mogli niti širiti kulturne in napredne zavesti niti doseči napredka, ki smo ga dosegli v teh napornih letih v dobi velikih preizkušenj za ves človeški rod. Danes nam je vsem ponos, ker smo se ne samo prepričali, da je vedno od začetka pravilo, če tudi tu in tam z slovničnimi napakami zagovarjal najlepše pri vseh miroljubnih narodih v svetu načelo, skupnost, enotno borbo proti fašizmu, narodno edinstvo kot najmočnejšo oporo tako k zmagi kot v povojni dobi k uresničanju novih obveznosti za povojni svet.

Ko tako danes ob četrti obletnici vržemo trenutno pogled na pričetek in začetek vidimo, da smo v teh štirih letih dosegli velik in lep napredek. Pri vsemu temu ne smemo mimoiti in neomeniti hvalne vredno delo za naš list z strani naših sorojakov v Združenih državah. Tudi oni so del pomoči, ki so jo izkazali v prid Edinosti. Posebno se mi zdi umestno pripomniti par besede o delu zastopnika lista v Clevelandu. John Smuk, nosi rekord pri dobivanju naročnikov. Poleg tega so še drugi marljivi in zavedni delavci kot Anton Janša, Jože Kotar, F. Modic, L. Prijatelj, Tony Svelc in še mnogi drugi, ki so podpirali list bodisi z denarjem ali pa z naročninami. Vsem najiskrenejšje priznanje, ker brez njihove pomoči bi ne bilo mogoče doseči števila naročnikov, kot smo ga dosegli.

Listu gredo velike zaslugе na organizacijskem, društvenem in kulturnem polju. To vidimo že od samega začetka in to je bila tudi misel delegatov vstanovne konvencije, ko so sklenili obnem organizirati organizacijske podružnice z merjanje časa in položaja v katerem se nahajamo. Teden za tednom smo čitali razvoj dogodkov in v teku teh dogodkov in naše največje veselje smo tudi z radostjo čitali, da je naša domovina svobodna — svobodna po tisoč letni sužnosti. Z vzhieno radostjo lahko rečemo, kar se pred dobrimi desetimi leti mnogi nismo niti držali sanjati — imamo svobodno "Federalno Ljudsko Republiko Slovenijo", v okvirju svobodne "Federativne Ljudske Republike Jugoslavije".

Ni to prišlo slučajno, ampak so bile to ideje naših velikih mož, Prešerna, Simon Gregorčiča, Ivana Cankarja, Otona Zupančiča in še nešteto drugih. To so bile ideje vsega Slovenskega naroda, čeprav se je posrečilo nekaterim izdajalcem slovenskega naroda, da so odvedli nezaten del tega naroda ki še vedno preže za mejo in čakajo ugodnega trenutka, da popelje svoje zaslepljene služabnike v družbi tujca v boj proti lastnim bratom in sestram, da ga za Judeže groše podjarmijo in vzamejo drago z potoki krvi plačano svobodo.

Ko govorimo o izdajalcih, še vedno nimamo v mislih ljudi, čeprav so zapeljani, ampak imamo v mislih tip človeka, ki ga na jede pri vsaki narodnosti, je tip, ki se vdiha tujcu, da mu za malo boljši položaj zvesto služi in če mu pri tem pogine tudi lastna družina. (Slučaj Draže Mihajloviča to jasno kaže, ko na zaslišanju odkriva, da so mu Amerikanci in Angleži ter Italijani in Nemci obljubljali vso pomoč). Dasi sta bila to dva različna tabora in celo v boju eden proti drugim se izdajalec ni sramoval služiti obema. Srečni bi bili mi Slovenci, ko ne bi mogli tudi mi pokazati na

namenom, da se tako čimprej zedinimo naš narod. Pri tem velevažnem podjetju je prišel v poštev list prav tako z ene strani kot je prišla Zveza Kanadskih Slovencev z druge strani, skupno v delu za narodno edinstvo, bratsko slogu med kanadskimi Slovenci, Hrvati in Srbi.

JOŽE MIKETIČ, gl. pred. Z.K.S.

Priznati pa moramo, da nismo obdelali do cela neobdelano polje. Še vedno se delimo v dve skupini, ena, ki tvori veliko večino, ki je naredila in še dela svojo narodno dolžnost, druga in sicer neznana skupina, ki se obotavlja, sedaj so jim taki in jutri zopet drugačni izgovori. Večina se je zbrala pod okrilje Zveze Kanadskih Slovencev in posebno okrog lista Edinosti. Ta večina slovenskih izseljencev toraj tvori, napredne vrste Kanadskih Slovencev, tvori bratsko zvezo z kanadskimi Hrvati in Srbi, z progresivnimi skupinami kanadskega naroda, tvori tisto žilavo, požrtvovalno skupino, ki je od samega začetka vojne si prizadevala kako pomagati našim bratom in sestram v stari domovini.

Z tem ne mislim na samohvalo, kar pogledje v seznam darovalcev za pomoč narodom Jugoslavije, tam boste zapazili tudi seznam slovenskih izseljencev, ki so prispevali svoj delež. Njihov delež jim je seveda ne samo zahvala, ampak tudi dokaz njihovega rodoljublja, njihove rodoljubne in delavske zavesti.

Resnica je, da se v naših vrstah ne bavimo z običajni preteklost, skušamo odstraniti vso napaknost s katero so nas vzgajali bivši duševni in posvetni vzgojitelji zato, ker smo se prepričali, da vsebuje zavist in sovraštvo, da vsebuje nacionalni šovinizem, da vsebuje kar je najbolj grdo — hlapčevstvo, poniževanje samega sebe. Tako duševno zmedo nedopuščamo da bi prišla v naše vrste, ampak si prizadevamo in delamo na tem, da spoznamo bratstvo v pravem pomenu besede, da spoznamo kdo smo in kam pripadamo, da spoznamo svoje dolžnosti kot delavci in kot narodna skupina.

Danes ob praznovanju četrte obletnice Edinosti, se postavljajo pred nas obnem tudi gotove naloge. Nobenega dvoma ni, da se polni radosti zavedamo, da smo dosegli lep uspeh, da smo šli z duhom časa naprej, da smo prispevali svoj delež plemenitim vrham v duhu narodnega edinstva, zmage in srečnejšega življenja v povojni dobi. Toda obnem se zavedamo, da je pred nami še veliko dela, da zahteva od nas napeti in zbrati vse sile, da se zavarujemo velike tekovine protifašistične vojne, da se uresničijo velike obveznosti, ki so bile položene za časa vojne pred vse Združene narode. Delati moramo na tem, da se tudi ostvarijo, postaviti se moramo na branik narodnih pravic, da se dosledno spoštujemo in da niso kršene z strani vojnih imperialističnih podžigalcev, osvajalcev.

Naša borbena obveznost mora biti: "Pomnožiti vrste Zveze Kanadskih Slovencev, pomnožiti naročnike Edinosti, utrditi in izboljšati naš dosedanji napredek, odstraniti vse zapreke, ki stoje na poti, da postane sleherni Slovenec in Slovenka član in aktivist naprednega gibanja kanadskih Slovencev. Tako zedinjeni in združeni, tako enomiselni pri delu in agitaciji, bomo storili samo svoje rodoljubne in delavske dolžnosti napram svoji novi domovini Kanadi kot sedaj pri obnovi in graditvi svobodne enakopravne Ljudske republike Jugoslavije".

Kot krona naše borbene obveznosti mora biti: "Niti pidi slovenske zemlje ne sme ostati pod tujčevjo peto!"

V tem duhu pojdmo složno in energično na delo!

Jože Miketič.

NE PEDI SLOVENSKE ZEMLJE TUJCU!

Slovinci smo lahko ponosni na dosedanji uspeh našega dela

Ko bodele dobili to številkko Edinosti v roke vedite da je štiri leta za nami od kar je začela izhajati in vam doprinesati novice in razne članke v našem materinem jeziku — slovenščini. Če pogledamo nazaj, bomo pripoznali, da je od samega začetka krepo zastopala interese delovnega človeka v splošnem ob enem pa iskala pota in načina, da stopi v ožji stik z našo ožjo domovino — Slovenijo. Vse to delo ni bilo lahko in enostavno, ker prvič je divjala v svetu strašna in krvava vojna in kakor pokazujejo dogodki nismo imeli samo prijatelje ampak tudi sovražnike Mihajlovičevega, Rupnikovega kova katere je že tedaj Edinost razkrinkala takoj v drugi številki, kakor tudi neusmiljeno tolka metode in nauk zverinskega fašizma.

Pri odločitvi za izdajanje slovenskega antifašističnega časopisa v Kanadi so nas vodile razne upravičene težnje in ideje, da je prišel čas, ko naš slovenski narod ne more več prenašati teptanja in zatiranja po fašizmu ne glede kje se Slovencev nahaja, ali je na severnem ali na južnem tečaju zemeljske osi. Kanadski Slovenci so tedaj uvideli, da je kupa trpljenja katero so morali ravno ob tem času piti do dna prenapolnjena. Iskali so pota kako najuspešneje pomagati vkljub razdalji, ki nas je ločila, ujediniti vsakega Slovenca in Slovenko za borbo proti tlačitelju našega naroda — fašizmu.

Dalje kot se je diskuriralo, bolj se je videla pereča potreba za tiskanje protifašističnega časopisa kateri bi govoril o potrebi podpiranja vojne proti fašizmu, da ne bi tako niti eden Slovenec krenil s prave poti, ter z besedo ali zgledom dal potuho agabnemu fašizmu katerega so in ga še, ustanovitelji in podporniki lista Edino-

sti smrtno sovražijo.

Kako resnično je bilo to sovrašstvo do fašizma naj navedem tukaj dva od ustanovnikov, katera sta dala življenje za uničenje tega zla vsakega človeštva. To sta bila: Ivan Košmrl in Janez Smrke. Prvi je bil težko ranjen v Franciji in je podlegel težkim ranam v bolnici v Angliji. Drugi Janez Smrke, pa je šel s posebno mislijo in je padel v borbi v Jugoslaviji. Ne moremo še točno ugotoviti mesta kje je padel ali v Primorju ali v Prek-

Kronani uspeh potrdimo z še večjo odločnostjo pri graditvi narodnega edinstva

Danes, ko si radostni pripovedujemo o dosedanjem uspehu na polju naprednega gibanja demokratičnih in rodoljubnih slovenskih izseljencev, ki so se skozi vojno pokazali vredne rodoljube svoje nove in posebno svoje rojstne domovine, se naše misli nedvomno naslanjajo na naš praznik — četrto obletnico lista Edinost.

Četrta obletnica, četrti rojstni dan, nekaj, kar s zanosom pravimo, da je naše — je četrty jubilej! Praznujemo torej četrto obletnico našega časopisa, čigar rojstvo se je pojavilo baš v temni dobi strašne po zverinskem fašizmu vsiljene vojne, ko je bila na tehnični takorekoč usoda miroljubnih narodov — usoda človeštva.

Fašistična zverina, do tedaj opojena s zmago in kontrolo skoro cele Evrope, se je znašala z vso brutalnostjo nad podvigom osvobodilnih gibanj in pokretov. Njeni zvesti služabniki, ki jih je miroljubni svet začel spoznavati v ogabnem izdajalskem delu, zarotništvu narodnih izdajalcev, so sejali seme mržnje med ljudskimi množicami, katero naj bi rodilo tisti hitlerjev sad, ki bi ga vživala samo "izvoljena arijanska rasa" nad ostalim svetom.

To so bili dnevi, to je bila doba, ki je zahtevala trezno in pravdarno odločitev, mobilizacijo vseh borbenih pozitivnih demokratičnih sil. Zahtevala je odločnost pred omahovanjem, resnico nad lažjo, zahtevala je borbeno vodstvo. Zahtevala je torej samo to, kar je bilo pravično, pošteno in edino pravilo, da se zavaruje svet pred oboroženimi fašističnimi silami — utrditev vere v popolno zmago pod vodstvom antifašistične koalicije Združenih narodov. Zahtevala je neumorno delo pri graditvi narodnega edinstva in razbijanju zlobno kriminalno fašistično propagando.

murju. Vemo to, da počiva v rodni grudi katero je neizmerno ljubil.

To so bili torej med ustanovniki Edinosti, resnični prijatelji naroda in pravice do poslednjega diha. Že samo ime Edinosti pove, da se je ob ustanovitvi polagalo največjo važnost na edinstvo delovnih množic v borbi proti fašizmu. Ob enem se je pa pri izbiranju imena še vedno videl tudi plamen, ko je gorel "Slovenski Narodni Dom" v Trstu, kjer se je tiskala originalna Edinost, katero so zemlje-

lačni tujci zatrlji, vsaj tako so mislili naduti fašistično nadahnjeni Lahi. Procvit Kanadske Edinosti pa je pokazal, da temu ni bilo tako. Kajti ta ogenj je gorel v srcu vsakega Slovenca, kateri ne bo nikdar ugasnil, dokler bo zadnji tiran gazil in prežal na slovensko zemljo.

Vse to je preteklost na katero smo lahko ponosni vsi Slovenci in Slovenke v Kanadi, ker smo s tem pokazali visoko stopnjo slovenske kulture in pravilno razu-

milni naročniki, zvesti in marljivi zastopniki in zastopnice. Potrjuje pa bolj kot kaj drugo razvoj dogodkov, ki so se skozi vojno odigravali in se pojavljajo sedaj, ko je treba velika načela, ki so jih položili kot prisego v protifašistični vojni Združeni narodi, uveljaviti in ostvariti.

V tem svetlu nam je mogoče razumeti veliko in važno vlogo, ki jo je od samega začetka v našem narodno kulturno-prosvetnem delu, zavzemala Edinost. Prav tako v tem svetlu nam je mogoče spoznati obnem tisto razliko od ostalih časopisov, ki so narodni ali delavski samo takrat, kadar privre sramota v oči, kadar dogodki tako težki in nepobitni, da je nemogoče prodajati kozjih rogov za okusno pečenko.

Ta očitnost se posebno izraža v dejstvu, ko je bilo treba udati po zločinski roki narodnih morilcev, ko je bilo treba razkrinkati zločinske skupine zloglasnih skupin Mihajloviča, Paveliča, Nedelja, Rupnika, Rožmana, Novaka in drugih. Takrat se je vsaj v ne-

služil, kar potrjuje njegovi šte-

(Nadaljevanje na 6 strani)

(Nadaljevanje na 7 strani)

ODLOCNO IN TRDNO VOLJO PO POTI BRATSKEGA EDINSTVA

Cestitanje listu Edinosti in slika o kraju in življenju Sloven. v Torontu

Pozdravljena četrta obletnica Edinosti

Toronto, glavno mesto province Ontario z približno 900.000 prebivalcev in 35. kvadratnimi miljami površine, se nahaja v južni Ontario, ima zelo lepo lego na severni strani jezera Ontario. Mesto Toronto je skoro najbolj industrializirano mesto v celi Kanadi, kjer se izdeluje vsakovrstna produkcija, v veliki meri, katere zaloga celo Kanado. Okolica je obdarjena z rodovitno zemljo, kjer se prideluje, oziroma rodi vsakovrstno sadje, čresnje, jabolka, breskve,

ke-u, Ontario. Tudi v Torontu se je ustanovil leta 1942 odsek V.P.Z. Bled, "Edinost", ki šteje okrog 35 članov in poleg tega ima tudi mladinski odelce.

Leta 1942 se je tukaj tudi ustanovila čisto nova demokratska protifašistična in napredna organizacija pod imenom "Zveza Kanadskih Slovencev". Istočasno je začel tudi izhajati prvi slovenski delavski list "Edinost", ki se je v zadnjih par letih zelo razširil med našimi priseljenci v Kanadi in Z. D. Ameriških. Zveza Kanadskih Slovencev je bila ustanovljena, da se vzbudi naš priseljeni narod v borbi proti fašizmu in barbarizmu katerega je moral naš narod v starem kraju tako britko preiskusiti in se boriti proti njemu, takorekoč z golimi rokami. Lahko rečemo, da edino uspešno orožje jim je bilo edinstvo v Osvobodilni Fronti Jugoslavije. Graditi edinstvo je bilo in je še vedno tudi naloga Zveze Kanadskih Slovencev, ker nevarnost fašizma še ni prešla tukaj v Kanadi. Danes bolj kot prej, je potrebno, da smo čuječi. Če se bomo Slovenci v Kanadi zavedali te resnice, bomo v bodočnosti še z večjo energijo gradili edinstvo in ob enem podpirali naš delavski list Edinost, kateri je naš kašipot v teh najbolj kritičnih dnevih človeške zgodovine, ko je na tehnični življenjske vsakega posameznika in narodov v splošnem. V tej borbi nismo Slovenci osamljeni, kakor tudi niso bili osamljeni naši bratje in sestre v starem kraju, ko je vse kar je bilo za svobodo in napredek toliko po zverinskemu fašizmu in ga končno poglavo v paniko, da je spremenil svojo taktiko in se zaviil kot volk v ovčjo kožo in danes se nahaja v raznih oblikah po zapadnih državah. Spoznati ga ni posebno težko; je proti sovjetski in prvi vrsti; je proti-delavski; razpirja rasno mržnjo; dela razdor; razširja govorice o vojni; preiskuje atomsko bombo kot pripravo za novo vojno, če se mu bo posrečilo da jo z pomočjo magnetov more provocirati i.t.d., z eno besedo vojna in fašizem sta neločljiva, ker oba ljubita krvoprelitje. Vseled tega se pozna fašizem po znakih, kateri so naštetji in še več jih je če človek nekoliko pomisli. V borbi proti fašizmu nam je potrebno znanje. Vseled tega je Z. K. S. ustanovljena tudi na podlagi delavskih smernic in principov, skrbi za večjo izobrazbo v delavskem pogledu, za unijsko gibanje, kakor tudi za vso mogočo pomoč narodu Jugoslavije, kateri so krvaveli v zadnji štiri letni vojni.

Kakor drugi odseki, katerih je petnajst, je tudi odsek Z. K. S. v Torontu krepko izvrševal vsa dela, ter finančno in moralno podprl neustrašne borce Jugoslavije v boju za svobodo. Naš odsek se je v času kampanj izkazal vreden svojih zavednosti in svojih nalog pri vsaki priliki, kadar se je pojavila ideja za korist in pomoč Slovanov narodu. Odsek Z. K. S. se je ustanovil leta 1942 z 6 člani in se je do danes povečal na 60 članov in članice.

Ustanovljena sta bila tudi dva pevska društva, katerega pa danes ne delujeta več, kakor da Slovenec ni do petja, kar pa ne odgovarja resnici, ker Slovenec rad poje, kjer koli se nahaja, v sreči ali nesreči. Imamo sedaj pevsko društvo v katerem so vključene vse jugoslovanske narodnosti. To društvo se je pojavilo, prvič v javnosti meseca decembra 1945 s približno 40 člani obojega spola.

Slovenci v Torontu, kakor tudi drugod, niso strankarski, kakor je slučaj pri bratih Srbih in Hrvatih. Imamo pa tudi mi tukaj rojake, ki se drže po strani, ali takozvane srednje poti, katere je po mojem mnenju v časih odločitve usodna. Takšen človek dobi po navadi največ udarcev od obeh strani, je kakor nogometna žoga, ki zleti iz enega konca v drugega. Takega pota se je najbolje izogibati ker nima cilja in danes tavati po svetu brez cilja — kakšno je to življenje? Ne udeležujejo se pri nikakem naprednem delu v javnosti; ne vdeležujejo se skupnih domačih sestankov, predavanj, sej, ki se nanašajo za dosego lepšega življenja, lepšega delavskega položaja, so takorekoč nevtralni, kakor so bili naši predniki pred dvajsetimi leti. Vsekakor je pa misliti, ako bi se pojavila kakšna druga nasprotna ideja med temi rojaki,

je skoro gotovo, da bi opustili srednjo pot "nevtralnosti" in jo zavili, ako ne drugače tudi čisto na desno, kjer ni nikakega "rudečega strašila" in tudi ne stroškov, ki bi jim delali nepotrebno bोजen in skrbi. Je pač že tako, da se še vedno v nekoliko meri posnema stari običaji, ki je nam bil usiljen po nekdanjem vodstvu, v katerega spada tudi vera, navada delati napake v našo škodo, ob enem pa povelja, ki smo jih morali poslušati, nikakor pa nismo smeli odgovarjati na istega ako nam ni bilo po volji. Takega mišljenja so se trdi danes nekateri ljudje in se radi tega držijo proč od naprednih idej, akoravno imajo priliko, da lahko brez vsake bojazni pomagajo za dosego delavskih pravic in mednarodnega mira.

Ker smo dosegli četrto leto od kar je začel izhajati list Edinost, delavski list, ki je nam vsem naj-

bolj važen pri izobrazbi za dosego delavskih pravic in pravičnega mira, naj tukaj na tem mestu čestitam k četrti obletnici obstoja lista Edinosti in ob enem izrazim željo, da še v bodoče z istimi smernicami zagovarja delavski progres do končne zmagave in popolnega poraza zastarele reakcije in fašizma kolikor in v kakoršnikoli obliki se pojavi.

Čitajte vaš list Edinost. Notri dobite vso pravilnost. Ki bodri vas do mišljenja, In poštenega življenja.

Tisti ki veliko čita, Večkrat nazadnjake "bita". Ker dokazov je dovolj, Da podpira pravi boj.

Za to vsi se udeležimo Boja, — da ga ne zamudimo Ker sedaj je skrajni čas, Da zmaga bode v prid nas. J. Sheryak.

Narod brez tiska je kakor mornar brez jadra

Že v prastarih časih kar pomni svet, so si mornarji izumili jadra, da so tako s pomočjo tega izuma si mogli usmerjati pravo smer in tudi ugotoviti moč vetra, kateri jih je srečno pripeljal v varno pristanišče.

Močno je podobno naše življenje, mornarjem, ki včasih plovejo po mirni morski gladini, večkrat pa po razburkanem morju. Vzemimo, da je naš slovenski narod stisnjen v čolnu na skrajni severozapadni strani Jugoslavije, in se kot predstraž Slovanov steza v morje narodov, Italijanov, Nemcev in drugih narodov kateri nam še nikoli niso bili posebno naklonjeni, najmanj pa v zadnjih letih, ko se je pojavil zverinski fašizem. V teh letih se je grozilo našemu narodu, da ga popolnoma iztrebi. Točda naš narod se je zavedal možnosti bratstva in edinstva z drugimi slovenskimi bratskimi narodi in čeprav je bil majhen in stisnjen v skoro železnih kleščah se je upri neustrašeno nasilniku, kar mu je prineslo zmago in poročstvo za njegovo obstoj, njegovo nadaljno razvijanje in srečno življenje.

Skoro ob istem času, kot se je v domovini ustanovila slovenska Osvobodilna fronta smo tudi mi Slovenci v Kanadi sprevideli, da nam grozi uničenje, če se ne združimo in kar je še posebno važno, da gremo na delo in začnemo izdajati časopis v slovenskem jeziku.

Pozdravljena Edinost

Štiri leta odkar je vstanovljen časopis Edinost, so za nami. Kanadski Slovenci smo se zavedali, da nam je potreben časopis, ki bo branil naše narodne in delavske interese, ki bo odločno na strani protifašističnih sil, za resnično demokracijo in svobodo. Tej želji je bilo torej ustrezno z vstanovitvijo Edinosti, ki so jo vstanovili napredni Slovenci in Slovenke.

Potom Edinosti smo govorili drug drugemu, kaj in kako je potrebno da delamo, kako naj gradimo skupnost, ki bo največji pomočnik k skupni pomoči našim bratom in sestram v stari domovini. Te velike zasluge gredo častopisu Edinosti, ter ostalim dvema časopisima "Novosti" in "Srbskemu Glasniku".

Ti trije časopisi so od samega začetka se odločno postavili na stran borbe proti fašizmu za popolno zmago, ter na stran hrabrih jugoslovanskih narodov, ki so pod vodstvom maršala Tita dosegli svojo resnično svobodo in enakopravnost.

Naš odsek Zveze Kanadskih Slovencev ob četrti obletnici izraža iskrene čestitke Edinosti in vsem njenim naročnikom širom Kanade in Amerike.

Naprej bratje in sestre po poti skupnosti, ki vodi v lepše in srečnejše življenje. Naj nas pri tem delu vodi in vzbuja list Edinost. Širimo ga ob vsaki priliki in priložnosti, da bo redno izhajal in bičal podvige ostankov fašizma in naval črne reakcije.

Člani in članice odseka Zveze Kanadskih Slovencev St. Catharines, Ont.

ku kateri nam bo kazal pravo pot, katero je težko razločiti v sedanjem razburkanem ozračju brez jasno začrtane smeri, in tiska kateri nas bi vodil. Narod brez tiska je kakor mornar brez jadra. Tisk je mogočno orožje v rokah onega ki ga poseduje.

Zavedajoč se tega smo na prvem sestanku v Torontu dne 1. in 2. maja 1942 položili temelje našemu časopisu. Zavedajoč se tudi dejstva, da je edinstvo glavni pogoj za uspeh v naši borbi proti fašizmu, smo izbrali med več predlaganimi imeni — ime "Edinost", katerega je izšla dne 15. julija. S kakšnim veseljem so sprejeli Slovenci vest, da bo začel izhajati naš slovenski delavski list, naj povem samo eden primer.

Bil sem namreč takrat v Port Arthuru. Ko nam je povedal naš delegat, kateri se je udeležil konvencije treh bratskih zvez, da je položeno temelj našemu slovenskemu delavskemu časopisu "Edinosti", smo od veselja, da bomo imeli nekaj našega v Kanadi, nekaj po čemur smo hrepeli odkar smo prišli v Kanado, dali smo odduška radosti z tem, da smo nas pet ki smo bili tedaj skupaj, zbrali med seboj \$50.00 in jih še isti dan poslali kot temeljni fond za našo "Edinost". Sledile so temu še tudi druge naselbine z ravno isto odločnostjo, da je bila na ta način odstranjena preča zapreka od finančne strani.

Jaz kot blagajnik Zveze Kanadskih Slovencev morem poznati o-vire, katere delajo preglatice delavskim ustanovam in katere so tudi v rokah reakcije, orožje proti naprednemu gibanju, kakor tudi proti naprednemu tisku, dobrovedoč, če preprečijo vire dohodkov, da s tem preprečijo uspešno delavsko gibanje. Razumljivo je, da nam ne bodo pomagali oni, katerim je delavsko gibanje trn v peti. Vseled tega se moramo naslanjati le na naše zavedne ljudi, kateri so do sedaj in bodo še tudi v bodoče podpirali Edinost in tudi našo organizacijo Zvezo kanadskih Slovencev.

Zveza Kanadskih Slovencev je druga važna stvar na katero ne smemo pozabiti. Kateri še niste člani te organizacije pristopite v njene vrste. Le v organizaciji se spoznamo eden drugega in član Zveze nam je enako drag v Windsorju, ali v daljnem Vancouverju. Vemo namreč, da vsi enako čutimo do eden drugega tukaj v Kanadi kakor tudi do naroda v starem kraju.

V kampanji smo za x-raj aparat za slovenijo. Odsek zveze iz Port Arthure-ja je bil, ki se je takoj oglašil, "pomagali bomo" so rekli. Ravnotako Odsek Montreal, Nanaimo i. t. d. Vedno so bili in še vedno so oni tisti, ki pomagajo. Zato bratje nič naj nas ne moti, nobena sovražna propaganda, da ne bi delali to še tudi v bodoče, vse do končne popolne zmagave nad fašizmom.

Smrt fašizmu svoboda narodu. Ludvik Troha.

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

Zavedni delavci in delavke so vedno ponosni na svojo organizacijo in na svoje voditelje. Zavedajo se, da brez zvestih voditeljev in organizacije jim je nemogoče doseči pravic za katere se borijo takorekoč že stoletja. Razumljivo pa je, da so skozi razvojno dobo nastale težkoče ne samo v borbi s velekapitalom, ampak istočasno težkoče pri samem gibanju zaradi neizkušenosti moči, zaradi vedno večjih zahtev. Z odločno voljo zavedni delavci premagujejo vse na-

M. SLAK, čl. pros. Odbora

pore in težkoče, ker se zavedajo, da samo pravici in poštenosti pripada bodočnost. V teh odločnih naporih pa ne vidijo boljšega sredstva, boljšega prijatelja, voditelja in organizatorja, kot svoj delavski časopis. Zato se z tako verno spominjajo njegove obletnice, zato ga podpirajo in varujejo njegov obstoj.

Od prvega izvoda lista Edinost, ki je izšel dne 15. julija 1942 leta pa do danes, sem z velikim zanimanjem čitala izvod za izvodom. Čitala sem dobre in poučne članke, iz borbenega življenja delavcev in delavk iz raznih krajev. Zasedovala sem skozi drugo svetovno vojno tako silen podvig žensk delavk, ki so se vrstile v vrstah redne armade, delale v tovarnah in tako z dneva v dan povečevale dejstvo, da jim pripada ne samo priznanje, temveč enakopravnost kot raven z ravnim. In predvsem tako vidni primeri junaštva, ki so se nizali skozi štiriletno vojno naših partizank v starem kraju, so bili veličastno potrdilo, da se v Jugoslaviji raja nova doba, novi družbeni sistem, kateri je zavrgel vso trulost bivšega družbenega reda in vzpostavil oblast, ki se imenuje Ljudska oblast, pravična in enakopravna za vse.

V tej dobi od svojega začetka to častno vlogo na polju kulturnega in prosvetnega napredka slovenskih izseljencev v tej deželi, je zavzel list Edinost. Spopolnil je v našem društvem in kulturnem delovanju eno najvažnejših vprašanj, namreč postal je kulturno-prosvetni voditelj nas vseh in sicer skoro v najtemnejši dobi druge svetovne vojne. Postal je resnični glas ljubiteljev pravice, svobode in demokracije, postal je odločni graditelj skupnih vrst delovnih izseljencev v borbi proti fašizmu.

Dajal nam je pobudo k skupnemu delu, opozarjal pred nevarnostjo, utrjeval je narodno edinstvo, bilčal nedoslednost in omahovanj škodljivo fašistično propagando, k skupni zmagi Združenih narodov.

Danes ko praznujemo četrto obletnico njegovega obstoja, je po-

SEST PONOVNIH NAROČNIN

Vancouver — Uredništvu Edinosti. Priloženo je denarna nakaznica za šest ponovnih naročnin, kar skupaj znaša \$18.00.

F. Sodec.

St. Catharines, Ont.

Mesečna in redna seja odseka v St. Catharines, se bo vršila dne 28. julija pri dobro znanem rojaku Rudi Pečavar v Beamsville.

Naprosajo se vsi člani in članice, da se za gotovo udeležbo seje, ker so važne stvari za reševati in tudi, da bi se po možnosti udeležili seje vsi točno ob 2. uri popoldne v nedeljo 28. julija.

John Crnić tajnik.

polnoma na svojem mestu, da mu odamo vse priznanje in položimo v odgovor kot čestitko našo borbeno obveznost, da ga bomo podpirali in širili ob vsaki priliki in priložnosti. Na to nas opominja naša rodoljubna in delavska zavest, na to nas opozarjajo dogodki v svetu in predvsem, ko se zapadni "velikani" postavljajo v vrste onih elementov in sil, ki skušajo na račun slovenske zemlje voditi kupčijo in mednarodne intrige. Ti dogodki in ta dejstva nas seveda opozarjajo in predvsem graditi narodno edinstvo med nami samimi, utrjevati naše organizacije in širiti naš list Edinost, ker samo tako zmremo doprinesiti to, kar od nas zahteva rodoljubna in delavska zavest, kar zahtevajo ogromne žrtve našega in drugih miroljubnih narodov v svetu, ki so jih doprinali ne za to, da bi se po skončani vojni barantalo na račun naše zemlje, našega Primorja, našega Korotana, ampak da se zaživi v miru srečno, novo in lepše življenje.

Naš odsek Zveze Kanadskih Slovencev je bil vstanovljen 1942 leta. Od svoje vstanovitve do danes, beleži lep napredek na društveno-kulturnem polju in posebno doprinos za dobrodelne namene. Skozi vojno nismo pozabili vsaj deloma pomagati naši veliki slovenski državi Sovjetski zvezi, kateri gredo zasluge na prvem mestu za zmago nad fašizmom v Evropi in daljnem vzhodu. Doprina-

šal je svoj delež v vojnih naporih naše nove domovine, a doprinal ga je in ga bo tudi v bodoče v prid našim bratom in sestram v stari domovini. V vseh zbirnih akcijah, ki so se vodile za dobrodelne namene, naš odsek, njegovi člani in članice so bili takorekoč prvi med prvimi. Tako ne bo zadnji v sedanjih zbirnih akcijah, ko se nabira za X-raj aparat, da se ga pošlje naravnost v Slovenijo.

Mi slovenski delavci in delavke, člani Zveze Kanadskih Slovencev ob praznovanju četrte obletnice Edinosti kličemo: "Naprej po začrtani poti! Na podlagi dosesedanega dela za dobrobit delovnega ljudstva in jasno začrtanih in pravičnih smernic, ki so še vedno borbeni klic v borbi očistiti svet poslednje fašistične sneti, obračunati z vojnimi kriminalci, stati na braniku Potsdamske deklaracije in na braniku naše slovenske, jugoslovanske zemlje — pošiljamo čestitke našemu organizatorju in voditelju listu Edinost! Poudarjamo: proč z mržnjo eden do drugega, nov duh, borbeni duh, ki kliče po skupnosti, po skupnem in aktivnem delu, naj zaživi med nami. S polno ponosa na dosesedanji uspeh ob četrti obletnici kličemo: Naj živi "Edinost"!

Naj živijo njeni naročniki in čitatelji! Naj živi njen urednik! Naj živi borbeno zveza slovenskih izseljencev!

M. Slak.

Naj živi četrta obletnica Edinosti

Dne 15. julija 1942 leta, je izšel prvi slovenski časopis v Kanadi. Ta datum za nas kanadske Slovence pomeni kot velevažen spominski dan, katerega se bomo spominjali za dolgo dolgo dobo ne samo mi, ampak v splošnem slovenski izseljenci.

Minila so torej štiri leta odkar se je v našo sredino pojavil časopis, v našem slovenskem jeziku, naše matere besedi. Kako prijetno se nam je zdelo, ko smo dobili v

je naša sveta dolžnost, da ga podpiramo in širimo, ker z tem obenem širimo zavedno misel, širimo kulturni napredek — širimo naše napredne vrste.

Naša dolžnost je kakor doslej tako tudi v bodoče, da podvzamemo vse kar nam je mogoče za njegovo obstoj. Naš borbeni odgovor ob četrti obletnici bi moral biti, vsak zaveden Slovenec naj bi bil naročnik svojega naprednega časopisa. Ker samo tako nam bo mogoče uspeti še pri velikih nalogah, ki so pred nami. Pred nami so še težke naloge. Te naloge so na narodnem, kulturnem in gospodarskem polju. Če hočemo, da jih bomo izvedli z večjim in dobrim uspehom, širimo list Edinost, širimo vrste Zveze Kanadskih Slovencev. Z tem bomo pomagali samim sebi, kakor našim bratom in sestram v stari domovini.

Naj živi četrta obletnica Edinosti! Naj živi bratsko edinstvo kanadskih Slovencev v duhu sloge in bratskega sodelovanja z vsemi naprednimi silami!

Jože Petrič.

Čestitka Tiskovnega urada

Ljubljana, 5. maja 1946.

Dragi tovariši!

Odgovarjamo na Vaše pismo z dne 27. aprila t. l. ter Vam pošiljamo 1500 izvodov štirih do sedaj izšlih števil ilustrirane revije "Tovariši".

Kolektivna pisma Vaših družin, ki ste nam jih poslali, so tako kot da bi jih pisali naši udarniki v Trbovljah ali pa naši zavedni kovinarji na Jesenicah. Poskrbeli smo za njihovo priobčitev v slovenskem tisku. Zelo nam bo prijetno, ako tu pa tam zopet dobimo od Vas takšna pisma, ki so nam dokaz, da se Slovenci, raztreseni v tujini, tudi čutijo kot ena celota z vsemi delovnimi množicami slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov.

Že sedaj sprejmite naše iskrenejšie čestitke k Vaši četrtletnici na dan 15. julija. Vaš list se je rodil, kot narodno-osvobodilni pokret v domovini, v letu 1942, ko je nazi-fašizem mislil, da bo zaslužil vse svobodoljubne narode sveta. V štirih letih fašizma obstoja ste dali jasen dokaz, da ste pravilno razumeli borbo naših narodov za osvoboditev in pravičnejšo ureditev družbenega reda.

Smrt fašizmu — Svoboda narodu! Šef Tiskovnega urada Franc Drenovec.

JOZE ŠERJAK, pred. Pros. Odb.

grozdje i. t. d., s katerim pridelkom kmetje (farmerji) služijo svoj vsakdanji kruh.

Kot po vseh drugih mestih Kanade, tako se je tudi v Torontu naselila vsakovrstna narodnost sveta, različnih običajev in šeg v kar spadajo tudi različne vere, jezik i. t. d. K tem smo vključeni tudi Jugoslovani, katerih je približno 1200 v tem mestu, to so; Slovenci, Hrvati in Srbi. Poleg tega se nahaja tukaj okrog 12.000 Bulgarov in Makedoncev, za katerih število se pa še danes ne more ugotoviti, koliko jih pripada današnji Jugoslaviji.

Slovenci, kakor povsod, smo tudi tukaj po številu najmanjša narodnost. Pač, pa se je v zadnjih nekoliko letih število povečalo in se danes nahaja tukaj približno 180 ljudi slovenske narodnosti, v številu mladino in odrasle.

Dasiravno so bili že Slovenci pred zadnjo svetovno vojno v Torontu, se zgodovina slovenskega naroda pričena v tem mestu šele 1924, ko se je pričel naš narod v večji meri priseljevati v Kanado. Po par mesecih dela na farmah, so se po navadi naši ljudje priseljevali v industrijska mesta, kjer so si iskali stalno delo. Tako se je začelo tudi v Torontu, slovensko naselje večati in so se kot priseljenci, poleg njihovega težkega dela, začeli zanimati za posamezne slovenske ustanove, katerih glavni sedeži so bili v Združenih Državah Ameriških, to je čez mejo Kanade. Že leta 1927. so si ustanovili odsek ali društvo "Kranjsko Slovenske Katoliške Podporne Jednote", katero je takrat skupaj z brati Hrvati štel do 70 članov, ali je bilo po par letih poslovanja razpuščeno. Takoj naslednje leto 1928 se je ustanovilo društvo "Bratska Sloga" št 648 Slovenske Narodne Podporne Jednote, katero je tudi približno štel 70 članov. Tudi to društvo je imelo članstvo oboje narodnosti in se je nekoliko pozneje, zaradi ustanovitve odsekov "Hrvatske Bratske Zajednice", znižalo, da danes šteje samo 42 odraslih članov in članic, ter 24 članov mladinskega naraščaja. Vzrok, da je to društvo tako nazadovalo, je bil tudi ta, ker Slovenska Narodna Podpora Jednota ne sprejema novih članov v Kanadi že od avgusta meseca 1942. leta. K temu je dosti pripomogla brezposelnost, katere je tukaj, kakor tudi skoro povsod, zadela priseljence vseh narodnosti. Radi tega tudi podporne društva niso napredovala v tistem času. Poleg brezposelnosti smo imeli tudi veliko razliko v denarni valuti, kar je tudi veliko pripomoglo, da so tukajšnji priseljenci pustili v veliki meri podporne organizacije, ki so imele glavne sedeže v Z. D. Amerike.

Vendar pa kakor vedno, Slovenci niso hoteli ostati brez podporne organizacije in so si tukaj v Kanadi ustanovili leta 1933, svojo podporno organizacijo pod imenom: "Vzajemna Podporna Zveza Bled", (Prva v Kanadi, katere še tudi danes obstoja in ima okrog 510 članov v odraslem odelku in kakšnih 300 v mladinskem odelku. Sedež je v Kirkland La-

ndale, Ontario. Tudi v Torontu se je ustanovil leta 1942 odsek V.P.Z. Bled, "Edinost", ki šteje okrog 35 članov in poleg tega ima tudi mladinski odelce.

Leta 1942 se je tukaj tudi ustanovila čisto nova demokratska protifašistična in napredna organizacija pod imenom "Zveza Kanadskih Slovencev". Istočasno je začel tudi izhajati prvi slovenski delavski list "Edinost", ki se je v zadnjih par letih zelo razširil med našimi priseljenci v Kanadi in Z. D. Ameriških. Zveza Kanadskih Slovencev je bila ustanovljena, da se vzbudi naš priseljeni narod v borbi proti fašizmu in barbarizmu katerega je moral naš narod v starem kraju tako britko preiskusiti in se boriti proti njemu, takorekoč z golimi rokami. Lahko rečemo, da edino uspešno orožje jim je bilo edinstvo v Osvobodilni Fronti Jugoslavije. Graditi edinstvo je bilo in je še vedno tudi naloga Zveze Kanadskih Slovencev, ker nevarnost fašizma še ni prešla tukaj v Kanadi. Danes bolj kot prej, je potrebno, da smo čuječi. Če se bomo Slovenci v Kanadi zavedali te resnice, bomo v bodočnosti še z večjo energijo gradili edinstvo in ob enem podpirali naš delavski list Edinost, kateri je naš kašipot v teh najbolj kritičnih dnevih človeške zgodovine, ko je na tehnični življenjske vsakega posameznika in narodov v splošnem. V tej borbi nismo Slovenci osamljeni, kakor tudi niso bili osamljeni naši bratje in sestre v starem kraju, ko je vse kar je bilo za svobodo in napredek toliko po zverinskemu fašizmu in ga končno poglavo v paniko, da je spremenil svojo taktiko in se zaviil kot volk v ovčjo kožo in danes se nahaja v raznih oblikah po zapadnih državah. Spoznati ga ni posebno težko; je proti sovjetski in prvi vrsti; je proti-delavski; razpirja rasno mržnjo; dela razdor; razširja govorice o vojni; preiskuje atomsko bombo kot pripravo za novo vojno, če se mu bo posrečilo da jo z pomočjo magnetov more provocirati i.t.d., z eno besedo vojna in fašizem sta neločljiva, ker oba ljubita krvoprelitje. Vseled tega se pozna fašizem po znakih, kateri so naštetji in še več jih je če človek nekoliko pomisli. V borbi proti fašizmu nam je potrebno znanje. Vseled tega je Z. K. S. ustanovljena tudi na podlagi delavskih smernic in principov, skrbi za večjo izobrazbo v delavskem pogledu, za unijsko gibanje, kakor tudi za vso mogočo pomoč narodu Jugoslavije, kateri so krvaveli v zadnji štiri letni vojni.

Kakor drugi odseki, katerih je petnajst, je tudi odsek Z. K. S. v Torontu krepko izvrševal vsa dela, ter finančno in moralno podprl neustrašne borce Jugoslavije v boju za svobodo. Naš odsek se je v času kampanj izkazal vreden svojih zavednosti in svojih nalog pri vsaki priliki, kadar se je pojavila ideja za korist in pomoč Slovanov narodu. Odsek Z. K. S. se je ustanovil leta 1942 z 6 člani in se je do danes povečal na 60 članov in članice.

Ustanovljena sta bila tudi dva pevska društva, katerega pa danes ne delujeta več, kakor da Slovenec ni do petja, kar pa ne odgovarja resnici, ker Slovenec rad poje, kjer koli se nahaja, v sreči ali nesreči. Imamo sedaj pevsko društvo v katerem so vključene vse jugoslovanske narodnosti. To društvo se je pojavilo, prvič v javnosti meseca decembra 1945 s približno 40 člani obojega spola.

Slovenci v Torontu, kakor tudi drugod, niso strankarski, kakor je slučaj pri bratih Srbih in Hrvatih. Imamo pa tudi mi tukaj rojake, ki se drže po strani, ali takozvane srednje poti, katere je po mojem mnenju v časih odločitve usodna. Takšen človek dobi po navadi največ udarcev od obeh strani, je kakor nogometna žoga, ki zleti iz enega konca v drugega. Takega pota se je najbolje izogibati ker nima cilja in danes tavati po svetu brez cilja — kakšno je to življenje? Ne udeležujejo se pri nikakem naprednem delu v javnosti; ne vdeležujejo se skupnih domačih sestankov, predavanj, sej, ki se nanašajo za dosego lepšega življenja, lepšega delavskega položaja, so takorekoč nevtralni, kakor so bili naši predniki pred dvajsetimi leti. Vsekakor je pa misliti, ako bi se pojavila kakšna druga nasprotna ideja med temi rojaki,

Za svobodo in pravice primors. in koroških Slovencev

Gradimo in zboljšujemo naše gibanje in list Edinost

Danes ko praznujemo četrti rojstni dan Edinosti, ji želimo vsi še mnogo let delovanja za napredek in blagostanje vseh ljudi.

Zelja po naprednem delavskem listu je bila dolgo let v srcih naših naprednih izseljencev v Kanadi. Število teh, vsaj splošna seveda ni bilo veliko, a se je stopnja večala. In zakaj bi ne, saj je vendar večina teh prišla sem v dobi izmed 1925 in 1929 leta iz kmečkih področij Slovenije, pač iz krajev, ki so bili najbolj občutno prizadeti z strani ekonomskega

R. MAURIN, pred. N. O.

zatriranja tedanje vojne fašistične diktature. Vsakdo, kateri je le premogel, se je skušal z umikom v tuji svet olajšati naloženo breme z strani bivših protiljudskih izkoriščevalcev.

Če tudi je bila vsaj delna takozvana prosperiteta med omenjenimi leti, ni pa teklo "med in mleko", kakor so agenti parniških družb slikali tujino. Zelja nas je nepravilno kakor po večini delavstva gospodarska kriza, sicer nekaj, kar si je mogel malokdo pojasniti za ono dobo. Na tisoče ljudi je zgubilo delo, enostavno so poginili na cesti že s pričetkom 1930 leta. Tavalji so iz enega v drugi kraj, iskali srečo, približno tako, kakor so trboveljski rudarji iskali "Boga", a ga našli niso. Tako so tudi tukaj delavci iskali, delo, zaslužek, a niso ga mogli najti nikjer. Med vprašanja, ki so jih postavljali delodajalcem, so dobili samo neskončne obljube in prazen izgovor. Med njimi je bilo seveda tudi veliko število slovenskih in drugih izseljencev, ki so prišli ne da bi se bavili z problemi krize in drugim, ampak največ zaradi tega, da si zboljšajo sami zase in svojce v domovini življenjski in gospodarski položaj. Ta misel je prevladovala med večino takrat, a se je pozneje stopnjevanje začela buditi razredna in borbena zavest, ki se je izražala v številnih demonstracijah, gladovnih pohodih itd. Vladajoči razred je skušal odpraviti gospodarsko krizo z tem, da je izvajal politični teror, da je razbijal delavsko gibanje, vzakonično znano "Obznanje" (Section 98) proti Komunistični partiji in naprednega delavskega gibanja.

Potreba po naprednem delavskem pokretu je naraščala z dneva v dan. Postajalo je jasno, da samo potom močnega organiziranja delavskega gibanja, je mogoče doseči vsaj deloma zboljšanje položaja tisočev in tisočev brezposelnih delavcev.

Začeli so se ustanovljati delavsko prosvetni klubi. Pri teh klubih vidimo, da je v samem začetku že tudi manjše število Slovencev, takorekoc pionirje današnjega gibanja. Njihove naloge so bile že takrat organizirati slovenske, hrvatske in srbske izseljence, preprečiti propagandni in moralni uspeh takratne kraljevske agencije, razkrinkati v javnosti beli teror in nasilje, ki je vladalo v takratni Jugoslaviji. Brez dvoma da so si pionirji našega gibanja nakopali vso jezo kraljevaških agentov in njihovih somišljenikov. Ni bil redek slučaj, da so mnogi teh, če so bili k sreči zaposleni in rudniki ali na kjer drugje, izgubili delo, obtoženi kot "nevarni anti-državni" elementi. Posebno pa se je vodila gonja proti voditeljem naprednega jugoslovanskega gibanja z ene strani kraljevaških in z druge Mačekovih agentov. Govorice so širjene, češ kako naši voditelji kupujejo "vile" v Torontu, kako dobro in brezskrbno živijo na račun denarja, ki ga pripevajo jugoslovanski izseljenci.

Pri mnogih je ta skrbna poteza protiljudskih elementov dokaj vplivala. Mnogi drugače pošteti delavci so se držali po strani od naprednega gibanja, nekateri pa postali prav slepo orodje domače in tuje reakcije.

Gospodarska kriza je pritiskala, reakcija besnela in poveljevala nemški in italijanski fašizem. Delavci so se borili za religiozno podporo, začelo se je buditi med ljudstvom spoznanje, borbena spoznanje tako, da so bile demonstracije spoznane kot edino pripravno sredstvo v borbi za doseg dojusto- nešega življenja. To so bila leta do začetka druge svetovne vojne, katera beleži cel niz borbe delavskega razreda z vedno širšimi ljudskimi množicami. Beleži začetek naprednega gibanja, naprednega tiska, beleži naporno delo prvih pionirjev.

Med Slovenci prvotna organizacijska zavest se je oklepala okrog podpornih društev, tu in tam so ustanovili tudi pevsko društvo itd. Vendar pa ni bila povezana med sabo ali pa centralizirana pod vodstvom napredno kulturne prosvetne organizacije. V letu 1936 se je pojavila prva zamisel po ustanovitvi treh bratskih pokretov na nacionalni bazi, kakor jo vidimo danes oblikovano v treh bratskih Zvezah kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Slovenci smo takrat podpirali napredni delavski list "Naprej", ki je izhajal v Pittsburghu. Lepo število naročnikov je imel ta list v Kanadi, kateri je obenem zbudil željo še toliko bolj po naprednem delavskem časopisu in zlasti v začetku druge svetovne vojne.

Borba proti fašizmu v Španiji je prav tako zadobila podporo z strani kanadskih Slovencev. Od prvih pionirjev našega gibanja, so pohitili štirje Slovenci v Španijo, da se bore na strani španskega naroda in nas ostale na bojnem polju zastopajo, kot protifašistične slovenske izseljence v Kanadi. Matija Modic, doma iz Rakeke pri Ljubljani in Mike Kobe, doma od Vinice v Belokrajini, sta položila svoje življenje v Španiji. Povrnili se je težko ranjen skozi prsi Jurij Matešič, doma iz vasi Pribnice v Belokrajini, današnji urednik lista Edinost, in Martin Bayuk doma pri Metliki.

Šele v letu 1942 je torej uspelo uresničiti davne želje slovenskih izseljencev po ustanovitvi napredno kulturno prosvetne organizacije in lastni delavski časopis Edinost. Mnogo bi se dalo napisati o razvoju delavskega gibanja in zlasti o pričetku našega gibanja v tej deželi. Posebno bi lahko pisali o delu, požrtvovalnosti in vdanosti naših današnjih voditeljev, kateri so nešteto krat za voljo skupnega napredka ne samo morali samozatejati osebno razvedrilo, dati vse od sebe, ampak tudi požirati lažnjiva obrekovanja z strani pokvarjenih elementov. Vse premo- lo pišemo o preteklosti, katera nam danes odgovarja: kdo so bili pravi in kdo pokvarjeni rodoljubi, kdo je zvesto in marljivo delal za interese skupnosti, kdo rušil, ovi- ral in ščeval proti skupnosti. To-

PETER GERSIČ, Nadz. odbornik

ČESTITKE ČETRTI OBLET-
NICI EDINOSTI
PETER GERSIČ
KROJAČNICA V ST.
CATHARINES

da o tem bomo spregovorili ena- krat pozneje.

Sedaj ob četrti obletnici lista Edinost, sedaj ko smo prepričani in uverjeni, da smo bili na pravi strani, da smo podpirali naš narod v stari domovini v njegovi Osvobodilni borbi, sedaj ko vidimo, da je treba napeti še bolj energično vse sile po zgraditvi narodnega edinstva, da — sedaj se moramo zavedati gotovih nalog prav tako kakor smo se jih zave- dali prej in v samem začetku vojne. Fašizem ni še strl, fašistična hijena skuša ozdraviti in preob- leči se, skuša skupno z črno in skrajno reakcijo razbiti velike te- kovine protifašistične vojne, gre za tem, da odvzame narodom iz- vojevano osvobodjenje in tako po- vrne svet v predvojne pregrehe.

Mi kot zavedni delavci, vdani rodoljubi, se moramo sedaj okle- niti še bolj trdno našega giba- nja, katero je preizkušeno in je dokazalo, da je kos svojim nalo-

ZEDINJENA SLOVENIJA NAJ BO BORBENI KLIC PRI NAŠEM DELU

Sudbury — Danes, ko praznuje- mo četrti obletnico našega delav- skega časopisa "Edinost", vidimo od kolike koristi in potrebe nam je takešn časopis. Dokler nismo imeli svojega časopisa, do takrat nismo imeli nobene progresivne organi- zacije, katera nas narodno in kul- turno druži pri skupnem delu.

V tem mestu in okolici: Greigh- ton, Garson in Levack, nas je o- koli 170 Slovencev in to: 34 dru- žin, 37 samcev in 65 fantov, dek- let in otrok. Večina našega naroda se je sem naselila v letih 1925 do 1938. Po večini je tukaj rudarska industrija, namreč kjer se kopa ruda nikla, in kjer so po večini tukajšnji Slovenci zaposleni.

Na društvenem polju delamo še precej dobro. Imamo dve organi- zacije in sicer: odsek Zveze Kan- adskih Slovencev, 36 članov in odsek Vzajemne Podporne Zveze Bled, 40 članov. Odsek ZKS je ustanovljen januarja meseca 1943 leta, odsek VPZ. Bled pa 1941 le- ta. Od takrat odkar je ustanov- ljen odsek ZKS smo darovali za pomoč narodu v stari domovini 3,865 dolarjev, za tiskovni sklad Edinosti 800 dolarjev, ruski Rdeči križ 400 dolarjev. Odsek Zveze je prispeval skupaj 867 dolarjev, o- stalo so prispevali posamezniki. Za otroke v stari domovini smo kupili za 90 otrok nove obleke. Odsek Zveze za 21, posamezniki pa za 69 otrok. Prispevalo je 33 oseb. Zbirali smo tudi ponošeno obleko, darovalo jo je 34 Sloven- cev.

Iz vsega tega je razvidno, če bi vse računali kaj in koliko smo darovali v dobrodelne namene, de- narna vsota bi znašala približno 6000 dolarjev. Pripomniti in pri- znati pa moramo, da ako ne bi imeli časopis Edinost in Zveze Kan- adskih Slovencev, ki sta nam da-

gam. Treba je povsod in na vsa- kem koraku oživljati in utrjevati bratsko edinstvo med tremi brat- skimi narodi, kanadskimi Sloven- ci, Hrvati, Srbi in drugim narodni- mi skupinami. Potrebno je zasta- viti vse sile proti temu, da bi bili naši bratje Koroški in Primorski Slovenci še kdajkoli sužnji tujca, tuje brezobzirne oblasti. Zastaviti je treba vse sile, da se povojni svet zgradi res na podlagi Atlant- ske listine tako, kakor to zahte- vata svoboda in pravica.

Pri vsemu temu pa nimamo bolj- šega prijatelja, boljšega sodelav- ka in sodelavca kakor je delavski list in pa napredno kulturno pro- svetno gibanje. Zato ob četrti ob- letnici naj nam velja zvesta pri- sega kot delavcev, kot rodoljub- nih Slovencev, da bomo gradili in podpirali napredne vrste miroljub- nega sveta pri zgraditvi za trajen in pravičen mir, za srečnejše in boljše življenje delovnega ljudstva.

R. Mavrin.

Mi ne smemo prenehati s zahtevo za naše pravice

Oshawa — V našem mestu, ki šteje okrog 25 tisoč prebivalcev, se tu nahaja samo 6 slovenskih družin. Priselili smo se tu vsi sku- paj zadnjih 10 let, a povečini smo prišli iz Winnipeg, Manitoba.

Oshawa je jako industrijsko me- sto, in največja tovarna je tu Ge- neral Motors, ki izdeluje razne vr- ste avtomobile in tovorna vozila. Med prošlo vojsko pa smo tu iz- delovali tanke, aeroplane, vojaška vozila in tudi mnogo delov za raz- ne topove. Poleg te tovarne pa je še več drugih industrijskih podje-

V. RUČIGAJ, čl. N. O.

tij, a kljub temu Slovenci se v Oshawo niso naselili, če ravno naš narod najraje dela v tovarnah.

Ker nas je tukaj tako malo si nismo mogli ustanoviti podporne- ga društva, dočim smo pa skoro vsi člani slovenskih podpornih or- ganizacij, namreč eni spadamo k Slovenski Narodni Podporni Jed- noti s Gl. sedežem v Chicagu in drugi k Vzajemni Podporni Zvezi Bled, s Gl. sedežem v Kirkland Lake, Ont.

Časopisi prihajajo v Oshawo, trije. Na Edinost smo naročeni vsi, a druga dva sta: "Prosveta" in "Glas Naroda".

Če ravno nas je takorekoc samo peščica Slovencev tu, in ker je vojska našim bratom in sestram prizadela toliko škode in preli- vana krvi, smo se večkrat pogovar- jali, da bi morali nekaj ukreniti in ustanoviti smo si društvo Zve- zo kanadskih Slovencev. Le na ta način nam je bilo mogoče skup- no pomagati našim krvnim bra- tom in sestram onostran Atlanti- ka.

In res, naša organizacija po šte- vilu majhna, pa kljub temu je do- bro uspela v pomoči za stari kraj. Odposlali smo 3 tisoč funtov do- bre obleke za stari kraj in finan- čno prispevali 500 dolarjev, kate- ri denar je bil odposlan za Svet kanadskih južnih Slovanov v To- ronto. Prvega junija 1946 smo imeli tu predstavo z jugoslovans- kimi filmi, ki smo napolnili dvo- rano z drugimi narodnostmi, a tu- di ta predstava je prinesla 65 do- larjev dobička za stari kraj.

Zadnje čase smo bili precej ak- tivni z korespondenco, ker iz Oshawe smo že odposlali 2 reso- lucije v Ottawa za priključitev Tr- sta in Primorske k Jugoslaviji. Nadalje smo oddali 4. telegrama in sicer 3 smo poslali v London na ministre vnanjih zadev in ene- ga pa v Pariz.

Danes, ko to pišem je zadeva Trsta in Primorja še ne rešena in kakor vse to izgleda je vsa jugo- slovanska korespondenca naletela na gluhe ušesa pri Amerikancih in Angležih. Nabrali smo tudi lepo število podpisov, ki bodo poslani v

Cleveland — Cenjeni: Priloženo je Money Order za \$5.00, to je za obnovo naročnine na list Edinost za eno leto, kar znesi tri dolarje in dva dolarja je pa v podporo listu.

Pozdrav,

A. Prezeli.

ST. CATHARINES

Podružnica podpornega dru- štva VPZ. Bled št. 12 "Novo me- sto", priredi piknik mladinskega odseka dne 23. julija, pri dobro- znanem rojaku, Joe Peček, na 8 Highway.

Vabljeni so vsi rojaki, da pripe- ljejo svoje družine, kajti vsi mla- dinski člani imajo prosto pijačo in jedila.

Za dobro postrežbo skrb:

Odbor.

KATICA in ROMANICA

Katice, iz Dragatua, katera mu piše:

Ljubi Bili!

"Tu Ti pošiljam sliko od mene in moje sestre Romanice. Vidiš kako sem jaz velika, stara sem bila na tej sliki ravno 6 let. Mnogo sem prestala v tej vojni. Italijani so me bili odpeljali v zapor — Kočevje, ko sem bila 2 in pol leta stara. Nisem smela gledati in se greti na sonček. Doma nam je vse pogorelo. Vse bi ti več pove- dala, ker je tega veliko. Hudo mi je samo za mojega zlatega stri- čka, ki ga po nedolžnem ubili. To ne bom nikoli pozabila!"

Bili, piši mi tudi Ti veliko in kušni mesto mene Tvojo zlato mamico, tateka, Perico, Vidico, a Tebe srčno pozdravlja in poljublja Tvoja sestrična,

Katica

Odbor.

obliku memorandumu na kanadsko voj.

Zadeva Trsta, slovenskega Pri- morskega in slovenske Koroške, za nas je pravična zahteva, za vsa- kega Jugoslavana in zlasti za nas Slovence. Gre se za naše pravice! Naš narod se je boril za pravico, preliv kri hkrati za zapadne za- veznike, a danes, kaj smo Jugo- slovani tem zaveznikom? Najraje bi nas potopili v žlici vode. Za Slovanski narod niso Amerikanci ne Angleži prav nič boljši kot pa so bili Nemci in Italijani. To ni obtožba, ampak obsodba na podla- gi izkaza o njihovem delu sedaj po skončani vojni.

Če je kje kakšna pravica, če je kje Bog na svetu, kakor pravijo da je, mora biti ta zadeva pravilno rešena, da ne bo Jugoslovanski narod več zasužnjen pod italijan- skim ciganskim imperializmom, kateri je oropal jugoslovanske na- rode ob vse, in to: šole, cerkve, svobodo, kulturni in narodni raz-

Zato rojaki, naša zahteva ne sme prenehati zahtevati pravico. Skupno v boj za zmago — svobo- do Primorskim in Koroškim Slo- vencem!

Rojaki rojakinje! Kaj smo mi, ali se zavedate kam mi spadamo. Čas je za vse Slovence, da gredo v eno samo družino in to v dru- žino, ki bo najmočnejša na svetu: Potem ne bodo mogli pometati z nami več kot so dosedaj. Dokler se bo slovenski narod vlek za nos, pa bodisi z strani Vatikana ali pa od strani domačih in tujih reakcionarjev, do takrat ne bo do- bil svobode, temveč krvavel kakor je to v tej vojni in v vsaki vojni poprej. Zato nam ne preostane nič drugega kakor združimo se BRAT- SKO in to bo naša bodočnost in svoboda.

Z bratskim pozdravom:

Valentin Ručigaj,

315 Simcoe St. S.

Oshawa, Ont. Can.

Zakaj berem Edinost

Je pač lepa navada in dolžnost, da se ob obletnici svojega lista v Kanadi spominjamo na ves trud in začetek, na zgodovino našega lista in zgodovino Kanadskih Slo- vencev.

Četrta obletnica nam je pa še posebno svečanost, v tem letu smo skoraj vsi Slovenci v Kanadi na- ročni listi, člani Zveze Kanad- skih Slovencev in pa drugih pod-pornih in kulturnih društev. Brez EDINOSTI bi bili osamljeni, tujec en drugem, za Slovenska društva se bi ne znalo, Slovenci iz raznih mest Kanade bi se še po imenu ne bi poznali. EDINOST je nas vse Slovence zjedini, stran lista je odprta vsem Slovincem in čl- nom vseh društev.

Vsaka slovenska hiša v Kanadi ima po eden pa tudi več slovenskih listov. Mnogo smo pričakovali in iskali po teh listih, novih idej in novih smernic je povsod manj- kalo. Listi trgovcev, listi podpor- nih društev, listi cerkvenih druš, so se v pisanju malo ali pa sko- raj nič menjali, ne duha ne sluha o novi dobi, o novem življenju in o novih željah navadnih ljudi. Prva in vse druge strani v listih, gonja proti komunistom, prepisi samo iz kapitalističnih listov, jeza na Sovjetsko Rusijo, zaničevanje partizanov, evangelij, tisoč let stara pridiga, to vse se ponavlja v listih od rojstva do groba, na neki strani so pa še — Tarzan — ali pa drugi spačeni obrabi za- dodatek.

Kanadski Slovenci smo se na- veličali listov kjer se ponujajo zajfence in mrtvaške truge, kjer je polna stran malih in velikih oglasov, filmske zvezde iz Holy- wooda, dobro premišljene zbadlj- vke bolezni trmasti političarjev, kar ni več za sedanje dobo na- vadnega človeka, kar vse obrača misli na nasprotno stran, ne pa v vrsto nove dobe, kamor pa sami potrebi že pripadamo.

Potreba za slovenski list v Ka- nadi je bila prvič omenjena 1927 leta. Pokojni Albin Šteblaj je bil prvi, da je romal iz mesta v me- sto po Kanadi, da spozna Sloven- ce, njih delo in mišljenje, z name- nom in tiho željo za slovenski list v Kanadi. Težka bolezen in prerani grob so prečrtali njegove načrte.

Več let za tem je vladala želez- na petla v Kanadi. Napredna de- lavska društva in listi so bili oro- pani in prepovedani, preganjanje in streljanje na komuniste, poli- cijski teror, ječa in deportacija za napredne delavske voditelje, so bile na dnevnem redu.

Španska vojska je klicala mno- go najbolj naprednih moči iz Kanade, začetek orožnega boja za ljudske pravice v Španiji so se udeležili tudi Slovenci iz Ka- nade, Matija Modic, Mike Kobe, Martin Bajuk in George (Jurij) Matešič, sedanji urednik našega lista. Skušnje in prepričanja med ognjem in mečem proti fašizmu, za voljo in pravico naroda, je javni dokaz da je maloštevilni narod Slovencev predvidel ogrom- ne posledice razrednega in eko- nomskega boja po celem svetu. Je javni dokaz tudi, da so bili vsi štirje člani delavskih organizacij, Matija Modic in Mike Kobe stu-

padla v Španiji, Martin Bajuk in Jurij Matešič sta se povrnila ter nadaljevala borbo v delavskih or- ganizacijah. Bila sta tudi ustanov- na člana društva — za Pomoč Osvoboditi staro Domovino. Povsod po Kanadi so bili društveni odseki Jugoslovanskih izseljencev pome- šani s Slovenci, Hrvati in Srbi. Dokazano je tudi da so vsi štirje povsod pomagali pri organi- ziranju Slovencev v delavske uni- je, vsi so tudi pisali ali pa raz- širjali hrvaške, ukrajinske in angleške delavske liste v Kanadi. V teh časih še ni bilo za misliti na društvene in kulturne aktivno- sti Kanadskih Slovencev.

Po španski vojski smo spoznali pomen nenapadnih paktov, vse so nam španski dobrovoljci Slo- venci, Hrvati in Srbi objasnili na javnih shodih po celi Kanadi.

Od takrat se je začela nova po- litična živahnost po Kanadi, usta- novili so se novi delavski listi in napredna delavska društva. Po- vsod pri političnih in kulturnih društvih smo bili, pomešani s Hr- vati in Srbi. Ker so Hrvati in Srbi imeli že tudi svoje liste in tudi politične in druga društva, so Hrvati ostali Hrvati, Srbi so ostali Srbi, največkrat smo pa samo mi Slovenci ostali Jugoslo- vani. Že takrat je bilo mišljenje da mi Slovenci dobimo svojo stran v hrvaškem listu, tam nam je bila ponujana vsa pomoč, poseb- nega zaključka nismo iskali in tu- di ne bi sprejeli.

Požrtvovalnost in trud Kanad- skih Slovencev je bil dobro znan nekim rojakom v Zedinjenih Dr- žavah Amerike. Leta 1938 je obis- kal Matija Špolar (sedaj v San Franciscu Kalif.) slovenske na- selbine v Kanadi. Že takrat si je prizadeval, pač pa je bila tudi njegova ideja, da ustanovimo svoj slovenski list v Kanadi. Na pisme- ne izgovore se ni oziral ampak zmiraj trdil, da imamo najboljšo priložnost pa tudi sposobne moči za slovenski list v Kanadi.

Začetek zadnje vojske nas je našel še zmerog nepravilne za svojo list. V tem času je podporno društvo V. P. Z. "Bled" s glavno upravo v Kirkland Lake imelo največ članov. Leta 1941 je na neki seji gl. odbornikov bil spre- jet predlog, da se kupi tiskarski stroj na roko za tiskanje društve- nih pravil, članske certifikate in mesečna poročila za društvene člane. S tem bi dobili svoj dru- štveni list za Slovence v Kanadi. Na prihodni seji je bil predlog ovržen, radi previsoke cene in po- manjkanje sposobnih moči in ti- skarjev.

Temelj skupnosti za slovenski narod v Kanadi je bil postavljen dne 2. in 3. maja 1942 leta v To- ronto. Že omenjena organizacija POSD je sklicala konvencijo za vsa slovenska, hrvaška in srbska društva v Kanadi. Zastopanih je bilo 29 društev, pravomočnih de- legatov je bilo 86 na konvenciji. Slovenski delegati so bili: Janez Košmerlj, Janez Kambič, Ivan Košmerlj iz Sudbury, Martin Ba- juk, Jože Smrke iz Timmins, Edvard Troha iz Port Arthurja, Raymond Mavrin iz Torontu, Jurij Matešič iz Windsora, Lejze Zdrav- je iz Kirkland Lake.

Predlagano in sprejeto je bilo (Nadaljevanje na 8 strani)

Naša "Edinost" še naprej po začrtani poti

Calgary — Bliža se "god" ali rojstni dan, smo si kaj radi obudili spomin na nekaj, kar nas je spominjalo in nas bo spominjalo v dolgo dobo, ker to je spominski dan, ko smo Slovenci v daljni tujini, segli po orožju, katero razsvetljuje in vsakega bodri pri skupnem delu.

Lahko rečemo, da je to spomin obenem na zelo temne dneve. Fašistični sovražnik se je zaletel v ene proste Moskvi in Stalingradu, z druge strani proti skupinam junaških partizanov v bosanskih hribih, naših Gorjancih, slovenskem Primorju, po Sloveniji in Jugoslaviji sploh. To je bila prva obletnica zahrbnega napada na Sovjetsko zvezo, toda obenem obletnica poraza Hitlerjevega nazizma in Musolinijevega fašizma. Ofenziva Rdeče Armade pod Moskvjo, ofenziva Rdeče Armade na Ukrajini, predvečer Stalingrada.

Znamenita obletnica hkrati tudi našega lista Edinost.

Težko je v par besedah opisati zasluge lista Edinost. Zadostovalo bo, če vržemo trenutno spomin, kakor ravno proti naprednega tiska takoj hrupa in krika z strani reakcije, z strani preostankov fašizma. Odgovor ni težak na to vprašanje, če vemo, kako je reakcija in fašizem v Evropi, naprej udaril po delavskem in neprednem gibanju, a zlasti tisku. Jasno je kot na dlani, da ne radi drugega kakor zato, ker je napredno gibanje zagovarjalo resnico in ker je napredni tisk bil in razkrinjal zlobne in kriminalne fašistične namere od samega začetka. Delavsko napredno gibanje, delavski tisk, sta torej tista neudinja-

joča gorjača v boju proti navalu reakcije, proti navalu prenovljene fašizma v prizadevanju povrniti svet v predvojne pregrehe, be- do in mizerijo. Delavski časopis je svetilnik poti, je učitelj, je organizator, je borbeni klic vsem ljubiteljem svobode in demokracije, da branijo velike pridobitve v tej vojni, ter jih še bolj uveljavijo med širokimi ljudskimi množicami za srečo in napredek delovne- ga ljudstva.

Razumevajoč to nalogo Edinosti, naš odsek Zveze Kanadskih Slovencev je priredil v znaku četrte obletnice njenega obstoja večerno zabavo pri tov. Dan Popoviču, na kateri smo naredili \$73.85 centov. To vsoto smo poslali za tiskovni sklad kot čestitko listu Edinost. To je dokaz kako cenimo naš list in kako smo pripravljeni delati za njegov obstoj.

Obenem pošiljamo naše iskrene čestitke tov. uredniku J. Matešiču, ter mu izražamo naše priznanje na vzornem delu in nesebični požrtvovalnosti. Želimo, da bi tudi v bodoče sukal pero pri Edinosti, bičal vse nepridiprave in zlasti poseval pozornost najvažnejšim stvarim v prid nas in našega naroda interesom. Prepričani smo, da bo Edinost pod krepljenim vodstvom služila tem interesom in interesom pri zgraditvi miru in varnosti v svetu, posebno pa sedaj pri zahtevi po povrnitvi Trsta in Julijske Krajine k Jugoslaviji.

O četrthletnici Edinosti kliče- mo: "Naprej po začrtani poti, za narodni blagor, za mir, za varnost v svetu!"

Odsek Zveze K. Slovencev
Calgary, Alta.

MLADINSKA ORGANIZACIJA OBLIKUJE - ZAVEST IN ZNAČAJ MLADEGA RODU

(Iz druge str.)

Šujemo, v kakšnem duhu mora vzgajati naša organizacija mladino Jugoslavijo, je odgovor jasen: mladino je treba vzgajati in pripravljati tako, da bo koristila svoji ljudski državi, da se ta ljudska država čim prej okrepi in da se v gospodarskem in kulturnem oziru čim hitreje razvija. Nepismeni in nekulturni ljudje ne morejo upravljati države, ki dosega velike in hitre uspehe, ne morejo pospeševati njenega naprednega. Zato je, kot smo dejali, prosveta najširših ljudskih množic pogoj za nadaljni razvoj države. Zmaga na kulturnem področju, pri prevzganju ljudi, pri kulturnem dvigal-ju novih pokolenj je dolgotrajen in težak proces. Za to zmago se je treba pripravljati in se oboro- žiti z vztrajnostjo in potrpežljivostjo. Naša organizacija, ki podpira napore ljudske oblasti na področju kulturno-prosvetnega dela in vzgaja mladino v duhu pridobitve narodno osvobodilne borbe, mora imeti važno vlogo v izgradnji naše države.

Bolj kot kdajkoli se morajo mladi ljudje potruditi da postane- jo mojstri svojega poklica, da si pridobijo čim več tehničnega znanja, ker brez tega ne bomo mogli zgraditi naše države. Naši mladi delavci v tovarnah, mladi udmniki prvomajskega tekmovanja, naj- boljši dijaki v šolah, udeleženci velikih kolektivnih del pri obnovi države so pokazali s svojimi vzgledi, da so jim gospodarski problemi naše obnove blizu, da so pripravljeni razvijati svoje sposobnosti in visoko dvigniti spošto- vanje dela.

Vsled vedno večjega in vses- transkega sodelovanja mladine pri obnovi in izgradnji je neobhodno potrebno, da naša organizacija seznanja mladino z gospodarski- mi vprašanji in zakoni, ki jih pri- naša ljudska oblast. Če vnesemo v najširše ljudske množice mladi-

Proti beli Ljubljani

(Iz 2 strani)

ceste in glava mi je omahnila na ramo. Pogledil sem ga po očeh, ki so se zaprle. Padel je junak, ne da bi videl Ljubljano, za kate- di smo vsi jurišali čez jase do so- vraznih bunkerjev in skozi točo krogelj.

Planil sem za jurišati. "Na ju- riš!" Za našo Ljubljano — na ju- riš!" Drveli smo preko trupa Nemcev in izdajalcev, ki so se v svojem obupu bili do zadnjega.

Zadnji položaji nad Ljubljano so bili zavzeti, povelje je bilo iz- vedeno, sovražnik je bil razbit. Dosegli smo vas Orle. In ko smo počivali na Orlah in gledali v modrikasto meglo, ki se je dvigala nad Ljubljano, smo vedeli, da bo naslednji dan tisti veliki dan, ko bomo vkrakali v Ljubljano.

Franc Pocaft.

ne ljubezen do ljudske imovine in naloge, da jo mladina čuva kot do- brino, od katere zavisi blagostanje ljudstva, bomo dali še drago- cenejši doprinos k obnovi naše države. Od mladega pokolenja, ki bo s svojim znanjem in mišicami pomagalo zgraditi našo novo do- movino, zahtevamo danes, da se neutrudno uči in si prisvaja znanost in kulturne pridobitve. Mla- dina mora biti nepomirljiv sovraž- nik vseh zablod, lažnivih teorij, praznoverja in predsodkov. Ljud- ska mladina mora v vsem svojem delu stremeti za tem, da oboroži mladino z najnaprednejšimi nazo- ri. Mladina si mora osvojiti resni- nično znanost, ki razlaga zakone družbenega razvoja, ki daje per- spektivo in pomaga zmagi napred- nih sil družbe. O pravilnosti je te- orije priča razvoj Sovjetske zve- ze v močno in napredno državo, priča njena zmaga v vojni in kon- čno — priča razvoj naše narodno osvobodilne borbe in zmaga naših narodov v vojni.

Vse vzgojno delo mora biti pre- pojeno z ljubeznijo do bližnjega, z razvijanjem tovariškega čuta, spoštovanja do starejših, z razvi- janjem ljubezni in bratstva med narodi Federativne ljudske repu- blike Jugoslavije in ljubezni do v- seh svobodoljubnih narodov sve- ta. Naša mladina je dobila v vojni svojo veliko življensko šolo in je častno položila izpit. Toda nikoli ne smemo pozabiti, da je prežive- la svoje detinstvo in prve dni mla- dosti v drugih pogojih in da je bila izpostavljena vplivom, ki so na- sprotni duhu, v katerem se vzga- ja mlado, napredno, kulturno po- kolenje. Iz šolske mladine so ho- teli napraviti pokorne hlapce re- žimov, mladino, ki bi pozabila in- terese in težnje ljudstva, iz kate- rega je izšla. Mala peščica bo- gatašev in veleposelnikov je iz- koriščala delavsko mladino. Delav- ska in kmečka mladina nista do- bivali osnovne šolske izobrazbe; kultura in znanost sta bili zanjo skoraj nedostopni. Naša organizacija mora pomagati ljudski ob- lasti, da bo mladina dohitela, kar je zamudila.

Med vzgojnimi nalogami naše organizacije ne smemo pozabiti, da je bil manjši del naše mladine izpostavljen fašističnemu in izda- jalskemu vplivu, ki je zastupil del mladincev in mladink s protil- ljudskimi, nedemokratskimi in fašističnimi idejami. Ljudska mla- dina mora tudi tukaj pokazati svo- ljubezen do svoje domovine in na- praviti vse, da se ti mladinci in mladinke vrnejo k svojemu ljud- stvu in se osvobodijo vpliva mrač- nih fašističnih idej.

Ljudska mladina Jugoslavije stoji pred odgovornimi, zgodovins- kimi nalogami, da s svojim de- lovanjem in z najrazličnejšimi ob- likami dela oblikuje zvest in zna- čaj našega mladincev, da vzgaja in prevzgaja mladino in tako poma- ga naši novi ljudski državi pri vz- goji mladega pokolenja, ki bo na

Delo nam kaže prave vzroke na neuspeh in kako jih odstraniti

Ako se v mislih povrnemo nazaj v svojo rojstno domovino, takrat ko smo se odločili da se podamo v tujino za lepšim in srečnejšim življenjem, so nam gotovo tudi v istem času uhajale misli kje, kako in koliko časa bo nam vzelo da se bodo naše želje uresničile. Z ve- seljem smo se podali na pot v to obljubljeno in zlato deželo, obenem pa tudi z tužnim srcem za- pustili rodno grudo v mislih, saj tako mogoče ne za dolgo časa.

Težak je bil naš začetek ker nam še niso bile poznane potežko- če delavca in katere smo imeli tu- di mi pred nami. Poznali nismo jezika, kar je bilo za nas še toliko težje dokler se nismo istega vsaj nekoliko navadili. Ali z dobro vo- ljo in zavednostjo se tudi najtežje premaga.

Tako smo tudi mi premagali pr- ve težave našega pričetka v tu- jini, obenem tudi spoznali vzroke ki so, in še tudi danes ovirajo pri našem naprednem delu v lepše življenje. Jezili in razburjali smo se kakor se tudi še danes, na ovir- e in vzroke, ki jih imamo veli- ko preveč.

Pri vsem tem razburjanju smo se pa tudi obenem naučili in spo- znali ovire in vzroke, ki jih je po- trebno na vsak način odstraniti. Spoznali smo kako so nam potreb- ne narodne in mednarodne delav- ske organizacije, njeni časopisi in voditelji, ako hočemo doseči cilj za katerim vsi stremimo.

Še nekoliko let in delavce bo o- svobodjen reakcionarnega iskoriš- čevanja, ki še vedno živi na račun delavskih žuljev. Dokaz temu je lahko vsakemu posamezniku na- predek organiziranega delavstva, ki je v zadnjih nekoliko letih do- segel velik korak naprej. Pri tem mu je največ pomagalo napredno delavsko časopisje katero se tudi zadnje čase zelo razširja. Samo v Kanadi se je v zadnjih par letih organiziralo čez 750.000, ki so v glavnem organizirani v dve obrti- ni uniji, (organizaciji) to je, v — Trades and Labor Congress in Canadian Congress of Labor.

Velike so bile zasluge delavske- ga gibanja za časa zadnje vojne za poraz javnega fašizma. Ravno tako bo tudi porazen skriti faši- zem ako se bo delavec še nadalje organiziral in podpiral napredno časopisje. Dobro se še spominjamo kako je bilo težko za časa našega prihoda v Kanado organiziranje delavstva, k kateremu smo po ve- čini spadali tudi mi sami. Težko je bilo, posebno za nas novince v takem slučaju. Posebno v slučaju kakor smo ga imeli leta 1931 in dalje. Vedeli smo predobro v tis- tih letih da nismo bili zaželjeni v ti- deželi. Večkrat se je slišala be- seda da je radi našega prihoda prišla brezposelnost i. t. d. Danes se kaj takega gotovo več ne ponav-lja, kajti naučili smo se po priliki jezika in kar je pa najbolj po- memben pa tudi ne zaostajamo v bojih za delavske pravice. Vendar pa imamo še vedno nekaj občutek da smo še tujci, kar je seveda po načinu življenja in do nekatere meje tudi resnica. Ali vse to nas ne sme ovirati v boju za napredek naših skupnih interesov. Danes je nam že vsem poznano delo, življe- nje in mišljenje posameznika na- roda, radi tega se lahko spustimo v pogovor z človekom ki je dru- ge narodnosti in ga po svojem znanju pridobimo za skupen boj proti reakciji. Naloga je vsakega zavednega delavca da poskuša po svoji najboljši moči in brez vsakega razburjenja pridobiti še svo- jega prijatelja za boj proti reak- ciji katera je zopet začela delati z vso močjo da zaneti rasno mrž- njo med narodi in pripravila na ponovno vojno. Pri tem seveda največ pomaga nazadnjaško ča- sopisje za katerega se potrošijo o- gromne svote denarja. Radi tega je tudi še danes ljudstvo do ne- katere meje zadržano pri delu za skupnost.

Priznati se mora, da je največ potežko pri delu za skupnost med narodi, kajti pri takem delu se mora večkrat rabiti pohvala, ki je izrečena po sil. Pač je že tako, da taka pohvala še vedno igra največ- jo vlogo. Napačno ali resnično. Brez pohvale ni mnogo uspeha v današnjih okoliščinah. Tisti, ki je pa v resnici pohvale vreden pa po navadi dobi veliko zavidanja in ne- voščljivosti, ki se kaj rado is- premeni v neprijateljstvo.

Vse to se bo moralo odstraniti in se prilagoditi resnici dejstva ki je največji dokaz, pa bi bil to pridobitvah naše velike borbe la- hko pomagalo in nadaljevalo izgra-jevati novo, močno in srečno državo.

(Referat Brane Perovič, članice Centralnega sveta LMJ na III. kongresu).

John, Janez, Ivan ali pa Johan. Glavno v tem je poštenost in trud, ki ga dotični žrtvuje v skupne na- mene za pravico.

V zadnji petletni vojni je vse- kakor večji del ljudstva spregle- dalo da se ne sme soditi po de- narju in lepoti, ampak po delu za napredek proti dva tisoč letni re- akciji in njenemu časopisju. Za vsak dolar ki ga potrosi reakcija za njen obstoj, bi morali tudi mi potrositi enega za njeno uničenje. Najlepši uspeh bi pa seveda do- segli ako se ga bojkotira in tisti denar obrnili v korist napredne- ga čitva.

Mi se nahajamo na potu preob- rata. To je danes lahko vsakemu jasno. Reakcija se z vsakim dnem pogreza z svojo prevaro, kajti pri vsakem koraku ki ga naredi dobi, vedno večje zapreke pri ljudskih masah. Tako rekoč pri vsakem ko- raku se sama izdaja za svoje dol- gotrajne prevare.

Lahko si predstavljamo kako bi v slučaju ako bi ne bilo v toliki meri delavstvo organizirano. Ka- kšen bi bil danes delavski položaj in življenjski standard? Danes je zadosti slab, v drugem oziru bi bil pa gotovo neznošen, od kar se je vojna končala. Res so stavke na dnevnem redu ali kolikor je nam znano še do danes ni bila nobena izgubljena. To je nam jasen do- kaz da je delavec prišel do spo- znanja da je upravičen pri svojih zahtevah za lepši obstanek.

Tudi tukaj gre največje zasluga delavskemu tisku, ki pomaga pri delavski izobrazbi in za boj proti reakciji pri vsakem njem- nem migljaju. Da pa bomo še bolj popolni koliko je vreden na- rodni delavski list nam je lahko tudi dokaz za nas same tukaj v Kanadi.

V pričetku leta 1942 ko še ni- mo imeli svojega časopisa mi Slo- venci Hrvati in Srbi smo bili še vedno v slabem zanimanju eden za drugega. Danes nam je že ve-

činoma vsem poznano delo in mi- šljenje posameznega naroda. Po- znano nam je tudi skupna borba narodov v domovini, katera je ob- enem tudi poznana celemu svetu. In ravno ti časopisi so bili prvi ki so takoj v pričetku nam prina- šali resnične podatke o borbah na- ših narodov proti sovražniku šlo- veštva (fašizma) in kateri se tudi danes nadaljujejo bor- bo do popolne zmage nad vsemu kar je proti delavskemu.

Nadejati se je da ga ni med nami ki bi mogel trditi da nam ta- kih časopisov danes ni potrebno, posebno sedaj ki se zopet nahaja- mo v svetovnem političnem vrtin- ku ki ga nam vsiljuje nazadnjaš- ko časopisje in obenem dnevno zo- pet ščuja ljudske mase za med- narodne prepire in tretjo svetov- no vojno. Grda ali dobičkonosna je nakana ki se do sedaj še vedno dobro obnesla v prid majhni sku- pini. Upajmo in delajmo nato da bo konec takih prevar ker kon- cem konca smo mi sami ki nosimo breme ki ga nam nalagajo drugi po našem nepremišljenju, kakor so ga tudi nalagali našim predni- kom dva tisoč let beli in črni re- akcionarji.

Radi tega podpirajmo napred- no časopisje po svoji močnosti in le na ta način bomo največ po- magali da se iznebimo našega le- zo zavitega ljudskega sovražnika.

K četrthletnici Edinosti ča- stitam njenim naročnikom v upa- nju da tudi vsak naročnik podpi- ra njene smernice in principe ki jih že od začetka zagovarja v polnem soglasju delavskega na- predka.

Listu Edinosti pa želimo, da na- dalje vodi po začrtani poti do po- polnega narodnega in mednarodne- ga sporazuma z drugim naprednim časopisjem. Najbolj pa da se ures- ničijo njeni cilji za večkratno iz- hajanje dokler se tudi narod ne združi v "Edinost".

J. Sheryak.

Prijatelju v spomin

S potrjim srcem sem prejel ža- lostno vest, da se je moj prija- telj in tovariš Ivan Lavrič smrtno ponesrečil v Paymaster rudni- ku. Kako sem sprejel to vest, ve- le oni, ki je kdaj izgubil prijate- lja in zvestega tovariša v življe- nju. Kakor film, so se mi začele vrstiti misli nazaj v preteklost in v duhu sem bil z njim v koro- ških gorah, kjer sva kot nadepol-

IVAN LAVRIČ

na mladeniča, s puško v roki po- magala risati slovenske meje, ka- tere nam je hotel vsiljivi tujec zabrisati.

Na Koroškem je bilo ko sva se prvič srečala, ter postala pri- jatelj v borbi za skupno stvar, za naju in za ves slovenski narod. Bili smo vsi bojovniki prav dobri tovariši, ali "štirperesna detelja" kot so nas nazivali drugi smo bili pa še prav pristrčni, neločljivi to- variši, kar on ni nikdar v življe- nju pozabil omeniti, kadarkoli sva se srečala. "Vidiš", je rekel: "bila sva skupaj na Koroškem". in potem cela povest. . . .

Ob spominu na njega ne mo- rem iti mimo, najinhi tovarišev, Alojza Grivca, kateri je bil vjet v Labudu in je ob povratku v domovino umrl za posledicami pretepanja v nemškem ujetništvu. Nasilniki so poznali pretepanje tudi že takrat. Alojz Škedelj je bil doma od Črnomlja in njegova usoda mi danes ni znana. Morda je padel kot partizan. Mogoče pa še tudi živi. Vedno smo se najraje pogovarjali in tudi pili "Kod" so naše meje". Celovec, Gosposvetsko polje, za Sočo in prav nobene pedi na tostran Soče zemlje lačnemu Lahu, smo vedno in vedno povdarjali, kar je tudi v srcu vsakega Slovenca ali Slo- venke. Ko je bila podpisana ne-

srečna Rapalska pogodba si je cela 7 stolinja tedanjega "Slo- venskega planinskega polka" pri- pela črne trakove na prsa ter smo zahtevali, da se nas pošlje na Primorsko, da izženemo vsiljive- ga tujca iz naše zemlje. No, to nam takrat ni bilo vstreženo in smo bili vsled tega zelo ogorče- ni. Ostali smo na Koroškem ter se borili za Celovec in Gosposvet- sko polje.

Ekonomske prilike, slabo ure- jeno državno gospodarstvo, kate- ro je bilo vsem dobro poznano in dogodki kateri so se godili, kot naprimer, Zaloška cesta, godnja- nje kmeta i. t. d. so pokazali, da nismo imeli ljudske vlade. Pre- ganjanje delavcev in zatiranje kmetov je bilo veselje takratnih vladodržev. V takšnih razmerah so bili Slovenci prisiljeni na iz- seljevanje, čeprav so bili vedno pripravljati dati življenje za pro- stost in popolno svobodo svoje domovine. Med temi je bil tudi Ivan Lavrič in jaz.

Tako sva se zopet srečala v tujini, v Timmins-u. Najino sre- čanje je bilo pristrčno. Imela sva si mnogo, mnogo povedati. Oba sva bila v tem edina, da borba še vedno ni končana, ter da bo treba z borbo nadaljevati z vsemi moč- mi ki so nam na razpoloko. Da je on svojo borbo vršil je dokaz, da je bil v šestih organizacijah ter pomagal usmerjati Slovencev pravo smer — smer pomaganja osvoboditve in pozneje obnove do- movine. Borba, čeprav trda do- stokrat, je očitno v Timmins-u, kjer je on delal, dala pobudo še drugim naselbinam.

Težko se je poslavljati od tova- riša, še posebno v času ko še ni naša borba završena. Mi kateri smo ostali, nadaljujmo njegovo pot, brez omahovanja kakor tudi on ni nikoli omahoval v borbi. V borbi je bil zvest in hraber, če je bilo to z puško v roki, ali pa kadar puške ni bilo potrebno pri organiziranju mladine kateri je posvečal posebno pažnjo.

Tam, v svobodni Sloveniji, bo žalovala za njim žena, sinovi, hčer. Tolažba naj jim bo, da jih v vseh letih odsotnosti ni pozabil. Z njimi je delil trpljenje in ra- dost ob osvobojeju. V tolažbo naj jim bo, da njega ne bodo pogre- šali samo oni, pač pa tudi Kanad- ski Slovenci in posebno bom delil z njimi bol jaz in čutil globoko spoštovanje do njega in njegovega dela.

Naj mu bo lahka Kanadska gru- da. Slava mu.

J. Smrke.

"Pravda" o Bevinovem zuna- njepolitičnem ekspezeju v Spodnji zbornici

Moskva (Tass) Moskovska "Pravda" objavlja naslednji med- narodni pregled:

Ko je angleški minister za zu- nanje zadeve Bevin pričel razpra- vo o zunanjih politiki v spodnji zbornici, je obrazložil stališče an- gleške vlade do problemov, ki se postavljajo pred svet ministrov za zunanje zadeve. Glede vseh pro- blemov se je zavzemal za stališče, ki ga je zavzela angleška delega- cija na konferenci v Parizu. To pa ni motilo Bevina, da ne bi izrazil želje, da naj bi se sovjetska dele- gacija vrnila v Pariz z odločitvi- jo, da sprejme anglo-ameriške predloge glede vprašanj sklepanja mirovnihih pogodb z Avstrijo, glede vprašanja italijansko-jugoslovans- ke meje, o bivših italijanskih ko- lonijah, o reparacijah, ki jih mora Italija plačati, o plovihi po Donavi in drugo. V tem primeru bi videl dokaz zaupanja in medsebojnega razumevanja, je rekel Bevin. Za- kak pa kaže angleški minister na enakopravnost med enostransko odstopi po eni strani ter na zaup- nje in medsebojno razumevanje po drugi strani? Zakaj an- gleški minister ne sledi sam temu nasvetu, ki ga je smatral za tako potrebnega, da ga je odkrito iz- rekel v angleškem parlamentu?

Sodobna angleška diplomacija zelo rada uporablja zveneče fra- ze. Vzemimo n. pr. vprašanja plo- vbe in trgovine na Donavi, s ka- terim je v resnici pričel Bevin svoje poročilo o pariški konferen- ci. Izgledalo bi, da je to navadno in nezamotano vprašanje jasno. Plovba po Donavi ima velik pome- n za dežele, ki ležijo v bazenu te reke. Z njo je tesno povezan go- spodarski razvoj teh dežel, njho- va zgodovina in njihova bodočnost. Glejte, zakaj je režim plovbe po Donavi zadeva podonavskih držav.

Popolnoma naravno je, da nedo- navske dežele ne morejo in ne smejo diktirati po svoji zamisli re- žima plovbe po Donavi. Pa naj si bo še tako težko nasprotovati tako navadnemu in jasno postavljenemu vprašanju, je angleški minis- ter za zunanje zadeve kljub temu poskušal to napraviti. Očitno je, da se Anglija pripravlja na to, da bi diktirala režim plovbe po Do- navi "ne iz egoističnih interesov", ampak zaradi tega, ker vlada v Evropi "glad". Bevin trdi, da je Anglija zainteresirana samo glede tega, da bi prehranila tiste ljudi, ki živijo v donavskem bazenu in

da napolni njihove želodce. Ali pa so podonavski narodi v manjši me- ri zainteresirani glede tega kakor pa Bevin? Zakaj ne bi šli od na- čela, da morejo oni urediti brez tuje pomoči vprašanja plovbe na Donavi?

Podobno, kakor donavski pro- blem, je angleški minister za zu- nanje zadeve dokumentiral n. pr. vprašanje bivših italijanskih ko- lonij. Kakor izhaja iz Bevinovih besedi, zahteva Anglija, naj se Cirenajka izroči pod njeno izključ- no varstvo, baje zaradi dozdnev- nih interesov prebivalstva tega področja, ki meji z Egiptom. Prav tako Anglija "popolnoma is- kreno predlaga, da zaokroži bri- tansko Somalijsko in jo priključi i- talijanski Somaliji ter celo en del Abesinije in to samo, da bi dala tem siromasnim Nomadom no- vost do življenja". Saj ni treba do- kazovati, da so pravi kolonialni cilji zelo daleč od te deklaracije in da gre vse to, če na priprosto na- čin rečemo, za razširjenje angleš- kih posestev, interesov in privile- gijev v Srednji in Severnovzhod- ni Afriki.

V svetlobi stvarnih zahtev brez- pogojnega priznanja angloameri- škinih predlogov je treba proučevati tudi Bevinova razmišljanja o skli- canju konferenci 21 držav v pri- meru neuspeha naslednjega zase- danja sveta ministrov za zunanje zadeve. Ves Bevinov govor ima značaj psihološke priprave za po- polno odstopanje od postavljenih načel sodelovanja zavezniških držav. Prav za prav je to nov poskus pripravljanja sabotaže načel, ki so bila določena pri skupnem delu zavezničkov in poizkus, da bi izko- riščali metode pritiska in odnosih s Sovjetsko zvezo.

Prav tako moramo omeniti, da je minister za zunanje zadeve od- držal v svojem govoru antisovjet- ske izpade, napravljene v znanem govoru na Winston Churchill, ki ga je imel v Fultonu. Bevin je iz- koristil priliko, da je sprejel fa- mozno formulo o "zavesi" v Ev- ropi. Ko se je nato udeležil raz- prav v Spodnji zbornici. Churchill ni zamenjaval na način, ki je karakterističen za njega, laburisti- čni vladi mnogo poklonov v zve- zi z njenim stališčem napram "za- vesi", naglašajoč posebno vodilno vlogo ministra za zunanje zadeve Bevina v izoblikovanju podobnega vladnega stališča.

Kronani uspeh potrdimo z še večjo odločnostjo pri graditvi narodnega edinstva v bodoče

(Iz 3. str.)

katerih uradih z ene strani poja- vil dvom in z druge strani tudi poveljevanje največjih zločincev v povesti narodov Jugoslavije.

To je bil torej začetek. Prav dobro bi bilo, da ga ne pozabimo in posebno pri resnejših, ki se tičejo naroda kot celote in pa edinstva jugoslovanskih izseljen- cev na tem kontinentu. Poznejši razvoji so seveda še bolj krepko in bolj odločno potrjevali vrednost protifašističnega tiska — tiska, ki je od svojega začetka tako od- ločno in krepko zagovarjal narod- no edinstvo, da se doseže zmaga in po zmagi nad oboroženimi faši- stičnimi silami zavarujejo velike tekovine druge svetovne vojne.

Danes ob četrthletnici naše- ga lista Edinost, se nahajamo v dobi, katera prav tako kot ob nje- govem rojstvu, postavlja pred nas gotove naloge. Več kot jasno je, da fašizem ni še uničen, da se pojavlja v raznem oblikovanju, a posebno pri širitvi strupeni šovi- nistični, anti-delavski, anti-sovjet- ski in anti-jugoslovanski mržnji. Pojavlja se v mržnji proti skle- panju na Jalti in Potsdamu, mržnji proti povojnemu progressu, koope- raciji in sodelovanju med Zdru- ženimi narodi — podžiganju na tretjo svetovno vojno.

V teh obočinah zapazimo nasto- panje prenovljene fašizma, nasto- panje skrajne in črne reakcije.

Ta dejstva nas opozarjajo pred vsem na utrditve bratskega edin- stva med južnoslovanskimi izse- lenci, vred z vsemi ostalimi na- prednimi silami kanadskega na- roda v borbi za trajen in pravičen mir, za pošteno delo in kruh, za sodelovanje in kooperacijo med Zdrženimi narodi. Silijo nas k spoznanju resnosti, da ni časa za omahovanje in predsodek, da ni mesta za mržnjo in sovraštvo, da je treba odstraniti vse, kar je imelo ovirati pravilno pot miro- ljubnih in demokratičnih sil, za- lapeše in srečnejše življenje sedaj

po skončani vojni.

Posebna nas Slovence opominja- jo na to, da ne stojimo po strani, da ne omahujemo pred dogodki, da ne tratimo čas in voljo v praz- nem besedičenju, ampak da gradi- mo složno, kakor čebele, ki zna- šajo med, čistijo trote — narodno edinstvo pri obrambi narodnih in delavskih pravicah. To so naše naloge, ki jih moramo sprejeti in z njimi pomagati moralno in ma- terialno junaškim narodom Jugo- slavije sedaj pri obnovi in pri op- ravitvenih zahtevah po združitvi naše slovenske zemlje — sinjega Jadrana — Trsta, Julijske Kraji- ne in slovenske Koroške z svoji- mi krvnimi brati in sestrami v svobodni in enakopravni Jugosla- vij.

To nam naj bo borbeno obvez- nost pri širitvi lista Edinost, pri povečanju vrst Zveze Kanadskih Slovencev, pri utrjevanju bratske- ga edinstva med kanadskimi Slo- venci, Hrvati in Srbi. Oživljajmo in krepimo to zvesto, da bomo res dostojni slave in časti, ki pripada, in ki si jo je zaslužili junaški slovenski narod v bratski družini narodov Jugoslavije.

Naj živi borbeno solidarnost slovenskih izseljencev z vsemi skupinami miroljubnih in demo- kratičnih sil pri graditvi trajne- ga in pravičnega mira, za srečnej- še in lepše življenje, za čast in pravice naroda!

Jurij Matešič.

Ponavljam naročnino

Creighton — Spoštovani ured- nik! Ker mi je potekla naročnina na list Edinost, Vam pošiljam po- štno nakaznico v znesku tri dolarje za nadaljno naročnino lista Edi- nost, in Vam želim mnogo uspeha ter veliko novih naročnikov.

Vsem v uradu kakor tudi čita- teljem lista Edinost, pošiljam mnogo pozdravov.

Edinost nam je in nam kaže pravo pot

List Edinost danes praznuje svojo četrto obletnico svojega obstoja. To je sicer kratka, a zato zelo pomembna doba za ves slovenski rod. To je doba, ki je prinesla na površje to, kar si je malokdo mogel predstavljati pred nekaj desetimi leti temu nazaj.

List kot tak se mu ni treba hvallati. Njegove smernice in dosedanje delo zadostuje, da vsak naročnik ali čitatelj vidi samo to razliko, ki se imenuje — resnica in poštenost.

Od svojega začetka se je neustrašno postavil na branik narodnih interesov, na branik resnice, na branik poštenosti. Če smo zasledovali njegove izvide, vidimo kako velike so bile njegove naloge in med prvotnimi raskrinkati podlo in zlobno fašistično ter profašistično propagando. Vidimo, da je bil orač leđine in da se ni ustrašil takoj v samem začetku udariti po glavi narodne izdajalce, kateri se sedaj zagovarjajo za storjene zločine proti lastnega naroda pred vojnim sodiščem v Beogradu. Kako nestrpljivo pa čakamo, ko se bo začela obravnava v Beli Ljubljani proti izrodnom slovenskega naroda, v kolikor še niso prišli v roke pravice.

Seveda list bi nikdar ne prišel do te stopnje in tako odločno sledil dogodkom, ako ne bi imel zavernih ljudi okrog sebe. Prepričan sem, da se vsak čitatelj zaveda, da brez truda agnih slovenskih delavcev bi ne bilo mogoče tega doseči. Marsikatera ura časa je bila pozabljena požrtvovalno za ta višek, ki ga je list dosegel. On je napravil in tudi obrisal solze mnogemu rodoljubu naše stare domovine. Pripomogel je mnogo do stritja Hitlerjevega nacizma in Musolinijevega fašizma. Pomagal je pri graditvi narodnega edinstva, pri širjenju resnice o osvobodilni borbi naših bratov in sester v stari domovini ter urgiral za moralno in materialno pomoč za popolno zmago nad oboroženimi fašisti.

NOVI NAROČNIK

Geraldton — Tukaj pošiljam denarno nakaznico za tri dolarje za eno letno naročnino. Prosim da takoj začnete pošiljati list novemu naročniku.

Prisrčne pozdrave in čestitke k četrti obletnici Edinosti.
Ela Garbas.

Castlegar, B. C. Uredništvo Edinosti. Slučajno sem dobil Vaš list in ker se mi dopade, Vam pošiljem naročnino. Prilagam šest dolarjev denarno nakaznico.

Pozdrav,

M. Klemenčič.

M. Modic.

ČESTITKE IZ NANAIMO

Čestitke uredništvo Edinosti! Kot čestitko ob četrti obletnici naše delavske lista Edinost, pošiljam dve novi naročnini. Naročnika sta dva Semicarja in sicer John Ancel iz Semicarja in Jože Plut iz Krvoškega vrha pri Semicu. Oba sta stanujoča v Butte, Mont. Amerika, bila pa sta tukaj na obisku. Upam da bosta Edinost rada čitala in jo priporočila še drugim. Obiskala sta tukaj vse slovenske družine in kamor sta prišla, sta bila res prijazno sprejeta in postrežena zokusnim prigrizkom, pa tudi kozarčkom vina. Ker sta še mlada fanta in tudi tu je še precej kakor smo včasih rekli "cvetje mladosti" drugega spola naših izseljencev, sta se še malo časa dalj zadržala kakor pa sta bila namenjena. Ali ni tako Janez in Jože? Upam, da Vama bo ostalo Nanaimo v dobrem spominu in da nas prideta še obiskati, seveda ob boljši priložnosti.

Sedaj pa malo poročila odseka Zveze Kanadskih Slovencev. Naš odsek ZKS. v Nanaimo čestita sklepu na seji gl. odbora po priporočilu uredništva Edinosti, da se tiska jubilejna številka na več strani. Njena pomembnost letos bo tem večja, ker bodo natisnjene slike od vseh drugih odsekov in bom tako imeli zelo lep spomin ne samo o našem dosedanjem delu, ampak tudi v bodoče. Imeli bomo tako priliko videti naše sobrate v drugih naselbinah, člane in članice Zveze. Sigurno je, da si vsak želi jubilejno izdajo ohraniti, morata pa tudi poslati svojem v staro domovino. Tudi obohranimo si obenem tudi zvestobo do dela v bodoče, to je za dober obstoj lista Edinost. To obveznost si naložimo zdaj ob četrti obletnici kot najboljšo priznanje za njeno dosedanje delo na polju kulturnega napredka in skupnosti.

Odsek Zveze Nanaimo

ZAHVALA ZA POMOČ

Naslednje pismo je dobila družina Grubar iz Hamiltona, kot zahvalo za poslano obleko, katero so preko Sveta Kanadskih Južnih Slovanov poslali v staro domovino in jo je dobila Mary Jandrič iz Trogira, Dalmacija.

Zahvalno pismo se glasi:

Cenjeni!

Pri razdeljevanju obleke, katero smo dobili iz Amerike, sem jaz dobila dar v katerem sem našla vaš naslov. Izpolnjevam vašo željo in se vam oglašam z enim malim pisemcem. Najlepše se vam zahvaljujem za dar in za vašo ljubezen, katero ste izkazali našemu narodu. Ne morete si misliti kako sem srečna, da ste mi dali priliko, da se osebno zahvalim. Z ničemer vam ne morem povrniti, kot s prošnjo, da vas Bog po-

živni in vam da vso srečo, vam in celi vaši družini.

Dovolite, da se vam predstavim. Jaz sem Jandrič Mary iz Trogira, Dalmacija. Kot dete od 6 let sem ostala brez očeta, kateri se je potopil na parniku "Daksa". Hvala moji materi, katere se je zame žrtvovala in mi preskrbela srednjo izobrazbo, ali prišla je strašno vojna, katere je uničila in osiromašila toliko družin. Ta nesreča je zadela tudi našo hišo, katere je bila bombardirana in nam bilo uničeno še ono kar smo imeli. Ne bom nadaljevala, ampak bi bila zelo hvaležna če bi mi odgovorili na to moje pisemce.

Zato se vam je naprej zahvaljujem in pošiljam mnogo iskrenih pozdravov Vam in vaši cenjeni družini,

Jandrič Mary.

Rotili so nas z vsemi strašili, a mi smo ostali trdni in zmagali

Port Alberni, B. C. — Od moje zadnjega dopisa v katerem sem poročal o gozdarski stavki in naklestiti reakcionarje, smo doživeli tukaj zopet nekaj razveseljivih in nekaj burnih dogodkov. Razveseljivo je, da smo z stavko zmagali v precej dobri meri. Ni sicer vse tako izpadlo kot smo zahtevali, a s to zmago imamo vsaj boljše podlago za naše prihodnje boje. Sedaj ko je stavka končana, pa povem: kdo je bil z nami in kdo proti nam.

Le majhni trgovci, kmetje in obrtniki so simpatizirali z nami, vse drugo je bilo proti nam. Proste delavce v Victoriji nas je vincijska vlada v Victoriji nas je takoj prvi dan stavke ožigosala, da stavkamo proti zakonu in takoj so klicali na pomoč protidejavski zakon PC. 1003, ki prepove vsako stavko v vojnem času in predvideva zapor in denarno globo (500 dol. za unijo in 20 dol. za vsakega člana unije za vsak dan stavke).

Seveda vlada niti v Victoriji niti federalna vlada v Ottavi niti računale na to, kar smo mi delavci že davno vedeli, namreč, da je vojna že pred enim letom minula, nadalje, da kje vraga naj delavce dobi denar, da bodo plačevali tako denarno globo. Mi smo računali, da — kjer ni, tam še cesar pravico zgubi — pa smo kar lepo ostali na stavki. C. M. A. (Canadian Manufacturer's Association) pa je klicala Boga in hudiča proti nam, a mi smo stvali trdno.

Rekel sem, da so klicali Boga in hudiča. V imenu Boga je izdal cerkveno izjavo Vancouveri rim. kat. nadškof York, ter nas rotiti, da se naj vrnemo delat, češ, da se ne borimo za izboljšanje delavskih razmer, temveč se borimo le za komunistične ideje, da smo zaposleni hlapi neke tuje države (za gotovo Rusije,) koje namen je, da "zruši" demokratične principe Kanade. Seveda g. škof je moral po par dnevih podati izjavo v časopisih, da ni tako mislil in, da smo ga napačno razumeli.

Tako je — ako se delavec bori za izboljšanje razmer, pa je takoj ožigosan za komunista. V imenu hudiča pa je nastopila

Čestitka Edinosti

Čestitam Edinosti ob njeni četrti obletnici, kateri je nam Slovencev dosti doprinesla k uspehu našega napredka na društvenem in kulturnem polju v preteklih štirih letih.

Potom nje smo se kanadski Slovenci organizirali in vstanovili lepo število podružnic Zveze Kanadskih Slovencev, katere delujejo za skupni napredek in bratsko edinstvo med bratskimi jugoslovanskimi izseljenci.

Edinost je resnično list na demokratski podlagi, prinaša vedno najbolj zanimive članke, resnične vesti o dogodkih v svetu in je odločno na strani nove svobodne in enakopravne FLR Jugoslavije. Prav zaradi tega je tudi postala tako priljubljena list med našimi izseljenci, kateri danes z ponosom čestitajo njeni četrti obletnici in zvestavo, da nam je kot takša in posebno v tej dobi, ko nastopajo razna pogajanja in barantanja na račun našega sinjega Jadrana in zelene Korotana, zelo in nujno potrebna.

Zato podpirajmo Edinost tudi v bodoče še z večjo vnemo in požrtvovalnostjo kakor dosedaj. Ker z podpiranjem nje, podpiramo in širimo napredne vrste kanadskih Slovencev tako pri skupnem delu za naš narodni in kulturni napredek, kakor tudi skupni napredek bratskega edinstva med kanadskimi Slovenci, Hrvati, Srbi in ostalimi Slovani vred z kanadskimi narodom za boljše in srečnejše življenje.

Naj nam tudi v bodoče kakor dosedaj kaže pravilno pot, naj nas vodi ta pot do končne zmage nad vsemi ostanki fašizma.

Iskrene pozdrave vsem čitateljem Edinosti.

P. Geršich.

Pismo iz Trsta

Naslednje pismo je dobil Martin Hudolin kateri se nahaja v Galtu, Ont. Pisal mu ga je njegov brat ki se sedaj nahaja v Trstu. Glasi se:

Po dolgem in nepisno težkem času imam možnost, da se ti zopet javim ter pozdravim tebe in tvojo družino.

O mojem življenju in doživljanjih ti ne bom opisoval, saj mislim, da so ti več ali manj že znane prilike in borbe pri nas. V tem času smo izgubili dobrega očeta in

firma Stuart Research LTD, ki je zastopala gozdne barone, držala po 6 govorov na dan na Vancouverških radio postajah, ter se posluževala najpogostejših in gnilih metod, da pridobi ljudsko mnenje proti nam stavkarjem. Po mojem mnenju bi se sam hudič ne bil posluževal tako gnusne propagande kot jo je ta firma rabila. Pa vse to jim ni pomagalo. Mi smo stali trdno in med stavko pridobili 10.000 novih unijskih članov. Na vsežadnje sem pa pomislil: "Rotili so nas naprej z Bogom, potem pa še s hudičem, pa vse to ni pomagalo, ker vsak delavec hoče boljše delovne in življenske pogoje. Odpovedala sta torej Bog in hudič, da bi služila kot orodje denarnim samoljubcem in izkoriščevalcem večine naroda. Delavci so strumno držali in ostali videč to, so množično pristopili v unijo!"

Ker sem imel za časa stavke časa dovolj, pa sem šel malo okrog prosit za denarno pomoč za podhranjenе otroke. Nabral sem \$51.00, denar sem poslal Z. K. S. odseku v Vancouver, da se ga izroči na zato določeno mesto. Imena darovalcev priobčujem ob koncu tega dopisa.

Da smo imeli pred par tedni tu-

kaj precej močan potres, vam je najbrž znano. Napravil je zlomek precej škode in povzročil precej strahu. Moja žena pravi, da je bila prva nedelja v 10. letih, da me ni bilo treba vleči iz postelje. Da opravi obnem tudi drugo svojo dolžnost, prilagam tri dolarje za mojo naročnino. Urednika pa prosim, spremeni datum na ovitku, ker tam sem zapisan med ostankarji. "Bog" mi je priča, da pa ni resnica.

Sedaj pa imena darovalcev za pomoč jug. podhranjenim otrokom. Darovali so po pet dolarjev: F. Ronner, O. Ronner, G. Čorak — po dva dol.: B. Stanešič, M. Grahek, B. Barter, J. Brusik, E. Nickel — po en dol.: I. Mahlovič, M. Tomac, F. Žnidaršič, Z. Žnidaršič, B. Došen, T. Radelja, C. Reinhard, W. L. Kennedy, T. Powell, P. Super, C. A. Worthing, P. Glumac, M. Bartolovič, S. Rubich, M. Črnkovič, I. Sigurnjak, G. Pavich, I. Markušič, J. Kalanj, Helen Giles, Maiore Fowlic, G. Klemenčič.

Prav srčna hvala vsem darovalcem.

Lepe pozdrave vsem čitateljem Edinosti.

Frank J. Ronner

Širiti delavski tisk pomeni braniti delav. interese

Dragi tovariši! Takoj ko smo dobili sporočilo seje glavnega odbora Zveze Kanadskih Slovencev, nam je bilo jasno, da se za proslavo četrte obletnice lista Edinosti pripravljajo povečana izdaja in sicer topot z slikami naših Zveznih odsekov. Prepričani smo, da bo ta izvod si marsikateri član in članica prihranili za spomin za dolgo dobo. Ob pogledu nanj se bodo spomnili napornih let, ko je bil vstanovljen naš list. Spomnili se bodo velikega patriotičnega dela, ki smo ga jugoslovanski izseljenci za časa vojne in sedaj po skončani vojni prispevali v plemetu naše države. Češ, da se ne borimo za izboljšanje delavskih razmer, temveč se borimo le za komunistične ideje, da smo zaposleni hlapi neke tuje države (za gotovo Rusije,) koje namen je, da "zruši" demokratične principe Kanade. Seveda g. škof je moral po par dnevih podati izjavo v časopisih, da ni tako mislil in, da smo ga napačno razumeli.

Tako je — ako se delavec bori za izboljšanje razmer, pa je takoj ožigosan za komunista. V imenu hudiča pa je nastopila

Zato smo mi Slovenci, v malem Geraldtonu sklenili na svoji seji, da prispevamo v znak čestitke četrti obletnici lista Edinost, \$25.00. V to svrhu smo 9. junija priredili zabavo, katere se je prav dobro obnesla če upoštevamo tukajšne

razmere in tudi naše število. Prebitek smo prispevali v fond za bolnico na Gohniku. Zabava nam je skupaj prinesla \$87.68 kar potrjuje, da je delavstvo začelo spoznavati vrednost delavske tiska in tudi delavskih unij, da nima kaj pričakovati od takozvanih komunističnih unij. Samo z pomočjo delavskih unij in delavskega tiska nam je mogoče doseči boljše delovne in življenske pogoje. Pri temu nam pa pride skoro na prvo mesto v poštev delavski časopis, da ga širimo in jačamo, ker potem njega nam je mogoče povedati vse resnice o krivici, ki se dogaja v enem ali drugem industrijskem področju. Dnevno časopisje, katero služi velpodjetnikom in stremi za ogromnimi dohodki, ne zagovarja naše interese in se sploh ne zanima, kaj se dogaja tisoč in več stopal pod zemljo, kako so izkoriščeni rudarji in kako za vse to trdo in naporno delo prejmejo sramotno nizko plačilo. Zato je naša dolžnost podpirati naš delavski list in ga podpirati za njegov obstoj.

Večkrat se sliši, češ, da je to komunistično, da samo komunisti

Vsak ima priliko da se pokžae Samaritan

Timmins — Zveza Kanadskih Slovencev je zopet podvela veljavno delo. To delo se posebno tiče kanadskih Slovencev. Mislim, da ga ni Slovenca v Kanadi, ki mu ni znana kampanja za X-ray aparat, namenjen bolnici na Gohniku v Sloveniji. Svrho, kakršni je namenjen ta aparat, mislim ni treba še posebej tolmačiti. Eno je, češar bi se moral zavedati vsak, da bo ta aparat vršil veliko delo za zdravje rojakov v Sloveniji.

V stari Jugoslaviji je bilo seveda malo navadnih zemljanov, ki so imeli priliko zdraviti se na Gohniku. Izjema je bil menda naš Tomaž iz Toronta, ki ga je zdravil na Gohniku nam in njemu še bolj poznan dr. Naubauer. Ta me poznani Tom je pred nedavnim imel priliko se sestati s svojim bivšim zdravnikom, zakaj se ni sestal, ste lahko čitali v enem prejšnjih izvodov Edinosti. To pa ni razžalilo našega Toma, temveč bil je tako ganjen ko je čul, da je bil dr. Naubauer v Toronti, je takoj globoko posegel z roko v žep in poklonil res lep dar za X-ray aparat. Možak je vseeno ta naš Tomaž.

Rojaki širom Kanade! Sedaj imamo priliko, da pokažemo kako upoštevamo to ustanovo. Ceniti jo zna seveda najbolje samo tisti,

ki se je kdaj zatekel k njej. Zato pa, kdor je nepotrebuje (kar je boljše samo da ne) in je zdrav, naj bi ne okleval dati svoj delež za boljše bodočnost in prejšnje okrevanje onih, ki jo tako nujno potrebujejo. V prejšnjih zbirnih akcijah se je čulo, seveda z strani, če bi zbiral za Slovenijo, bi že nekaj dal. Sedaj je prišla vrsta tudi na naše prelope in junaško opevano Slovenijo. Sedaj je vendar to pred nami, da ni treba več dvomiti, če je za Slovenijo. Vsak ima priliko da se pokaže Samaritana.

Po naselbinah so rasposlane nabiralne pole, kadar se nabiralec oglasi pri Tebi rojak, pokaži, da še v Tebi slovenska kri teče, kri za svoj narod. V Timminsu smo organizirali kar cele, "brigade", katere bodo bile boj med seboj za večjo zmago v zbiranju tega narodnega dolga. 10.000 je lepo število, a število nas, tudi ni tako malo, da ne bi to zmagali. Ako Ti, danes zdravi rojak premisliš, da bo to koristilo lahko danes ali jutri tudi meni ali Tebi, potem mislim, da Te ni treba še posebej vzpodbujati za to važno kampanjo.

Pomni rojak! — Zdravo telo — zdrav narod!

Jos. Benčina.

Slovenci smo lahko ponosni na dosednji uspeh našega dela

(Iz 3 str.)

svoj lastni izdajski smrad. Kot zastavonoše te golazni sta bila Rupnik, škof Rožman, Erlich Natlačen in vse doli do manjših zlikovcev in zločincev, doma in po svetu. Par od teh je že dobilo zaslužen plačilo, ostali pa pridejo prej ali slej pred ljudsko sodbo, ker to so sovražniki naroda in kot taki se bodo morali sprijazniti z mislijo, da se izdajstvo ne izplača, je premajhno plačilo in končno ga ne ceni tudi oni komur služi. Teh Edinost ni štedila, ampak je odločno pokazala na njihovo nečastno delo.

Ni namen tega članka, da bomo iskali izdajalcev po Kanadi ali pa drugod ker oni se radi vseeno pokažejo če se hočejo ali ne, kot bolezni na zdravem telesu. Če smo le malo pozorni jih bomo takoj spoznali. Ni poznano še v Kanadi tako gnezdo pač pa je poznano v

ljubenega Jožeta, ki je dal svoje mlado življenje za boljše bodočnost. Težko oba pogrešamo iz naših vrst. Jožeta manjka sedaj, bil je zelo priljubljen med narodom in so ga zelo radi imeli.

Začudil bi se dragi brat, če bi pogledal danes našo uničeno domaćo vas. To je bilo delo s pomočjo naših sosedov, ki so bili vsi za črne. Ali danes jih ni več med nami.

Danes pa lahko rečemo, da smo svobodni čeravno smo še mladi, ali smo trdni. Pridi zopet kaj domov pogledati. Mati in Francka sta sami doma. Lojze in jaz sva še vedno noter. Jaz bom ostal še naprej, dokler bom dovršil svoje. Saj sem že tudi slab in izčrpan. Bil sem večkrat ranjen, pa bo že šlo. Sedaj sem ozdravel in sem zopet v službi.

Bodi pozdravljen kakor tudi že na tvojih otroci

brat Tone

Združenih držav Amerike, katerega rojaki lahko otipljejo v temi. "Liga katoliških Slovencev v Ameriki, močno smrdi po tej okužbi. Ona se je ustanovila, ko je fašizem cvlil po celi Evropi. Dobrovedo, da mu ne bosta v domovini. Ko se je izvršila potrebna operacija, se je fašizem začel premikati na zapad.

Nobena tajnost ni, da fašizem še ni uničen. Podkrepljen po volčji tolpi premaganega fašističnega osiša, je začel kazati zopet svoje zverinske krepelje. Ker pomoči ljudske nima, se je skril za atomsko bombo, katero, tako pravijo poseduje samo Amerika. Tudi Hitler je imel razno skrivnostno orožje skrito nekje pod posteljo in so se nadali njegovi oboževalci, da ga bo pokazal ob odločilnem trenutku, nekje tam pri Berlinu. In res, se je pokazalo, da ga ni skrivnostnega orožja ki bi moglo premagati edinstveno in združeno ljudstvo. Več škode kot atomska bomba more napraviti, le ščuvalna kampanja ki je sedaj razpirjala proti Sovjetski Uniji in proti narodu ki korakajo nevzdržno po poti napredka in blagostanja za vse.

Časopisje ki je v rokah zahodnih mogotcev reglja z žabjim koncertom, včasih močnejše, včasih tišje, Gobelsove, Hitlerjevo, Musolinijevo, melodijo, da je svet v nevarnosti pred komunizmom in da edino atomska bomba more "rešiti" svet pred to "nevarnostjo". Kakšen svet? In kakšno nevarnostjo? Svet ki ga imajo v mislih — so ostanki fašističnih hi-jen, ljudskih izkoriščevalcev in ljudskih mesarjev. Nevarnost je pa v tem, da bi se izkoriščani vzpeli do svobode in napravili konec izkoriščanja človeka po človeku. Zato se oni ne poslužujejo za reševanje sveta, človeka samega, ker je nezanesljiv in ga ne

takno govorijo. Toda nam izseljen-cem pač ni treba drugega vprašanja kot da se vprašamo: Zakaj smo se morali izseliti iz svoje rojstne domovine, katero nismo in jo ne bomo pozabili nikoli? Verjetno je, da bo vsak sam sebi našel odgovor, če se samo trenutno vrže v pregled tega vprašanja. Ako bi bila v starem kraju vlada, katere bi bila skrbela za svoj narod, gotovo da se ne bi morali izseliti iz svoje rojstne domovine.

Po mojem skromnem prepričanju niti eden od nas ni prišel v to deželo, da je živel v izobilju. Naša zemlja nam ni odrekala sadu, ampak odrekala je nam in narodu skupno bivša protiljudska klika, gnili mornarhistični sistem. Ta nam je odrekal osnovne pravice in predvsem skrbel za to, da nam ne pride v roke delavski časopis, pučna in znanstvena knjiga, da bi ostali samo zvesti poslušalci in hlapi skupine protiljudskih izžemalcev. In ta skupina nas je poglajala po svetu.

Vprašati se moramo tudi, ali smo vsi izseljenci proti bivši gnilobi, ki je vladala v obliki bivših vlad v Jugoslaviji? Nismo, zakaj

nismo, kje je vzrok, da še danes nekateri branijo bivšo izdajalsko gnilobo. Vzrok je edino ta, da se večina teh nasprotnikov ne zaveda, zakaj smo prišli iz svoje rojstne domovine v to deželo. In da se ne zaveda je vzrok tudi, ker ne čitajo naprednega tiska, kateri bi jim odprl oči, da bi spoznali samih sebe in stvari, ki se dogajajo z dneva v dan. Ako bi sledili delavsko časopisje je gotovo, da ne bi imel tukaj med nami še mizer-no število Pavelčevcev, Rupnikovcev in druge fašistične sneti.

Vsak zaveden delavec — rodoljub, ki ima samo malo človeškega črta in narodnega ponosa, bi moral braniti in graditi svoje delavske vrste, svoj narod in svojo domovino bodisi pred propagandno lažnjavim navalom črne reakcije, fašističnimi preostanki in preoblečenimi izrodki. Delavcu mora biti vendar zast brati svoje interese. Tako in na ta način bi istočasno pomagali delavsko časopisje in ga gradili do najvišje njegove stopnje. Z tem bi pokazali, da se zavedamo svoje delavske dolžnosti.

Hvala Johnu Vertin, ki je pomagal k uspehu zabave in vsem udeležencem. Listu Edinost pa obilo uspeha!

L. Garabas

čam Kanadi za njen dobrobit in za dobrobit človeštva tri stvari; to so: Prva, sodelovanje med Kanado in sovjetskimi narodi. Druga, sodelovanje med Kanado in Sovjetskimi narodi! In tretja, sodelovanje med sovjetskimi narodi in Kanado! Torej en sam nasvet na sodelovanje in edinstvo. Tudi to veljavno življensko stran je Edinost prav krepko zastopala in bo to delala še tudi v bodoče.

Vse izkušnje ki smo jih imeli v preteklosti naj nam bodo pobuda in pouk v bodočnosti. Prišel bo novi način borbe, katere končni cilj je vedno bratstvo, svoboda, enakopravnost. Fašizem vzdiguje svojo odurno glavo pod raznimi novimi krinkami. Za potegniti te krinke doli je nam potreben časopis kot je Edinost, danes bolj kot kdajkoli.

Naša slovenska zemlja je danes središče raznih imperijalističnih splet in intrig. Ne vsa, samo en del in to je Trst z Julijsko Krajino. To zemljo nikakor ne hoče zemlje-lačni tujec izročiti svojemu pravemu lastniku, Slovincem in Istre Hrvatom. Izgovarja se na vse mogoče načine in tudi importira razne svoje služabnike v Trst in naše Primorje, da bi z suhimi številkami dokazal, "upravičenost", da to pripada njemu. Toda nova Jugoslavija pod vodstvom Tita in komunistične stranke je prebrodila tekom vojne ogromne zapreke in končno dosegla svobodo, tako bo izšla tudi iz te poslednje zarote proti njej zmagoslavna.

Pri tem še enkrat poudarjam, da je nam potrebno za doseg končnega cilja edinstvo vseh Slovencev ter je neobhodno važno podpirati delavski tisk kot je naša Edinost, katere se bo kakor se je v preteklih štirih letih borila za pravice malega človeka, za pravice našega slovenskega naroda in s tem za pravice človeštva sploh. Zato kličem:

Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

J. Smrke.

Zakaj berem Edinost

(Nadaljevanje iz 5 strani)

da se ustanove, Zveza Kanadskih Slovencev, Zveza Kanadskih Hrvatov in Zveza Kanadskih Srbov. Od tega dne je Slovenec v Kanadi priznan kod Slovenec pri državnih uradih, na političnem in kulturnem polju. Drugi dan te konvencije je bil posvečen posebnim odborom, odbor slovenskih delegatov je pretresal in odobril pravila Kanadskih Slovencev. Zastopnike Slovencev iz vseh mest in večjih naselbin, njihov navdušenje in dostojnost je zanimala vse prisotne delegate na konvenciji. Glavni namen slovenskih delegatov na konvenciji je bil ustanovitev slovenskega časopisa v Kanadi.

V obširnem in jedrnatem govoru je Jurij Matešič vsem delegatom objasniti in razložiti vse podrobnosti o izdavanju našega lista, zakaj in kakšen list je potreben Kanadskim Slovencev, ter na kakšni podlagi se bo ustanovil, pisal bo za složnost, za skupno delo vseh slovenskih društev, za skupne koristi, za skupno borbo, za skupni obstanek vseh Slovencev v Kanadi. S tem namenom smo se kod Slovenci vdeležili te konvencije, to so naši odločki, nič, prav nič nas ne zadržuje, da ne dosežemo za kar smo bili izvoljeni kod delegati konvencije. Poročila in zaključki slovenskih delegatov so bila podprta in enoglasna sprejeta od vseh delegatov na konvenciji. Zgodilo se je, da je cela dvorana delegati in gosti, od navdušenja ploskala, odobravalna in častila govorniku in vsem Slovencev, v dvorani so grmeli klici: živjo slovenski list, živjo brata Slovenci. Od tega dne smo Slovenci v Kanadi organizirani del na gospodarskem, društvenem in političnem polju.

Drugi dan konvencije popoldne, je bil naš dan, dan slovenskega lista, izvoljen je bil odbor za list, dolžnost odbora je bila, da se sprejme ime lista, da se izvoli urednik lista, najde tiskarna in vse drugo kar je v vezi s listom. Slika letošnjega Koledarja od ZKS in EDINOSTI bi bil nam najlepši primer, razmišljanost in natančnost za vse delo, obstanek in bodočnost slovenskega lista v Kanadi. Predlogi so se vrstili, imena za list so javljena, nakar Martin Bajuk delegat iz Timmins predlaga, naj se naš list imenuje EDINOST, on nadaljuje: Danes se odločuje usoda malih in velikih narodov, danes se brani najmanjši narod — Slovenci — da ohrani svoje stare tradicije in da pogumno koraka boljši bodočnosti nasproti. Danes ni vprašanje koliko je nas, ampak kaj delamo mi, na kaj so delali naši predniki, ampak kaj bomo delali mi. Predlagam zato, ker danes se budi zakletev tržaških Slovencev za svoj list. Slovensko tiskarno in list EDINOST v Trstu so laški fakini začeli v prvi svetovni vojski, isti spet danes ubijajo in koljejo slovenski narod, naj edinstvo slovenskega naroda živi, naj se širi in budi tudi med nami tukaj v Kanadi. Njegov predlog naj se list imenuje "EDINOST" je bil enoglasno sprejet. Na tem mestu in tega dne je bil začetek slovenskega lista, začetek novega življenja za vse Slovence in vsa slovenska društva v Kanadi.

Za urednika "Edinosti" je bil enoglasno izvoljen Jurij Matešič. Na javnem in dobro obiskanem shodu popoldne istega dne je objavil vse sklepe in zaključke posameznih odborov. V govoru je omenil kakšen bo naš list Edinost, smernice lista in kako naj vzdržujemo svoj list. Ker je že ustanovljena Zveza Kanadskih Slovencev s tem je tudi že zagotovljena prva pomoč našemu listu. Glavna naloga lista bo: zedinjenje vseh Slovencev in Slovenk v Kanadi, list ne sme biti za razdor in sovraštvo, ampak naš varuh, naš voditelj za bratsko ljubezen, za kulturni in duševni napredek za vso slovensko javnost v Kanadi. Zavedam se, da je to težka naloga in velika odgovornost, trdno obljubim, da vse kar je v moji moči, bo posvečeno prvem slovenskem listu. Z našim listom stopamo v novo življenje, da pokažemo, da se nas prizna, da smo Slovenci in Slovenke tudi tukaj v Kanadi res kulturni in napredni narod. Živjo list EDINOST, živjo Zveza Kanadskih Slovencev. Vse je sililo k govorniku, vsak je posebej častil prvem uredniku slovenskega lista.

Zmiraj ob takih obletnicah nam sega spomin nazaj od samega začetka, naš misli so tudi kaj smo Slovenci dosegli, kako smo napredovali in kaj naučili v dobi štirih letih odkar imamo svoj slovenski list. Že v prvi številki lista je pisano — Naš narod daje ogromne žrtve, naš narod tudi zna kako rešiti svojo državno uredi-

tev. To se je tudi zgodilo na zadovoljstvo našega naroda. Na prvi strani piše naš narod je razdeljen pregnan in trpičen, jok in krik slovenskih mater, otrok in staršev se razlega po celi Evropi. To vse smo pozneje čitali v našem listu v člankih Fašistično domobranski teror v Sloveniji. List "EDINOST" se je prvi predzrnil objaviti te članke, slike Tita in slike partizanov so se množile v vsaki številki, slike junakov in Stalina so na prvem mestu, tega ni bilo v drugih slovenskih listih.

Kdor bere Edinost je prepričan, da se tam piše in priporoča široka ljudska demokracija, ne pa demokracijo pešice vladodržev amerikalnih in kanadskih dolarjev. Svoboda in demokracija zavita v lep papir nam nič ne koristi, mi iščemo in zahtevamo odkrito demokracijo za vse in za vsakega, naj se moč dolarja podeli med vse, naj se trud dela in znoja odda tistim, kateri so deležni tega dela od začetka do kraja, ne pa samo onim kateri prežijo samo na dobiček, za oblast in svojo čast, pomen prave demokracije zmečkajo v žep, ali pa porinejo v sporni predal.

Lepih besed in obljub smo navajeni, današnja demokracija ima stranska in zadnja vrata, če se išče pravico se nam deli po zakonih, kovači zakonov so postrežniki vladarjev bank, tovarn in rudnikov, pravico do dela nam merijo po velikosti in starosti, pravica do zaslužka je pa na tehnični obkoljeni s policijsko batino, za verigam pa tudi s kroglo v hrbet. Braši ocirkov, veliko potico, pred vsako hišo nov avtomobil, so kričali junakom zadnje vojske, ti junaki so zdaj na stavki, iščejo delo, ali pa prodajajo korenček in redkvice od hiše do hiše po mestih. Tako svobodo in demokracijo je naš list v člankih in v besedah, kosil in mlatil in prevečeno prinašal in razširjal med nami in za nas.

Ob četrti obletnici smo prepričani, da je bila Edinost zmiraj na strani prave ljudske demokracije, to smo najdlji odkrito pa tudi med vrstami v člankih od prve do današnje številke.

Zato jaz berem EDINOST, povej Tovariš, zakaj Ti bereš naš list.

Louis Zdravje.

Končno Zagotoviti Mir na Svojih Mejah

(Iz 1 strani)

Vendar pa moramo istočasno opozoriti Svet ministrov, da se v poročilu komisije nahaja vrsta napadnih točk, netočnosti in protislovij, o čemer bom govoril kasneje. To, kar je najbolj čudno v poročilu komisije, so brez dvoma predlogi posameznih delegacij v komisiji o bodoči jugoslovansko-italijanski meji. Vsi ti predlogi, izjemni predlogi, so seveda, izjemni predlogi, ki jih ni mogoče sprejeti. Vse te predloge, ki jih ni mogoče sprejeti, so postavljajo samo pod oblast tujca znatnega dela hrvaškega in slovenskega naroda, ampak so v nasprotju s samim dejanskim stanjem, katerega je v svojem poročilu ugotovila sama komisija, kot sem malo prej navedel. Ta protislovja, netočna tolmačenja dejstev v poročilu, kakor tudi nasprotja med ugotovitvami, ki jih vsebuje poročilo, in med predlogi za razmejitev, katere so dale posamezne delegacije v komisiji, moramo pojasniti samo na ta način, da se je ves čas iskal kompromis med različnimi stališči, in to na škodo dejstev samih. Kljub svojim pozitivnim stranem je poročilo vendar polno nedoslednosti in protislovij. Naj naštejemo v ilustracijo samo najvidnejše: ko ugotavlja pomen posameznih predelov zaledja za Trst, oziroma odgovarjajočih interesov posameznih predelov zaledja proti Trstu, in to na osnovi železniškega prometa I. 1912, določa poročilo sledeči red: Češka in Moravska, Goriško-gradišanska, Kranjska, Spodnja Avstrija, Štajerska, Koroška itd. in v seštevju pri tem promet Češke in Moravske, ki sta bili dve ločeni pokrajini, ter oddaja promet Kranjske, Štajerske, Koroške in ostalih jugoslovanskih dežel. V enem in istem primeru uporablja torej poročilo dve različni metodi. Edini razlog za seštevanje prometa Češke in Moravske je ta, da sta obe deželi prišli po prvi svetovni vojni v sestavi nove države. Toda isti razlog bi moral veljati tudi za vse dežele, ki so postale po prvi svetovni vojni sestavni del Jugoslavije. Ako to storimo, bomo videli, da so bile današnje jugoslovanske pokrajine pri železniškem prometu daleč pred pokrajinami današnje Češkoslovaške, da so daleč na prvem mestu pred vsemi državami — naslednicami Av-

Iskrene cestitke zmagovalcu Windsorju

REZULTAT DELA ODSEKOV ZVEZE KANADSKIH SLOVENCEV
TER OSTALIH PRIJATELJEV NAPREDNEGA TISKA V
TEKU ZADNJE KAMPANJE EDINOSTI.

Windsor: Poslali 17 novih, 10 ponovnih in \$477.50 za fond.

Vancouver: Poslali 7 novih, 7 ponovnih naročnin in \$439.00 za fond.

Timmins: Novih naročnin pridobili 24, ponovnih 44 in prispevali za fond Edinosti, skupaj: \$408.43.

Sudbury: Pridobili 7 novih naročnin, 13 ponovnih in zbrali za fond \$401.81.

Port Arthur: Novih naročnin 4, ponovnih 7 in zbrali za fond \$316.50.

Toronto: Pridobili 6 novih naročnin, 23 ponovnih in zbrali za fond \$309.00.

St. Catharines: pridobili 18 novih naročnin, 29 ponovnih in zbrali za fond \$223.00.

Calgary, Alta. — Dobili eno novo in 9 ponovnih naročnin ter zbrali za fond \$46.00.

Montreal. — Dobili 8 novih in 8 ponovnih naročnin. Za fond zbrali \$60.00.

Noranda: Ponovili 16 ponovnih naročnin in zbrali za fond \$28.00. Hamilton: Dobili eno novo naročnino, ponovili 8 in zbrali za fond \$3.00.

Geraldton: Zbrali za fond \$62.00. Oshawa: Poslali 6 ponovnih in za fond \$22.00.

Nanaimo: Poslali 5 novih in 12 ponovnih naročnin. Za fond zbrali \$38.00.

Ely, Minn.: Poslali skupaj 6 novih in 4 ponovne naročnine. Za fond \$4.00.

Mt. Park: Poslali eno novo in 2 ponovni naročnini in za fond \$67.00.

Cleveland: Poslali 34 novih, 14 ponovnih naročnin in za fond \$4.00.

Pittsburgh: Poslali eno novo in dve ponovni naročnini.

Detroit: Za časa kampanje je poslano skupaj 22 novih naročnin, ki jih je dobil Joe Šerjak za časa turneje in pri čemur so mu pomagali ostali rojaki, posebno F. Modic. Za fond Edinosti, so prispevali: Josip Kotar pet dolarjev,

F. Gaber, dva dolarja in po en dolar: F. Žabkar, Mr. Krašovec in M. Tratar. Medtem je prispeval za fond Edinosti, prej \$50.00, ki jih je izročil roj. Miketiču, sedaj pa roj. Serjaku \$20.00, Anton Janša in dva dolarja J. Zalar. Rojak Janša je sam prispeval torej \$70.00 za fond Edinosti. Največ do danes zbral naročnin za Edinost, pa je zelo aktivni rojak John Smuk. John Smuk je torej v prave pomenu besede udarnik pri dobivanju novih naročnikov.

Govora pred. Trumana in jug poslanika S. Kosanovića

(Nadaljevanje iz 1 strani)

ni in ne boste pozabljeni! — so bile obljube in pomoč v naših najtemnejših urah.

Številni Amerikanci jugoslovanskega porekla so moralno povezani — od delavcev in farmerjev do velikih raziskovalcev skrivnosti narave — ki so zmeraj skušali s pridnim delom in dobrim državljanstvom doprinesiti kar največ močnega za najboljše interese in razvoj te velike dežele.

Toda več kot vse drugo je kri našega naroda, ki je bila prelita skupaj z ameriškano v obeh svetovnih vojnah za načela samoodlobe narodov, za zaščito civilizacije in za svobodo človeštva. Teh vezi nobena časna potežkoča ne more razmajati in pridobivajo še večji pomen pri graditvi in ohranitvi miru.

Samo s težko borbo so narodi Jugoslavije dosegli svojo neodvisnost. Sledeč svoji dedni udanosti za pravico in moralnost, se Jugoslovani nikoli niso obotavljali, na katero stran se podajo, ko je prišel odločilni trenutek. In tako so narodi moje dežele 27. marca 1941, ravnanje se kot vselej v svoji zgodovini, kadarkoli je bilo načelo svobode v nevarnosti — spontano

Za časa turneje br. Jože Šerjak je dobil 88 novih in 16 ponovnih naročnin ter \$32.00 za fond lista. Od tega števila so vključene naročnine, ki so že pristete bodisi na račun Detroita ali pa Clevelanda.

Kirkland Lake: Pridobili 5 novih, 44 ponovnih naročnin in prispevali za fond lista \$144.22, Vojna Podpora Zveza Bled \$25.00, skupaj \$171.22.

Razno Kanada, 4 nove, 17 ponovnih in \$15.00 fonda. Skupaj novih naročnin pridobljeno za časa zadnje kampanje, 227 in 230 ponovnih naročnin.

Za fond Edinosti skupaj: \$3.177.46.

zavrgli politično akonodacijo napram nemški tiraniji. In tako so od leta 1941 do 1945 pod ogromnimi potežkami vodili borbo za osvoboditev pod vodstvom maršala Tita. Njihove žrtve so bile velike; toda prenašali so jih voljno, verjeti, da je zmaga za načela Združenih narodov vredna vsake cene.

Tekom borbe proti nasilju in za uresničenje ljudskih aspiracij za demokracijo svobodo in svobodno priložnost so Jugoslovani naleteli na velike potežke in napake; razumevanje. Za nas je vedno bil vir navdihnjenosti in poguma, kadar smo se spomnili Amerike izza dni Georga Washingtona, ki je tako plemenito posedoval te težnje in je premagal še večje potežke in nerazumevanje. In v najbolj težavnih dneh druge svetovne vojne je bila Jugoslavija rešena od istega duha, ki ga je izrazil Abraham Lincoln v tistem tragičnem momentu zgodovine Združenih držav — "Moji glavni cilj v tej veliki borbi je rešiti unijo".

Ta paralelnost naših zgodovinah in v duhu naših narodov nas je zagotovila, da bodo naši napor in naše težnje našli razumevanje med ameriškem ljudstvom. To razumevanje je tembolj dragoceno sedaj, ko so najbolj globoko želje naših narodov posvečene stalnemu miru in vse njihove energije obnovi življenja in gospodarstva naše tako kruto opustošene domovine — z veliko pomočjo, ki jo daje UNRRA, kateri Amerika prispeva v tako veliki meri.

Pri izpolnjevanju svojih narodnih dolžnosti sem imel priložnost drugo svetovno vojno, da sem preživel nekaj let v Združenih državah in po svoji zmognosti širil resnico o mojem narodu. V tisti dobi sem se bolj počul o veličini tega ljudstva in moj občutek prijateljstva napram ameriškemu ljudstvu se je močno okrenil. Ta izkušnja je živo priručnica v moji duši in mojem srcu, ko sem dospel v Washington, da prevzamem dolžnosti veleposlanika. Prezidij, ki me je obenem še obdržal kot člana kabineta, je s tem podčrtal važnost odgovornosti, ki mi je oddeljena, — misija, gospod predsednik, ki jo z Vašo pomočjo upam izpolniti, da se utrdi prijateljstvo med državami Amerike in Federalno ljudsko republiko Jugoslavijo.

SANS.

Stavka jeklarskih delavcev solidna

Hamilton — Kljub neznanemu številu stavkolomcev, kateri so se zabarikadirali v veliki tovarni jeklarske industrije v tem mestu, in katere skušajo delodajalci izkoristiti za zlomitev stavke, stavka jeklarskih delavcev je solidna.

Samuel Lawrence, mestni župan, je na velikem zborovanju izjavil, da ne smatra nadopolnitve zakona glede stavk veljavnim. Ta zakon, ki je sprejet brez odobritve parlamenta in brez naroda, je sprejet proti delavcem, kot način proti obrambe stavk za doseg boljših delovnih in življenjskih pogojev.

Na strani stavkarjev v tem mestu, je tudi mestna policija, vendar pa to še ne pomeni, je dejal mestni župan, da bi se dopustila kršitev določb, ki so predvidene v zakonih v takih primerih.

Stavkarjem so se pridružili večje število stavkolomcev, ki so bili navdušeno pozdravljeni ob svojem sklepu, da se pridružijo v piketni straži svojim sodelavcem v borbi

Iz francoščine prevedla K. N.

"Nekaj mi je prišlo na misel..."

"Orana, nikoli te še nisva videla takšne! Kako vendar govoriš? Kaj ti je? Svojim staršem boš pač vse zaupala!" je grenko vzkliknila gospa Cadreronova. "Zakaj si tako nemirna?"

"Prav nič nisem nemirna." je skoraj surovo odgovorila mlada žena. "Se zdaleč ne. Vznemirja ne samo to, da me mučita z vprašanji kakor za stavo."

"Kdo se bo zanimal zate, če ne tvoj oče in tvoja mati?" Je resno vprašal gospod Le Cadreron in na čelu se mu je pokazala guba, ki ni obetala ničesar dobrega.

"Bojim se, da se nisi z svojim možem sprla?" je vzkliknila gospa Le Cadreronova. "Morda je pa še kaj hujšega?"

"Kakšne nepotrebne skrbi si delate zaradi mene," je spravljivo dejala mlada žena. "Nikar ne iščite dogodkov, ki jih ni! Povedala sem vama že, da se z možem izvrstno razumeva."

"Tako, tako. Toliko bolje. Rajši slišim dobre stvari kakor slabe," je pomirljivo odvrnil gospod Le Cadreron, čeprav ni popolnoma verjel hčerinih besedam.

"Čudno je le, da pozabljaš, kaj si pravkar rekla," je pripomnila gospa Le Cadreronova.

"Jaz sem rekla kaj posebnega?" je skočila Orana.

"Draga moja, če bi te še dolgo poslušala, pač ne bi vedela, ali naju vlečeš za nos, ali si pa tako raztresena. Saj si vendar pravkar rekla, da si nama pisala neko pismo in da si ga potem oddala. Kakor hitro sva se pa z očetom pričela čuditi, zakaj pisma nisva dobila, si se premislila in rekla, da si ga raztrgala..."

"Oh, to sem rekla?" je neverjetno vzkliknila Orana.

"Ljuba moja, kaj govoriš?" je vzkliknila gospa Cadreronova s solzami v očeh. "Saj niti ne veš več, kaj govoriš!"

"Raztrgala sem ga!" je vzkliknila Orana, že pri koncu svojih moči. "Ali je to tako čudno, če sem se nenadno odločila, da bom sama odpotovala k vama? Vidva me pa otipavata in izprašujeta kakor kakšen izpraševalni sodnika. Ali je potem čudno, če že ne vem več kaj govorim?" Pričela je krčevito ihteti.

"Hm, hm," je v zadregi vzdihnil gospod Le Cadreron, "zdaj naju bo prepračala, da sva dvjaka! Kaj se je zgodilo med teboj in tvojim možem?" jo je strogo vprašal.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Pojasnilo

Ta izvod lista smo tiskali na 8 strani z gradivom, ki so ga prispevali glavni odborniki Zveze Kanadskih Slovencev, tudi podružnice Zveze iz posameznih naselbin. Prvotni načrt je bil tiskati ta izvod na 8 strani, vključno s slikami članstva podružnic Zveze Kanadskih Slovencev. Slike so pa kakor razvidno zavzele skoro polne dve strani, kar je pač vzrok, da smo dodali še drugi del lista z slikami na štiri strani. Tako je ta izvod tiskan namesto 8 na 12 strani.

Slike podružnic smo dali izdelati po primerni velikosti, številu članstva. Kakor posamezne podružnice poročajo, so mnogi članovi ni moglo zaradi odsotnosti na delih udeležiti slikanja in so tako izostali. Verjetno je, da bodo oprosili in se prav tako računalni deli slike svoje podružnice kakor da so bili navzoči.

Na drugi strani lista smo ponatisnili slike, narodne voditelje v starem kraju, večina danes članov vlade Ljudske republike Slovenije in poslanci ljudske zbornice. Mnogo teh se čitatelji spominjajo po njihovih člankih, ki so bili že prej priobčeni v Edinosti.

Članke in dopise gl. odbornikov smo opremili z slikami vsa-

kega posebej tako, da se vsaj tako celotno članstvo spozna z svojimi voditelji. Izostale so samo slike gl. tajnika Zveze, Jože Smrke, urednika Edinosti, Jurij Matešič, in gl. blagajnika L. Troha in kar vencev Urednika Edinosti, in kar je v skladu s starim pregovorom o "kovaski kobili" ki je vedno bosa.

Čitatelji in članstvo bodo tako imeli ta izvod tiskan na 12 strani. Skušali smo vskladiti gradivo primerno sedanjim dobi in nalogam vseh ljubiteljev svobode in demokracije. Toda poleg najboljših volje, če računamo, da sta samo dva pri tem velikem delu zaposlena, se ni smogli izogniti tu in tam napaki. Če je kje kakšna napaka je torej storjena nehoti in čitatelji sami naj presodijo celotno delo, gradivo in sestav lista po svoji najboljši razsodnosti. Prosim jih, da bi nam podali svoje mišljenje, tudi kritiko, seveda umestna kritika ima vedno svoje mesto in se upošteva. Podajam nam naj svoja mišljenja kako se jim dopade ta izvod, katero gradivo so z užitkom čitali in kakšno gradivo bi želeli imeti v bodoče.

To prosimo posebno naše vrle zastopnike in aktiviste.

Za pripomniti je tudi, da ta izvod stane \$600.00, kar je zelo velika vsota in katero bo treba nadomestiti. Odseki Zveze kakor tudi drugi rojaki iz oddaljenih naselbin, naj storijo po svoji močosti nekaj v prid, da bi tako zgornjo vsoto nadomestili in z tem oskrbeli glavno blagajno, da ne bo preneglo tako hudo prizadeta.

Uprava lista

PROTESTI PROTI DRAGINJI V ZD. DRŽAVAH

Po vseh večjih mestih se vršijo javni protestni shodi, katere podpira ljudstvo ter številne ustanove in unijska gibanja, protidraginji in Zdrženih državah Ameriških.

Unionisti v Philadelphiji so postavili piketne straže pred uradna poslopja mlekarne. Mnoge trgovine so prav tako pred močnimi protesti proti draginji in med ljudstvom se izraža spoznanje, da dobičkarji poznajo samo en edini jezik, organizirano masovno akcijo ljudstva. Tako se torej vršijo protestne zborovanja po vseh mestih z namero, da se spreči naraščajoča draginja, ki je nastala kot rezultat Trumanove administracije.

ILUSTRIRANI DEL

EDINOST

OB ČETRTE OBLETNICI

PODRUŽNICE ZVEZE KANADSKIH SLOVENCEV

PODRUŽNICA Z. K. S. V WINDSORJU

Prva vrsta s leve na desno: Jože Kobetič, Lojze Zdravje, Lojze Debevc, Jože Miketič.

Druga vrsta: Katia Crnek, Katia Zdravje, Rozi Sodnikar, Ruža Flajnik, Ana Špendal, Marija Kajfež.

Tretja vrsta: Frank Cvar, Lojze Ostronik, Toni Ajnik, Toni Sodnikar, Jože Banovec, France Špendal, Rudolf Vrenič, Juri Crnek.

Četrta vrsta: Janez Simonič, Lojze Fink, Janez Flajnik, Janez Škof, Ciril Zupan, Jože Kajfež, Lojze Skodlar.

Peta vrsta: France Likar, France Japelj, Lojze Ostanek, Janez Hrvat, Vinko Hrvat, Toni Jenko, Janez Centa, Ignac Željko.

PODRUŽNICA Z. K. S. V TIMMINSU

Sedeči od leve na desno: Katia Intihar, Ignac Zupančič, (blagajnik), Josip Benčina (tajnik), Franc Brkovec (predsednik), Jože Vidnar, in Marjeta Slak.

Druga vrsta: Ivanka Turk, Vera Šuštar, Slavka Schaffer, Alojz Vesel, Katarina Plut, Antonija Vidmar in Marta Plut.

Tretja vrsta: Jože Šuštar, Henrik Jurečič, Lojze Hrib, Tone Plut, Tone Slak, Matija Plut.

Četrta vrsta: Jože Intihar, Jože Gornik, Lojze Pust, Ivan Lavrič, (Ubit v rudniku 18-6-1946, dva dni po vzetju te slike), Peter Kotze in Peter Zalec.

Zadnja vrsta: Alojz Turk, Tone Pašič, Peter Kobetič.

PODRUŽNICA Z. K. S. V KIRKLAND LAKE

ZVEZA-KANADSKIH SLOVENCEV
KIRKLAND LAKE, ONT.-JUNE 1946.

Na sliki od leve na desno ležeči: V. Vesel, J. Kordiš, E. Arko, F. Urbas, M. Otoničar.

Sedeči: Mrs. Vesel, A. Novak, L. Vevstik (veselični predsednik) J. Rauch (organizator), J. Francelj (predsednik) J. Piškur (tajnik) J. Makše (blagajnik), F. Klemenčič, Tony Gliha.

Stoječi: Frank Pavček (nadzorni odbor), Mrs. Novak, Mrs. Kastelic, Mrs. Zidar, Mrs. Rauch, V. Vidrih, Mrs. Vidrih, Mrs. Piškur, Mrs. Kužnik.

Druga vrsta stoječi: Mrs. Vesel, E. Vesel, R. Fajdiga (nadzorni odbor), L. Dermaša, T. Hočvar, Mrs. Hočvar, Mrs. Makše, J. Kužnik, V. Ponikvar.

Tretja vrsta stoječi: J. Zalec, J. Medoš, J. Kordiš, A. Lesar, Mrs. Pavček, J. Braniselj (nadzorni odbor), Mr. Braniselj, J. Vintar, Mrs. Vintar, A. Lanič, Mrs. Klemenčič, Mr. Burnik.

Četrta vrsta, pričeni pri sestri Pavček: F. Krajc, F. Andolšek, A. Lavrič, Mrs. Lavrič, (namestnica tajnika) in Mr. Otoničar. (Slikano po De Joseph Studio, Kirkland Lake).

PRIMORSKI PIONIRJI
HOČEJO TITA

Aprilski dnevi so minevali med mladino in pionirji Julijske Krajine z bliskovito naglico. Z vsakim dnem smo bili bliže velikemu dnevu — prvemu maju. Vsa mladina, posebno pa najmlajši, pionirji, smo se na praznik pripravljali in učili telovadnih vaj, da se bomo udeležili Velikega prvomajskega telovadnega izleta J. K. v Trstu. Šele zadnje dneve smo dobili blago za obleke, zato so se naše žene in mladinke izkazale in jih sešile prav "udarniško".

V zgodnjih jutranjih urah 30. aprila je bilo slišati po vseh vaseh okraja Koper veselo petje otrok. Pionirji in pionirke so se pripravljali in čakali na kamione ali vozove, ki jih bodo popeljali do Kopra, od tam pa ladji v Trst. Ko je bilo treba v Kopru nekaj časa čakati, je bilo že vsem od več. Vsak bi bil najraje že na ladji in na poti v Trst.

"Še nikdar se nisem peljala z ladjo po morju."

"Jaz tudi ne, tudi še v Trstu nisem bila", se pogovarjajo pionirke med seboj.

"Tovarišica učiteljica, ali bomo kmalu odrinili?" nestrpno povprašuje pionir Edi.

Pionirka Marija pa samo posluša in plaho stoji ob strani. Končno se pa tudi oglasi:

"Jaz se pa bojim vožnje z ladjo po morju, ladja se lahko potopi. V Trst bom pa vseeno šla, ker hočem povedati fašistom, da mora k nam priti maršal Tito!"

Tako se je tudi pionirka Marija peljala z ladjo, čeprav se je bala, a za Tita je pripravljena storiti prav vse.

Toda v pristanišču niso dovolili, da bi ladja z otroki v Trstu pristala in da bi se otroci izkrcali. Čeprav je bila ladja samo 5 metrov oddaljena od pomola, se je morala obrniti in vrniti z otroki v Koper.

Kakor so bili pionirji prej veseli, da se peljejo v Trst, jim je pozneje izginil smeh z obraza:

"Prvega maja moram biti v Trstu, bom šla peš, čeprav je daleč". Pravi pionirka iz Dekanov, skloni glavo in dve veliki solzi ji zmocita lica.

"Torej gremo domov — ali peš v Trst?" sem vprašala 50 pionirjev in pionirk iz Dekanov in pojasnjevala, da bo pot dolga in naporna.

"Peš! Peš v Trst! Mi gremo tudi peš!" se slišajo klici vseprek iz mladih grl pionirjev in pionirk J. K.

Tako smo na splošno željo krenili peš proti Trstu. Hodili smo tri ure. Otroci so bili utrujeni, a nihče ni hotel priznati. Vsakdo se zaveda, da kakor njihovi starši, tudi oni ne smejo biti utrujeni in ne omagati, kadar vodimo bitko za naš Trst, za priključitev Primorske k Jugoslaviji pod Titovim vodstvom.

S svojo vztrajnostjo so pionirji tudi sedaj dosegli svoj cilj: Prispeli s v Trst ter prvega maja skupno z drugimi pionirji nastopali in želi burno pozdravljanje gledalcev. Dokazali so, da bijejo srca primorskih pionirjev samo za Tita in Jugoslavijo.

Vera Malenšek, Koper.

PRVI USPEHI DELOVNIH
BRIGAD NA "MLADINSKI
PROGI"

Niška, vojvodinska in slovenska brigada so začele graditi 1200 m dolg pomožni krak "Mladinske proge" na področju Slavonije, preko katere bodo prevažali gradivo za "Mladinsko progo". Delo na gradnji se je uspešno razvijalo. Po petih dneh je bil nasip zgrajen. Pričeli so že polagati prage za tirnice, na železniški postaji v Sunji pa so že napravili kretnice. Že pri prvih delih je pričela mladina tekMOVATI. Tekmujejo med brigadami in v brigadi sami. Nekateri mladinci so že prekorajili normo odzasihi delavcev pri kopanju zemlje. Tehnično vodstvo je zelo zadovoljno z uspehi. Mladina je kaj hitro domela pomen tega dela in se trudi, da bo načrt čim prej urenjen.

Iz lista "Mladina"

PODRUŽNICA Z. K. S. V VANCOUVERJU

Prva vrsta od leve na desno sedeči: Mrs. T. Malenšek, Gust Malenšek (predsednik nadzor. odbora), Janez Kraševac (blagajnik), Franc Sodce (predsednik odseka), Mrs. A. Sodce, Jože Mramor (tajnik), Mrs. M. Mramor, Janez Popovič.

Druga vrsta stoječi: Franc Racečič, Janez Simonič, Tony Radovič, Mrs. L. Jakša, Jože Brezovar, Mrs. J. Kusel, Mrs. F. Jakše, Alojz Jakše, (mali Jakše).

Tretja vrsta stoječi: Alojz Kusel, Janez Kerin, Janez Jakša, Tony Malenšek in Marko Pezdirc.

PODRUŽNICA Z. K. S. V SUDBURY

V prvi vrsti sedeči z leva na desno: N. Ruparčič, S. Ruparčič, E. Lukežič, M. Tomac, F. Fingust, G. Silc, F. Silc, I. Lukežič, K. Nagoda, D. Fingust, E. Lukežič.

Druga vrsta: P. Tomac, J. Lesar (predsednik), F. Zaic (podpredsednik, J. Nemanic (tajnik), Jože Slovenec (blagajnik), L. Ruparčič (predsednik nadzornega odbora), J. Gorše (predsednik prosv. odbora), J. Lukežič, R. Foys.

Tretja vrsta stoječi: M. Tomac, K. Foys, R. Lesar, A. Gorše, F. Oman, A. Ruparčič, F. Žagar, A. Lukežič.

Četrta vrsta: K. Foys, J. Lovšin, C. Šterbenk, J. Šuštaršič, M. Zajc, J. Golobič, J. Kambič, S. Gorše, J. Jurca, T. Fingust, F. Silc, M. Šilc, J. Nakoda, M. Foys.

Peta vrsta: M. Nagoda, J. Oman, F. Fingust, F. Lenaršič, T. Kramarič, J. Zakrajšek, J. Žagar, L. Saje, J. Košmrl, V. Kolegar, T. Košmrl, J. Lesar, J. Gorše.

PODRUŽNICA Z. K. S. V TORONTO

Sprejaj sedeči otroci od leve na desno: Ivan Divjak, Tonček Smrke, Mary Petrič, Tonček Muc, Ivan Šeme.

Druga vrsta sedeči od leve na desno: Marija Divjak, Ivan Divjak Ludvik Troha, Jože Šerjak, Leo Trček, Nellie Trček, Raymond Mrvirin, Maks Malešič, Jože Smrke, (mlajši.)

Stoječi tretja vrsta: Mary Košmrl, Milka Muc, Helen Šerjak, Neža Petric, Jože Petric, Jože Smrke, Marija Smrke, Ana Šeme.

Četrta vrsta: Janez Kosmač, Tony Muc, Anton Hočvar, Franc Fifolt, Jože Drasler, Matija Ferkul, Anton Hren in Jurij Matešič.

Peta vrsta: France Kresal, Jože Bedenk, Angela Košmrl, Alojz Košmrl in George Kobe.

PODRUŽNICA Z. K. S. V OSHAWI

Na sliki su od leve na desno: Stojeca vrsta: Franc Fišter, Anton Furjan, Valentin Ručigaj, Fred Šprager, Andrej Horvat in Filip Steklasa.

Druga vrsta sedeča: Rudi Čampa, Ivana Čampa, Mary Ručigaj, Eva Šprager, Tili Čampa in Leo Čampa.

Otroci v ospredju: Mary Šprager, Dorin Čampa, Fred Šprager, Moris Čampa, Stanley Šprager in Melville Čampa.

Naše društvo danes šteje 12 članov in članic.

PODRUŽNICA Z. K. S. V CALGARY

V ospredju držita napis: od leve na desno: Rudy in Edy Radmanič.

Prva vrsta sedeči od leve na desno so: Rozi Gradišar, Jože Gradišar, Dan Popovič, Matija Zalec, Doroty Radmanič.

Druga vrsta stoječi od leve na desno: Johnny Popovič, Amalija Popovič, Jože Juršinič, John Likevič, Mary Gradišar, Pavel Radmanič, Ana Popovič in Frank Gašparič.

Tretja vrsta stoječi od leve na desno: Jože Rauh, Stanly Popovič, John Bajuk, Frank Popovič, Cvetko Karan in Peter Popovič.

PODRUŽNICA Z. K. S. V ST. CATHARINES

Iz leve na desno, prva vrsta: Peter Geršič, John Crnič, John Cesar, Joe Plut, Louis Bukovec, Tony Pečavar, Joe Novak, Ivanka Žičkar.

Druga vrsta: Rozi Crnič, Pepca Saje, Mary Bukovec, Mary Cesar, Dora Šenduk, Jože Smrke.

Tretja vrsta: Toni Štefanič, John Saje, Danica Bukovec, Mary Bukovec, Josephina Saje, Štefanija Saje.

Četrta vrsta: Peter Štajdohar, Teodor Lovšin, Frank Žičkar, Tony Škof, Peter Zalec, John Barič in Ludvik Troha.

Vsi gornji iskreno pozdravljamo 4 obletnico Edinosti, želeč ji mnogo uspeha v nadaljnjem delu, da bo častno služila interesom kanadskih Slovencev v naši novi domovini Kanadi in narodom v stari domovini.

JOHN CRNIC

PODRUŽNICA Z. K. S. V NANAIMO

Prva vrsta z leve na desno članice: Stana Kobe, Ana Malbarič, Louis Klobčar, Katka Turk, Mary Bukovec, Mary Beg, Malči Kambič, Tonika Kobe, Nellie Žitko, Jela Bravar.

Druga vrsta člani: Jõe Kobe, Joe Malbarič, Louis Klobčar, Joe Skedelj, John Drganc, John Bukovec, Dominik Beg, Frank Kambič, John Kobe, John Legat, Franc Simič.

Tretja vrsta z leve na desno: Toni Turk, John Žitko, Tony Bravar.

Ob tej priložnosti kličemo člani Zveze Kanadskih Slovencev: "Živela Zveza in Edinost — Slovencev!"

"Živel ves Slovánski narod!"

Frank Kambič, tajnik Z. K. S., Nanaimo.

PODRUŽNICA Z. K. S. V PORT ARTHURJU

Od leve na desno zadnja vrsta stoječi: Karol Strajnar, Jakob Miklič, Anton Rugelj, Frank Kozglav, Jože Snej, Nick Babič, Franc Levstek.

Druga vrsta od leve na desno: stoječi: Edvard Troha, Anton Cimprič, Martin Bajuk, John Kobetič, Frank Nemanič, Joe Bambič.

Tretja vrsta sedeči: Frank Poje, Amalija Poje, Joe Miklič, Tika Cimprič, Frank Cimprič, Leo Levstik.

V ospredju: Elisabet Poje, Frank in Anica Cimprič.

(Na sliki niso vsi člani zaradi odsotnosti po gozdnih delih.)

Močni oddelki nove jugoslovanske mornarice v paradni procesiji na dan zmage v Beogradu.

Paradna procesija vojaštva in mornarice nad zmage, vred z svobodnim narodom prestolice FLJ, je trajala precej časa. Kakor morski valovi so se razlegali mogočni klici maršalu Titu, velikem sinu, učitelju in voditelju narodov Jugoslavije.

PODRUŽNICA Z. K. S. V MONTREALU

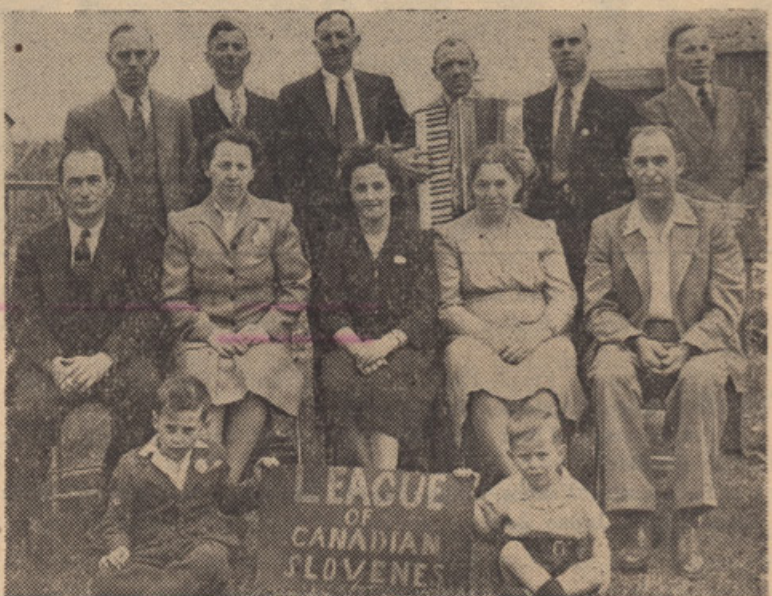

Z leve na desno: prva vrsta sedeči: Josip Kramar, Ivana Kavčič, Franc Kavčič (blagajnik), Josipina Poljanec, Albin Poljanec (Predsednik), Rozi Papež, Josip Tkalec (tajnik), Matija Tibaut.

Druga vrsta: Joško Kramar, John Prijatelj, Matija Zakojč, John Raj, Martin Varašanec, Josip Tkalec, Josip Slehta, John Usnik.

Radi zaposlenosti so bili odsotni: Leo Prijatelj John Boc, John Težak, Louis Zabavnik, Ferdinand Tkalec, Josip Slobodnik in John Kamenšek.

PODRUŽNICA Z. K. S. V GERALDTONU

Prva vrsta z leve na desno sedeča sina Louisa in Ele Garbas, Valentin in Victor Garbas.

Druga vrsta: J. Držaj, Anica Držaj, Ela Garbas, Marija Vertin in Matija Butala.

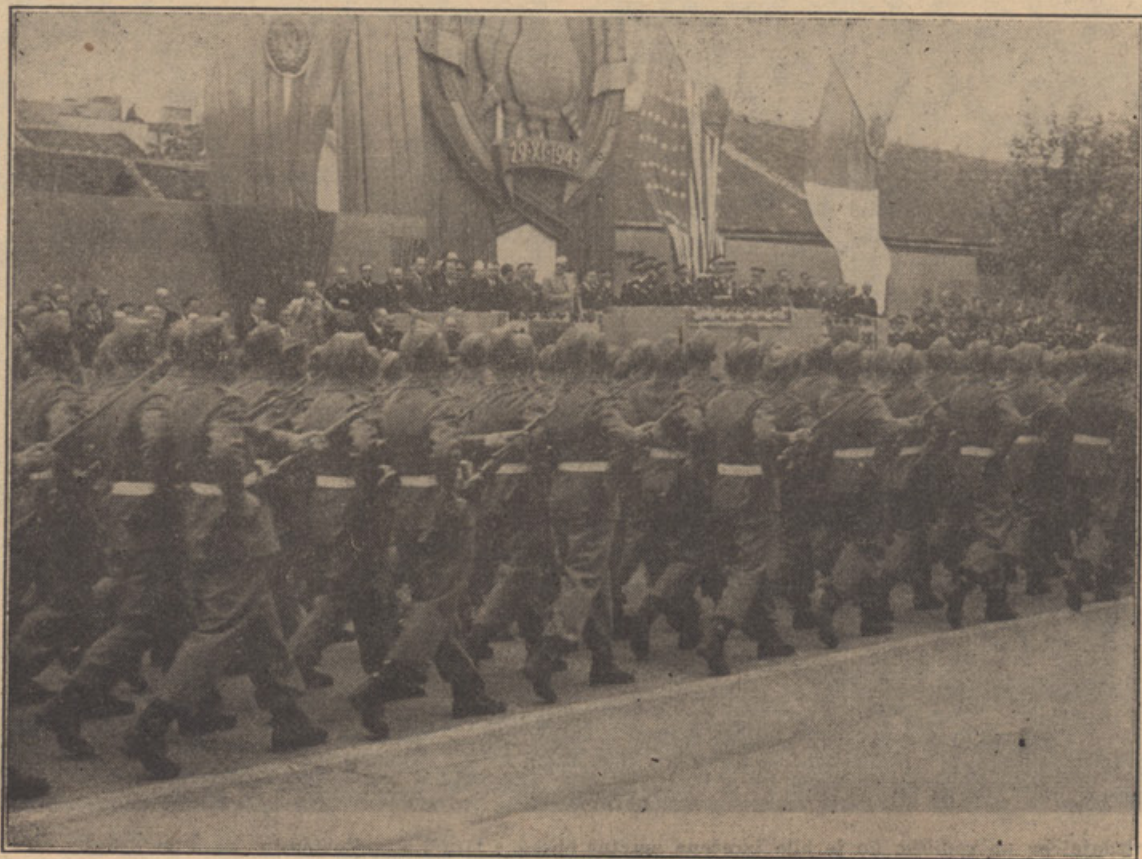
Tretja vrsta stoječi: Lojze Garbas, Jože Durenčec, France Hočev, Janez Vrtin, Jože Zalec in Janez Dolinšek.

Spodaj na desni slika predstavlja delegate in delegatkinje 3-tje Konvencije Zveze Kanadskih Slovencev, ki se je vršila v septembru lanskega leta v Sudbury.

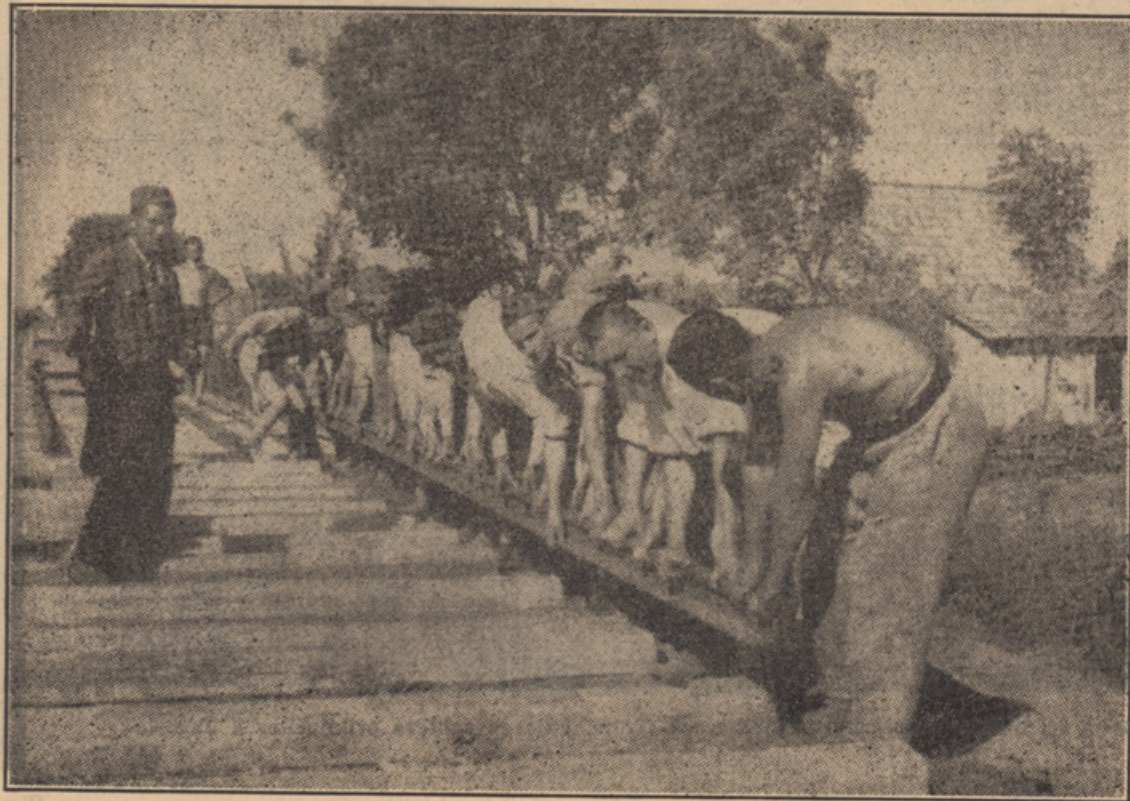
Njena naloga je bila še bolj krepko in odločno potrditi bratsko edinstvo in sodelovanje kanadskih Slovencev z sobraty Hrvati in Srbi tudi po skončani vojni pri naporih za trajen in pravičen mir, za izdatnejšo skupno pomoč narodom nove svobodne Jugoslavije pod krepkim vodstvom maršala Tita.

Naj živi neomajana skupnost in sodelovanje kanadskih Slovencev, Srbov in Hrvatov!

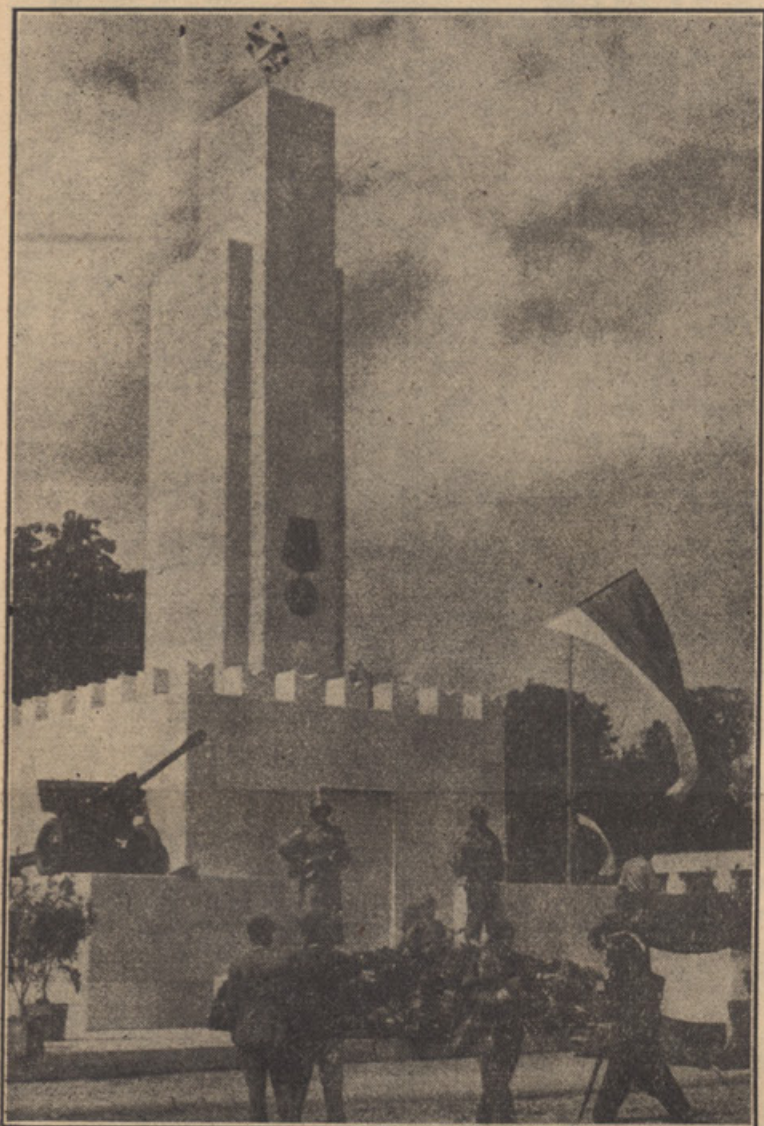

Na dan zmage v Belgradu. Nova jugoslovanska vojska v trdnih vrstah koraka in oddaja pozdrav maršalu Titu in drugim voditeljem na govorniški tribuni v ozadju.

Z delovnim poletom vseh narodov svobodne Jugoslavije, mladina že polaga tirnice mladinske železniške proge Brčko-Banoviči.

Spomenik zmage v Murski Soboti. Spomenik je izraz hvalečnosti slovenskega naroda vsem junakom Rdeče armade in junaškim partizanom, ki so padli v skupni borbi za iste ideale.

Grb Federativne Ljudske Republike Jugoslavije

Naročnik – ali ste že pogledali datum pri naslovu?

JOHN SMUK, zastopnik lista Edinost v Clevelandu.

Tipičen primer ameriške “demokracije” v praksi. Tako postopajo vojaki ameriške okupacijske vojske nad ljudstvom v Trstu in Julijski Krajini, ki je v skupni borbi za svoje in zavezniške stvari do-prineslo 42.000 svojih najboljših sinov in hčera.

Duhoven Jože Lampret, pomaga nositi ranjene tovariše za časa osvobodilne borbe na Štajerskem.

Poslajte naročilo za ilustrirano revijo “Tovariš.” Imamo jih še nekaj v zalogi. Revija “Tovariš” je naprimernejši opis o življenju in delu pri obnovi slovenskega naroda.

Slika predstavlja del ljudske manifestacije ljudstva v Trstu, kate ro zahteva priključitev k Jugoslaviji.

Skupina narodnih izdajalcev na sodišču, ko je bila izrečena smrtna obsodba Draži Mihajloviću in desetim drugim izdajalcem. V prvi vrsti sedeči z leve na desno: Draža in drugi.

Teroristično postopanje zavezniške vojaške policije nad ljudstvom v okupirani coni A.

Truplo Helene Sadejeve, katero so "domobranci" vlovili v Dragonji vasi, jo potem mučili do smrti in izrezali srce, izkopali oči ter odrezali roke.

Trupla šestih nedolžnih talcev, ki so jih ubili Italijani v Radohovi vasi dne 25. aprila 1942. leta.

Lah — fašist, se je dal slikati ob truplih slovenskih talcev, da bi si pridobil večje priznanje Musolinijevega fašizma.

Truplo mladega dekleta, katero so gestapvci umorili na Gorenjskem.

Slovenski mladinec, katerega so po zverskem mučenju Nemci in "domobranci" obesili v Brkinah, pri Trstu, 1944. leta.

Tako je tržaško ljudstvo vozilo svoje ranjene bojvnike za časa krvavih bitk za svobodo Trsta.

Danes po preteku krvavih bitk z laškimi in neškimi fašisti, doma, imi izdajalci vseh vrst in barv — terorizira ljudstvo zavezniške vojska.